

1193 225

קונטרס

שאלות ותשובות

מן השמים

מאחד קדוש מדבנן קמאי הרב החסיד רבינו
יעקב הלוי זלחה"ה ממרויש ומקורביל.

עם פירוש

קסת הסופר

קראקא

בדפוסו של יוסף פישער גראָדגאססע נר 62
שנת תרנ"ה לפ"ק.

SCHALOTH UTSCHUWOTH.

Druck von Josef Fischer, Krakau 1895.
Verlag des Kesset Hassofer.

שאלות ותשובות מן השמים

אשר שאל ע"י התבודדות ותפלה והזכרת שמות הקדושים
קדוש מרבנן קמאי הרב החסיד רבינו יעקב הלוי
ממרויש ומקורבול זללה"ה והיו משובין לו כל שאלותיו מן השמים
כאשר העיד מרנא ורבנא הגאון הגדול אבי התעודה הרב"ז
זלה"ה, בתשובתו (דפוס פיורדא סי' תקל"ב וח"א סי' י'
ובדפים סדילקאב הוא בחלק ד' שאלה י', ובחלק ג' שאלה
תקל"ב), וכן הביא דפוס אחר שישא בית אב ה"ר חיד"א ז"ל בשם"ג
ח"א וב' מערכת י' אות ח' עש"ב והן כעת בא לידו ספר אחד
כ"ו לרבי יוסף בן ר' צדוק שחברו בארגילו בשנת זכ"ד
צדיק לברכה ושם מביא מתשובות אלו ואומר וע"ז שאל
שאל לבעל החלום ח"ר יעקב מקורבול שלא היה בדורו כמוהו
ע"כ, ואפשר דנולד בקורביל ונתיישב במרויש או להיפך, ותרתי
איהנייהו, וספר הנוכח הוא קיצור מדינו או"ח ויר"ד בדוק יפה
ומסודר מ"ט שערים ושער הנ' מספר מתולדות אבות עד חורבן
קושטנטינא וניגרופינטי ושם ראיתי שכתב שנפטר רבינו יעקב
מקורביל המקובל שנת ד' אלפים תקס"ג, ועיין בשם הגדולים
ח"ב מערכת יו"ד אות ח", והנה אח"י מצאתי בהקדמה לתשובת
הרי"ף מביא שמה תשובה מקורביל אשר מהשמים הגידו לו
לסמוך על הרי"ף והיא ככאן תשובה מ"ג.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 750.

קסת הסופר.

כתבו על היהודים כטוב בעיניכם.

ענין שאלת חלום מצאנו מפורש בנביאים שמואל א' כ"ה י' וישא וישאל שאל שאל בה' ולא ענהו ה' גם בחלומות גם באורים גם בנביאים ובבית שני שלא היה שם שאלת אורים ותומים נשאר להם קבלת שם ע"ב אשר שם הי"ט עד שם הכ"ו הם שמושי שאלת חלום במכתב כמו שכתב האר"י ז"ל עיין ברית כהונת עולם מאמר פח"ק סוף פרק י"א ובזמן הגאונים נמצא שאלת חלום לרב האי גאון ותשובה בפסק אסף אאסוף יעקב כלך הביא' ס' נשמת חיים ובס' ברית מנוחה דרך ז' וה' ובזמן בעלי התוספות בעת גזירת שריפת הספרים בפאריז בשנת ד' עשו שאלת חלום והשיבו להם זאת חקת התורה דא גזירת אורייתא וה' תמוז היה ובשנת ת"ח ע"י התו"ט (עיין ספר ר' ייב"א) והשיבו להם כי חלתה הגזירה בשביל עמי הארץ המשוחים שיחה בטילה בבהכ"נ ואח"כ בשנת תכ"ו ע"י ר' יעקב ששפורטס בעל היכל הקודש בעיר האמבורג בעת המבוכה הארורה מבלבולי הדעות ע"י הבליעל ש"ץ שר"י אשר נטו העם אחרי שמועותיו המבוהלים ורפו ידי המנהיגים ועשה שאלת חלום והשיבוהו מן גו יגורשו יריעו עלימו כגנב והיה הוא הראשון אשר עמד בפרץ לגרשם מעל לגבול ישראל והוא מזה בן מזה דור י"א להרמב"ן ז"ל ומאז והלאה לא נודעה שאלת חלום בפרסום כי רבינו ישראל בעל שם טוב וסייעתו בטלו את כל ענייני ההשבעות ושמושי קבלה מעשיות וכתובת הקמיעות כפו תמו מן הארץ וכל הבקשות נעשות על ידי תפלה ואמונה פשוטה ויהודים נשגבים במהשבה היא העולה על מוקדה.

ונשתנה שאלת חלום של הקדוש קדמונינו זה לשאל תורה מן השמים כאשר התפלא הגאון היד"א זצ"ל והפלא שנעלם

שנעלם ממנו תשובת מהר"ם בר ברוך הובאה בתשובות השוייכים
 לסי קנין לה' שבירות פ"ה ל"א בענין מלמד שחלה וז"ל אשר
 כתב במגדל אינויגשהיים אם נתן לא יטול אם לא נתן לא
 יתן אלא שכר פעולתו מפי בעל החלום במגדל אינויגשהיים וכן
 נראה לי הלכה למעשה במלמד שחלה וכל פועלים ואע"פ שלא
 קבלתי מרבתי שקבלו מרבותיהם חילוק בין הקדים לו שכר
 ללא הקדים וכן דנין בכל צרפת וכן דנתי עד עכשיו כדברי
 רבותי — חזורני בי נראה לי הלכה למעשה כמו שהוכחתי
 מפי בעל החלום עכ"ל אשר כתב בחדושויו בפ' האומנין במגדל
 אינויגשהיים ע"כ בנוספות על נושאי כלי הרמב"ם והיא פלא
 גדול שחזר בו מסברתו ומקבלת רבותיו וממנהג כל דיני צרפת
 בשביל גלוי מן השמים ועי' במגיד מישרים פ' ויקהל וז"ל עוד
 אמר בנוטפים שרבו על הזוחלים הלכה כר' מאיר בחירי ודחילי
 הלכתא כוותיה בכל דוכתא דהוא הוה שלימא ובהוא תפיסה
 דאתפס ומית בה אתכפר חוביה ואשתאר זכיכא וברירא ואסתלק
 בדרגא עלאה בהדי צדיקייא וכן תחזה דפוסקים סברי הכי בר
 מר"ת בחירי ודחילי שפסק כההיא דשמואל דנהרא מכיפיה
 מבריק בסגיאות פלפולא דקוב"ה היך בפלפולא דיליה ולהכי
 אסתלק בסליקו עלאה ויקירא זכאה תולקיה הלא לך למנדע
 דאלו ואלו דברי אלהים חיים דנהי דלכתחלה אין לטבול בנהרות
 אבל בדיעבד עלתה לה טבילה וכדקאמר מאיר בחירי ודחילי
 כהנך תרי מימרי דההוא דנהר מכיפיה מיבריק הוה מדרגא
 (נ"ל מדאורייתא) וההוא דאין הנהר מטהר וכו' הוה משום גזירה
 דגשמים ורזא דמלתא וכו' עיי"ש ומהשתא תנדע דלכתחלה אין
 לטבול בנהרות באתר דמתפשטי מחמת גשמים משום דרמז
 לחסד וגבורה דמסאבי סחרי לון ומ"מ בדיעבד עלתה לה
 טבילה ע"כ:

והגאון חיד"א זצ"ל עוד הקשה לשאול וז"ל איברא דיש לחקור
 על האי גברא רבא דהיה שואל מן השמים בספיא
 דדינא ומחלוקת הפוסקים הלכתא כמאן והיו משיבים מן השמים
 דהיכי עביד הכי והרי פסק הרמב"ם פ"ט מה' יסוה"ת דין ד'
 דאם הנביא עקר דבר מפי השמועה או אמר ה' אמר שהדין
 כך יחנק שנאמר לא בשמים היא וכו' עוד שם בהקדמת פירוש
 המשנה

המשנה ולא הרשנו הקב"ה ללמוד מן הנביאים אלא מן החכמים אנשי הסברות והדעות לא אמר ובאת אל הנביא אשר יהיה בימים ההם אלא ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט עכ"ל ועי' שם בשה"ג פלפולו בעוצם חכמתו ובינתו הרחבה וכבר תהי בה מרן ז"ל בכסף משנה מבת קול דבית הלל על פי שיטת התוספות בתירוצם דלא סליק אליבא דשיטת הרמב"ם ז"ל והאזולאי ז"ל הביא שם שיטת מהר"ר יוסף בן לב כי הראב"ד בן גילו של רבינו יעקב הלוי ממרויש אשר כתב בה' לולב במספר ההדסים וכבר הופיע רוה"ק בבית מדרשנו חולק על הרמב"ם עם שלא השיג עליו במקומו בהיסוה"ת והרמב"ן קאי כוותיה ופסק דלא כהראב"ד משום דלא בשמים היא ומהר"ם בן חביב בכפות תמרים רצה לומר שאין הראב"ד חולק על הרמב"ם ואין כוונת הראב"ד דרוח הקודש ממש הופיע אלא שאמר כן בדרך גוזמא וכיון שאינני כדאי ולא ישימו עלי לב אומר הא דהרב ז"ל ברותא וברותא היא ומה יענה למאמר הראב"ד ז"ל בה' בית הבחירה שנגלה לו מסוד ה' ליראיו כוונת עזרא הכהן שידע שעתיד הבית להתקדש ע"י הקב"ה קדוש עולמי ובשביל זה לא קדשו עזרא לעתיד לבא ובשביל זה הנכנס בו היום אין בו איסור כרת וכבר נעשה מעשה על פיו בדור אחרון ע"י ר' משה מאנטעפיורי ז"ל שנכנס למקום אבן שתיה וכי יעלה על הדעת שעל פי השערת השכל לבד בלי מקור מן התלמוד יתיר איסור כרת ואם על רחבי"ג שאמר במס' מכות כל הייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן הקשו ז"ל מאן סליק לעילא ונחית ואמר הגם שאין שום נפקא מינה לדינא בזה לכאורה וקמי שמיא גליא מכ"ש להתיר איסור כרת ישתקעו הדברים ולא נאמרו ודבר אלקים בפי הראב"ד אמת וכדברי מהריב"ל ז"ל שחולקים עליו משום לא בשמים היא אך לפי זה קשה למה לא השיג הראב"ד בפירוש ובפרט בענין הנוגע לעצמו ובדין שפסק הרמב"ם ז"ל להמית את הנביא אשר יעיד על הלכה ועוד קשה שהיה צריך לחדש פלוגתא בעצם פירוש הפסוק לא בשמים היא בין רבי אליעזר ובין רבי יהושע בעל המימרא בתנורו של עכנאי והרמב"ם עשה לר' יהושע עצמו כמו שדרשו בזהר בראשית דף ו' על בניהו בן יודע ויהרגו בחניתו

בסברא עצמה אשר בשבילה פסק דלא כר"א באהלות הוא פסק דלא כר' יהושע בנגעים משום לא בשמים היא כמו שכתב אור ישראל שר התורה בנגלה ונסתר המגיד הקדוש מקאזנין בהגחה לס' באר הגולה ואעתיק דבריו יקרה היא מפנינים — דף כ' ע"א במאמר רז"ל בפרק הפועלים דף פ"ו בעובדא דרבה בר נחמני האריך הגאון מהר"ל לבאר ענין המחלוקת בין הקב"ה ובין מתיבתא דרקיעא אשר ישום כל הרואה על דברי ריבות אלה וגם קשה מה לילוד אשה ביניהם אשר קבלוהו עליהם למוכח ישת ידו על שניהם ע"ש וגם אנכי לא אהדל מלגלות טפה ולהודיע דרכי בזה ונקדים דברי הרמב"ם דפסק בספק הזה (אם בהרת קדמה או שער לבן) טמא כרבנן דרבי יהושע בספ"ד דמסכת נגעים יעו"ש וכן פסק הברטנורא דאין הלכה כר"י וכבר עמד עליהם הכ"מ והובא דבריו בתו"ט שם וז"ל ואע"ג דבפרק הפועלים דהקב"ה אמר טהור לא בשמים היא וכו' ואע"ג דרבה ב"נ אמר טהור ויצתה נשמת' בטהרה נ"ל כיון דבשעת יציאת נשמתו הוא דאמר הוא בכלל לא בשמים היא וכו' ע"ש והדבר הזה נפלא למראה מאין הוציא הרמב"ם הסברא הזאת לסמוך להלכה כס' היד. אכן מראשית אגיד לך טעם הפסק של הרמב"ם ע"פ פלפול הלכה דהנה בתים' מס' כתובות ע"ה בד"ה ספק טמא הקשה הר"ת מ"ט דרבנן דמתמרי אמאי לא אוקמי רבנן אחזקתיה שנולד כשהוא טהור ותירץ דהכא איירי שנוקק לטומאה ע"י מכוה או דבר אחר והוחלט לטומאה וקודם שנטהר מטומאתו נולד בו ספק הזה וא"כ בחזקת טומאה הוא עומד ור"י סובר דאפילו ככה"ג מוקמינן ליה בחזקת טהרה עכ"ל יעו"ש ולכאורה נראה עפ"יז לתת טעם לדברי רבה ב"נ שפסק כר"י לטהר הספק נגד הרבים רבנן דמתמרי הוא כי אזיל לשמתו במס' יבמות ד"א ל'. (הגאון קיצר הדברים ואני אביא מוצא הדברים לעמי הארץ כגילוי:

באח שנשא ב' נשים והאחת בת אחיו צרתה אינה זקוקה ליבם גירש את בת אחיו צרתה זקוקה ליבם היו הגירושין גירושי ספק קרוב לו בתוך ד' אמות ספק קרוב לה רבה הוא) דאמר אשה בחזקת היתר לשוק עומדת אל תאסרנה מספק והש"ך הביא דבריו בש"ך יו"ד סי' נ' סק"ג (לענין פסק הד"מ בס')

בסוף לי מעשה בקראקא שנמצאו מים בראש הבהמה אחר שחיטתה ולא נודע אם רוב המוח היה מקיף אותם מחיים וכשר אם לא וטריפה) להטעים דברי התוס' (פי' שהתוס' שם ביבמות הקשו על סברת רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת והלא בחזקת איסור אשת איש היתה ולא חלה מעולם חזקת היתר לשוק כי אם אחרי מות בעלה ואז כבר נולד הספק בגירושי הערוה ותירצו כי אין החזקות נוגעות זו בזו כי לענין זיקת היבום היתה בחזקת היתר לשוק גם בחיי בעלה שלא היתה עליה שום חלות זיקה כלל). דמתיר ספק טריפות אפילו היכא דאתיליד ריעותא מחיים מחמת דנשחטה הותרה דוגמת דאשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת אע"ג דבשעה שנולד הספק היתה בחזקת איסור א"א וכמו כן הבהמה כיון דאתיליד רעותא מחיים וקיימא בחזקת איסור מ"מ אין הספק והחזקה בענין אחד כי ע"פ חזקת א"א אינה זקוקה ליבום כי היתה צרת ערוה רק משעת לידת הספק גירושין בערוה נולד ספק זיקת יבום בצרתה ואז היא מותרת לשוק אחר מיתת בעלה ויצאה מחזקת א"א וכן חזקת איסור אבר מן החי או שאינו זבוח לא מהני להתמיר בספק טריפות שנולד בה ואמרינן נשחטה הותרה ויצתה מחזקת איסור חי. ומה לתבן את הבר. לכן דעת התוס' להתיר אפי' דאתיליד ריעותא מחיים אם לא הספק דשכיח ע"ש. אבל הרמ"א דאסר הוא פסק כאביו ורבא דחולקין על רבה שם (ואוסרים מספק מפני שלא חלה החזקה ע"י חזקת איסור השנית של אשת איש) והכא נמי (אצל בהמה) דכוותיה כנ"ל ע"ש וככל החזיון הזה נחוי אנן בספק הנ"ל. דרבה לשמתו לכן מטהר אע"ג דנולד הספק בעוד שומאתו בו מחמת מכה או ד"א ואין ענין לחזקת שומאה הזאת עם הספק הזה. ולכן רבה קבע הלכה כרבי יהושע אבל אביו ורבא חולקין עליו כנ"ל ודבריהם קמו גם להלכה כפי מ"ש הרמ"א בסוף נ' כנ"ל ממילא הלכה כרבנן דר"י בספק בהרת וכמ"ש הרמב"ם והברטנורא כנ"ל. ולפ"ז נוכל להשיג דעת עליון אפס קצחו דלהבי הקב"ה אמר טהור נגד ההלכה המכוררת כיון דכל עיקר שומאת האיש הזה אליבא דרבנן ואביו ורבא הוא כיון דבשעת לידת הספק אתחזק איש בחזקת שומאה מחמת ד"א וטמא טמא יקרא. וכל זה ניחא לפי הנהגה התורית אשר

נתנה לבני אדם על הארץ שהם מתנהגים ע"פ מקרה הזמן
 ופגעיו אבל הקב"ה שהוא למעלה מהזמן ואין מוקדם ומאוחר
 לפניו וצופה ומביט אחרית דבר מראשיתו. הנה המכוה או הד"א
 שהיה באיש הזה כאין נחשבה כיון שחלף הלך לו אח"כ ממילא
 שהמכוה לא תוסף תת כחה לטמא האיש הזה בחזקה, והוה
 כאלו נולד הספק באיש טהור ואל תטמאו מספק. (הג"ה נ"ל
 סוד מי יתן טמא מטהור לא אחד) אבל מתיבתא דרקייעא שהם
 מסודרים תחת הנהגה התוריית כי באורייתא ברא עלמא עד
 לעילא. פסקו כדין הנהגה הזמנית שהיא לנו ולבנינו עד עולם.
 ולכן אפשר שכווננו לקחת למוכיח את רבה ב"נ דאמר אני יחיד
 בנגעים אני יחיד באהלות ע"ש רמו בדבריו שיש בכחו להמשיך
 הנהגת היחיד יחידו של עולם בתורתו ולכן פסק כמותי. כי
 מצינו הרבה דברים אשר אסרו בזמן אחד כמו ב"ד אסרו משחא
 ואתו ב"ד ושרו משחא ובוודאי הכל היה ע"פ דעתם הרחבה
 והשגותיהם בשורש נשמותיהם כי עי"ז המשיכו אורם ונתיבתם
 הישרה בתורתם ועי' רמ"ש הקנה והבינו לפי הדור הראוי לכך
 להמשיך הנהגה הצריכה ולהלבישה בסודי תורתם הקדושה בשכל
 האנושי לדבר חוק ומשפט. וז"ש האר"י ז"ל כי כל העולמות
 הם כצורת חותם מה שבולט בזה שוקע בזה והבן ועפ"ז תבין
 כל מעגל טוב אשר חז"ל אחרי ראות עיניהם והכל צפוי ברוח
 קדשם כי גמר מן הארץ (כלומר רוח קדשם) ואפס רואה בארובות
 השמים חתמו התלמוד בבלי וירושלמי כי יראו לנפשם פן יהרסו
 העם לעלות ולפרוץ גדרים ואין לאל ידם להבין דבריהם כי
 השמן לב העם וכו' לכן חתמו התלמוד ואין אחר דבריהם כלום
 ונחזור לענינינו שרבה ב"נ אחרי גודל מעלתו המשיך הנהגה
 יחידה בדרכו ובתורתו ובפרט בשעת יציאת נשמתו כי גדולים
 צדיקים וכו' ונדבק בחי החיים לכן אמר טהור וכדברי
 רש"י בהנהגה אשר היא למעלה מהזמן. ואפשר שלזה כוון הכ"מ
 בדבריו כיון דבשעת יציאת נשמתו אמר טהור הוי בכלל לא
 בשמים היא דוודאי מדבריו הקדושים שאמר בעלותו למרום
 ונדבק באל חי אין ראיה להנהגה הזמנית וחוק התוריית לכן פסק
 הרמב"ם שפיר כאביי ורבא. וכבר הצעתי דבר זה לפני הרב הגאון

החסיד נשיא אלקים אב"ד דק"ק ניקלשפירג עודנו חי עמנו בק"ק
 ריטשוואל וייטב בעיניו ע"כ דבריו הקדושים :

נחזור לעניננו ונחקור על מחלוקת ר"י ורבנן מדוע לא נמנו
 וגמרו מיד לפסוק הלכה כרבים כמו בדורות הקודמים
 נמנו וגמרו בעליית בית נתזה בלוד וכהנה רבות וכשאר דיני
 ממונות בשנים הבאים לדין לפסוק לפטור או לחיוב ע"י רוב
 מנין ומדוע הביאו המחלוקת דעת היחיד והרבים בלתי הכרע
 ועוד היאך עמד ר"י בדעתו נגד הרבים ולא זכר מה שעשה
 לר"א בשביל זה ולזה יש לתרץ כי לא נאמר בפירוש במשנה
 שחלק כי אם ור"י קהה עד שנסתפקו בגמרא מאי לאו קהה
 ושמא לא קהה וטהר ופי' הר"ב קיהה גרסינן כלומר היו שנוי
 קהות מדברי האומר ספק טהור דאיהו סבר ספק טהור ושנוי
 הלשון יוכיח שלא רצה לחלוק כי אם בעל כרחו ותפסו משל
 השניים כי הם יונקים מל"ב נתיבות החכמה שבמות לובן העליון
 החסדים והם נעשים קהות מחומץ הגבורות הפוגעות בהם
 המתנגדות לטבעם כן הסברא המנגדת לדעת עשתה פעולה בר"י
 להכריחו לדחות דעת החכמים כי באמת מה שאמרה התורה
 ללכת אחר הרוב לא נאמר לפי פשט הכתוב דרך חיוב כי אם
 דרך שלילה כמו שהוכיח הרמב"ן ז"ל כי עקר פשט הפסוק הוא
 לא תהיה אחרי רבים לרעות אם תראה כוונתם להרע להרוג
 נפש או כמו עדת קרח על משה אל תאמר רבים הם ולא יבצר מהם
 את אשר יזמו לעשות אך החזק בתומך ולא תענה על רב גם
 אם אין כוונתם להרע כי אם שנולדו מחלוקות וספיקות בין
 החכמים בין דם לדם בין-דין לדין דברי ריבות אל תעזוב יושר
 סברתך לנשות אחרי רבים בשביל שהם רבים להטות משפט
 עיין ברמב"ן שם וסוד הענין נראה על פי האר"י ז"ל כי המקרא
 הוא בעשיה כלומר כל הגבוה מחבירו יוכל לרדת למטה יותר
 לכן מתפשט עד העשיה אשר שם הקליפות והטוב מעורב ברע
 והרע מרובה על הטוב אם כן אין להטות שם אחר הרבים
 לרעות כי אדרבה מלכותו בכל משלה ומלכות מקננת בעשיה
 והמלך לעולם הוא יחיד נגד רבים וכן החכם והרבים בטלים
 אליו וכן ביצירה שם הקדושה והקליפה שווין ובלתי מעורבים
 ושם עיקר המלחמה עם חיילות הס"א הנקראים עוברי דרכים

גם שם לא תענה על ריב לנמות אחרי רבים הבאים להטות השפע של העשיה העובר דרך שם אל הס"א אבל התלמוד הוא כבריאה שם הרע בטל במיעוטו נגד הקדושה ואינו מעורב על כן שם הפשט כנועם שיח סוד דרשת הכז"ל אהרי רבים להטות כמרגלא בפיהם בטר סגיאי אשלים דינא וכל זה אחר שקול הדעת בעומק החכמה ורחובות הבינה להעלות כל דבר אל מקורו ושרש טעמו ואם לא ישתוו הדעות מפני טעם הכמוס לרצון בכל חכם וחכם כפי שורשו ומדותיו אז יכריע המנין כי כולם שווים זה סיני בבקיות ומתינות מצד החסדים וזה עוקר הרים בהריפות מצד הגבורות אבל בבואם אל האין אשר לאו מכל אלון מדות כלל ובהכרעת הדעת כמו בקע לגלגלת אשר כולם שווים בו העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט אין עשיר ועני אלא בדעת והדעת עולה עד פנימית הרצון עומר לגלגלת גם שם לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר וכמו שהודה ר' יהושע בעצמו מימי לא נצחני אלא תינק אחד כי קטון וגדול שם הוא ומדאורייתא חד בתרי בטיל ויחיד ורבים הלכה כרבים ולא פליג רבי אליעזר על זה מעולם גם לא נחלקו בפירוש הפסוק לא בשמים היא אלא שקחה רבי אליעזר בתנורו של עכנאי כמו שקחה רבי יהושע בספק בהרת קדמה כי נתמלאו גבורות נגד סברת החולקים ולא היו יכולים לבטל דעתם העמוקה ובאמת גם הקב"ה החזיק סברתם כי היא דעת עליונה מסברת החולקים על פי שכל אנושי כמו שהרחיב המגיד הקדוש בביאורו לכן אמר ר"א בת קול זוכיה שגם ישיבת מעלה סוברת כמותו ואין בזה סתירה כלל לדין הרמב"ם ז"ל כי דין הרמב"ם לא נאמר כי אם במקום שאמר הנביא שכך אמר לו הב"ה שהלכה היא כך ושהחולקים צריכים לקבל דעתו ואינם רשאים לעמוד במנינם וכגון זה אמרו רז"ל אל תאמר קבלו דעתי שהם רשאים ולא אתה ור"א אמר רשאים אתם אבל קבלו דעתי שהיא מסכמת לדעת עליון והם אמרו לא בשמים היא וכדאיתא במנחות מ"א ופליגא דמלאכא דמלאכא אשכחיה לרב קטינא אמר ליה קטינא קטינא סדינא בקייטא וכרבלא בסתוא ציצית מה תהא עליה כלומר לא כמו שאתם מחולקים בביהמ"ד אם ציצית חובת גברא או חובת מנא כי אצלנו נפסקה ההלכה חובת גברא היא והאמוראים לא חשו לזה

וכברי הובת מנא ודהו שם בגמרא לעולם איכא למימר לא פלוגי
 וגם אם הובת מנא היא מצדקי למפטר נפשיה מציצית וגם לסברת
 סתמא דתלמידא לא בא להכריח אלא לגלות דעת ישיבת מעלה
 בזה וזה המגיד הראשון שמצינו בגמרא ורב קמינא הוא בעל
 מאמר השמטות בסנהדרין כשם שהשמטה משמטת אחת לז'
 שנים בן העולם שית אלפי שני הוי עלמא וחד הרוב ולא גלו
 הכמינו ז"ל יותר בזה כדרכם בדורם לכסות הסודות והמקובלים
 מזמן הראב"ד ואילך גלו כמו ר' יוסף בר קלונימוס אשכנזי
 בפירושו לס' היצירה מ"ז שמיטות ויובל ובזוה"ק סוד נ' אלפים
 יובלות והמגיד למרן ז"ל בפ' אחרי בפי' שעיר יום הכפורים גלה
 יותר בסוד שמנה מלכים אשר קדמו לשמטות הקדושה כקליפה
 הקודמת לפרי ובוה הסכימה דעתו לדעת האר"י ז"ל אך בענין
 השמטות חלק עניו ואמר שהשגתו מעולם היצירה לבד (מגיד
 בגמ' אל הוי' שם עולם היצירה) ויש ליישב ואין כאן מקומו
 היוצא לנו מזה כי דברי הרמב"ם אין חולק עליהם והראב"ד לא
 השיג עליו כי אם הודה לדבריו ומה שסמך הראב"ד על גלוי
 מן השמים בד' מינים ובכוונת עזרא בקדושה שניה משום דחשיב
 ליה גלוי בספק מציאות ודלא כמהר"ם בן חביב שכתב דאין
 הולכין אחר הנביא אפילו בספק מציאות כגון בן ז' לראשון או
 בן ט' לאחרון וכמו שהוכיח הגאון חיד"א זצ"ל מכמה סוגיות ומיסודן
 של ראשונים רש"י ותוס' והרשב"א והרא"ש בכמה דוכתי שסבר
 להפך דבספק מציאות כן הודע ונביא צייתנא ליה ועוד דהרמב"ם
 בעצמו סובר כך כמו שהוא מוכרח מריש הלכות בית הבחירה
 שהביא שם מאמר רבב"ח אר"י שלשה נביאים עלו עמהם מן
 הגולה אחד שהעיד להם על המזבח (פירש"י שיש לו מקום
 להוסיף עד ששים אמה) ואחד שהעיד להם על מקום המזבח
 (היכן היה) ואחד שהעיד להם שמקריבין אע"פ שאין בית ור"א
 בן יעקב אמר אחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית
 וכל זה ע"י נביא דווקא כדמוכח בגמ' שם בשלמא בית מינכרא
 צורתו אלא מזבח מנא ידעי אמר ר' אלעזר ראו מזבח בנוי
 ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו ור"י נפחא אמר אפרו
 של יצחק ראו שמונת באותו מקום ור' שמואל בר נחמני אמר
 מכל הבית כולו הריחו ריח קטורת משם הריחו ריח אברים
 והרמב"ם

והרמב"ם תפס עיקר לשון ר' יוחנן משום דתנא ראב"י כוותיה נמצא דסבר דבספק מציאות צייתנין ליה לנביא והראב"ד כאשר נגלה לו כוונת עזרא אין לך התגלות מציאות יותר מזה שמעשה שהיה כך היה ואין לומר שחולק על מאמר אחד העיד להם שמקריבין אע"פ שאין בית משום שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא כי יש לחלק כמו שהילקו בתוספ' (שם ס"ב) בין קדושת הבית לקדושת הארץ כן אפשר לחלק לסברת הראב"ד בין היכל למזבח כי ההיכל בכלל קדושת הארץ וכבר הרעיש את העולם בשו"ת זכר טוב במה שעשה מעשה הצופה הנאמן לבית ישראל הרב המגיד הקדוש מקאזניץ שבאת לפניו אשה עגונה לדרוש על בעלה ואמר לה כבר אכלי כוורי לבעלך זה זמן כבר וכמעשה דרב נחמן דאמר אכלי כוורא לחסא ואזלא ואינסבא וכל גדולי הדור ההוא תלו כתריהם בהלכה הזאת אם עדות כזה מועיל לעדות עגונה ולהיפך באה עגונה לפני רבו הגאון החסיד נשיא אלקים ר"ר שמעלקע בניקלשפורג והתירוה גדולי הדור עפ"י תוספת אחד ביבמות ובאת לפני הגאון הנ"ל ואמר שבעלה חי ואח"כ בא בעלה והקשו לפני הנודע ביהודה אם כן נשאר התוס' בקושיא ויען להם דרך צחות וכי לא ידעתם שאין אדם מת מקושית התוספות לעולם דעות כל הגאונים כי בספק מציאות שומעים לנביא:

אמנם בעיקר דין הרמב"ם ז"ל אשר עשה חלוק בין הכתוב לא בשמים היא לכתוב נביא מקרבך מאחיך כמוני יקים לך ה' אלהיך אליו תשמעון בהוראת שעה אפילו לעקור דבר מן התורה לפי שעה חוץ מע"ז אבל לא בהוראות עולם אפילו להכריח הלכה רופפת סימן לדבר ע"פ רמזי המקובלים כי הוראת שעה היא במלכות המקבלת מנ"ה אשר משם יניקת הנביאים מהשא"כ הוראות עולם כי התורה הוא בת"ת למעלה ממדרגת הנביאים אך יש להבין על זה משמואל הנביא וגד החווה ויחזקאל הנביא וחגי הנביא וזכריה הנביא. על שמואל נאמר הכל בכתם מיד ה' עלי השכיל כל מלאכות התבנית גד צוה לקדש את הר המוריה לבית עולמים יחזקאל הורה הלכות רבות וחגי הנביא שאל נא את הכהנים תורה לאמר ויען חגי ויאמר כן העם הזה וזכריה ז' מצאנו השאלה ותשובה הקדומה והיא שו"ת מן השמים צום

הרביעי

הרביעי וצום החמשי וצום השביעי וצום העשירי יהי' לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים:

הנה בדברי זכרי' הנביא נוכל לומר כי הלכה לחוד ומנהג נביאים לחוד הרי מצינו ערבה מנהג נביאים וגם הארבע תעניות מנהג נביאים הם אמרו והם אמרו והם ככל שאר תקנות חז"ל שהם בערך הוראות שעה המותרת לנביא עצמו:

ובענין חגי הנביא מי יאמר לנו שהורה הלכה שהרי נחלקו רב ושמואל חד אמר אשתבוש כהני והד אמר לא אשתבוש כהני נמצא שהנביא לא הכריע כלל מפני שחש לדון הרמב"ם ועוד כי לא בא לו הצווי בענין הוראה כלל כי אם לנסות את הכהנים אם שכחו הלכות-טומאה או לא ואין בזה שייכות כלל לדון הרמב"ם:

אמנם בנבואת יחזקאל צריך סיוע להבין דעת הרמב"ם ז"ל כי מה שאמרו חז"ל אשר בסוף בית שני בקשו לגנוז ספר יחזקאל מפני שדבריו נראין כסותרין ד"ת עד שפירשם חנניה בחב"ג משמע הא בלאו הכי ניחא וזה נגד דעת הרמב"ם ז"ל שאין הנביא רשאי לגלות הלכות עפ"י נבואה אתאן לתירוץ הגאון חיד"א וצ"ל דדוקא בזמן שישראל שרוים על אדמתם וסנהדרין במקומם בלשכת הגזית ועשית על פי התורה אשר יורוך מן המקום אשר יבחר ה' או אין רשות לנביא להכריע בין החכמים כי להם הרשות נתונה להימין או להשמאיל מה שאין כן בגולה היתה נבואת יחזקאל והוראתו ממש כעין הוראת שעה וזהו תירוץ כללי אבל כאשר נעיון בפרטים מצאנו כמה ענינים שהם חידושי הלכות ממש כמו בנין הבית וצורותיו ואחות נחלת השבטים משונה היא ממושבותם עפ"י הגורל בימי יהושע ובוהו באנו לשאול גם על חידושי הלכות בית הבחירה אשר נתחדשו ע"י גד החוזה ושמואל הנביא שהכל סגנון אחד להם ליחדם עם דעת הרמב"ם ז"ל ודינו:

והנה במה שאינו נוגע להלכה כבר התירו גדולי חכמי ישראל ובראשם האור החיים ז"ל לפרש פירושים שונים כפשוטו יפוצץ סלע גם אם נמצא לרז"ל דרושים אחרים והיה אפשר לתרץ מאמר הנראה סותר כמו והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו על דרך ההלכות אשר נתחדשו על פי האר"י ז"ל

ע"פ הסוד והם כמו עצות טובות ומנהגים ותקנות דרבנן ומהם גלוי מילתא בעניני המציאות כמו שחידש האר"י ז"ל שיש סכנה לישא אלמנה מה שרז"ל בתלמוד לא הוהירו על זה כי אם מהלכות דרך ארץ כמו שאמרו לא תבשל וכו' והאר"י ז"ל אמר כי ההוא רוחא דשבק בה בעלה בביאה ראשונה והוא נעשה כלי להולדה ונשאר אצלה עד יום מותה בסוד הנאמר אצל רחל בצאת נפשה כי מתה שיצא גם ההוא רוחא בלדתה וממנו יונקים כל הנולדים אחד לאחד וכשמת בעלה ונשאת לשני הוא בסכנה או כי ימית או כי ישאה שתולד קטטה בנירם מפני ההיא רוחא עד שנמשך מזה שהספרדים נוהרים מלישא אלמנה כלל וחמירא אצלם סכנתא מאיסורא ועל דרך זה היינו יכולים לפרש הכתוב ביחזקאל שהזהיר על הכהנים לבר מפני קדושתם לא מדין תורה אלא משום סייג ואמר והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן אחר ששניהם משורש אחד בסוד היבום ובפרט שהם כהנים מסיטרא דחסד אין עוד סכנה ודע שהגם שדברי האר"י ז"ל אינם צריכים חיוק וסיוע ובפרט מהכמה החצוניות אכן אמר המלך החכם אף חכמתי עמדה לי ואמרו חכז"ל חכמתי שלמדתי באף עמדה לי פירוש על דרך הכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שאמר האר"י ז"ל דקאי על ד' עולמות כבודי אצילות בראתיו בריאה יצרתיו עשיתיו עשיה ובין יצירה לעשיה מפסיקין הקליפות הנקראים אף וזה שאמר שלמה חכמתי שלמדתי באף כלומר בחכמה הנותנת חיות לחיצונים היא עמדה לי ביותר מפני שיתרון האור ניכר דווקא מתוך החושך וכמו שאמר המגיד להביי ז"ל בפ' לך לך ואברהם כד נחית למצרים הוה כדו למנדע אורחי דההוא סטרא למיקם מגווייהו באורחי קדישי דמגו חשובא מתודע נהורא דמשום הכי אמרי רבנן לא תלמוד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות וכן עבד אברהם דבעי למילף אורחי דהני סטריא למיקם מגווייהו ברזא דבינה דהיינו להבין וברזא דת"ת דהיינו ולהורות דת"ת איהו נהורא ולהכי קאמר למען יוטב לי בעבורך יתנו לי כתנות דהיינו דילפי לי אורחי דהני סטרייא דאיקום מגווייהו באורחי קדישי ולעניננו חכמי הטבע החדשים אשר משנת ת"ר ואילך נתגלו להם בשמץ מנהו מדרושי עולם התהו הגנוזים במעשה בראשית להאר"י

ז"ל ומפורשים היטב בקל"ח פתחי חכמה לר' משה חיים לוצאטו ז"ל ובהתבוננת בתולדות מצאו ענין ההוא רוחא אך לא ידעו מה הוא כי זה דרכם כסל למו שאינם משיגים כי אם חיצוניות דחיצוניות מהומריות הנכראים ומסתפקים בשום שמות אל תקרי אלא שמות שאינם מגידים כלום בתוכן הענין וקראו לזה אטאוויוזמוס כלומר נסוג אהור אל טבע נושן כמו תולדות היונה אם המוליד היא משונה בנוצתו ובמראיו לא יוליד בדומה לו מיד כי אם אחר י"ב דורות יצמה פתאום אחד מנכדי ניניו אשר יהיה ממש ניכר בסימניו כי הוא מיוצאי חלציו עם שלא נשאר מדם ראש היחוס בדור שנים עשר כי אם חלק אחד מן 2048 חלקים והתפלאו והשתוממו על המראה ואמרו כי זה סוד הסודות מסודות הטבע וגם בכל התולדות מצאו את הענין הזה ויותר מבואר בהרבעת סוס אשר לו נקודים ברודים ברגליו כחומי הצעברא ומרביעים אותו על סוסה בשנה הראשונה תלד בדמותו או לא בלתי הכרח ובכל שנה נזקקה לסיס אחר אשר אין בו סימנים הללו ואחר שש שנים שבו הסימנים האלה להתגלות וזה פלא יותר מן הראשון כי הסייח הששי הנולד אינו בן הסוס המוליד כלל ולא מצאו כל אנשי החכמה ידיהם לפרש הענין והוא מבואר מאד בסידור כחות הנפשיות כנ"ל:

וְנִדְחָזָר לַעֲנִינֵנוּ כִּי כָל מַה שֶׁנִּתְחַדְּשָׁה הַלְכָה עֵי הַנְּבִיאִים אִין זֶה כִּי אִם חִידוּשׁ כִּיצִיאוֹת או גְּלוּי מִילְתָּא בַעֲלָמָא בַסִּפְק מִצִּיאוֹת אִךְ שִׁישׁ לְהוֹסִיף עוֹד אֲשֶׁר גַּם בַּתּוֹרָה גּוֹפֵה נִמְצָא חֲלוּק בֵּין הוֹרָאֵת שַׁעָה לְהוֹרָאֵת עוֹלָם וְכִמו שֶׁאִמְרוּ הַזִּ"ל עַל פֶּרֶשֶׁת בְּנוֹת צִלְפַּחַד שֶׁאִמְר אֲדוֹן הַנְּבִיאִים עִמְדוּ וְאִשְׁמַעֵה מֵה יִצוּה ה' לָכֶם שֶׁאִיכּוֹר נְשׂוּאֵי הַבַּת לְשִׁבְט אַחַר לֹא נֹאמַר אֲלֵא לְדוֹר הַהוּא בְּלִבְר וְכֵן בְּנֵי הַמִּשְׁכָּן הַנִּכְפָּל אַרְבַּעַה פַּעֲמַיִם בַּתּוֹרָה בְּכָל פֶּרֶשׁ פֶּרֶשׁוֹ כִּבְר כְּתַב הַרְמַב"ם ז"ל בַּעֲצָמוּ בְּרֹאשׁ הַלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה שֶׁלֹּא הָיָה אֲלֵא לְפִי שַׁעָה וְזֶה נִרְאָה כְּסִתִּירַת בְּנֵי הַרְמַב"ם מִיְנִיה וּבִיה שֶׁהַתּוֹרָה הַתּוֹמָה נִתְנָה וְאִין בַּה לֹא שְׁנוּי וְתוֹסֵפּוֹת וּמִגְרַעַת וּמִזַּבְתָּ יוֹכִיחַ כִּי מִזַּבְחַ שַׁעָה מִשֶׁה קָטַן מֵהַכֹּל (מַלְכוּס א' ח') וּבּוֹבְחִים ס"א: וְתַנְן הַתַּם (בְּמַכְכַּת מִדּוֹת) וְכַשְׁעֵלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה הוֹסִיפוּ עֲלֵיו ד' אֲמוֹת מִן הַדְּרוֹם וּד' אֲמוֹת מִן הַמִּזְרָח כְּמִין גָּמָא מֵאֵי טַעֲמָא אִמַר ר' יוֹסֵף מִשּׁוּם

דלא

דלא ספק א"ל אביו השתא מקדש ראשון דכתיב ביה יהודה
 וישראל רבים כחול אשר על שפת הים ספק מקדש שני דכתיב
 ביה כל הקהל כאחד ארבע רבוא לא ספק עד אלא אר"י קרא
 אשכח ודרוש ויאמר דוד זהו בית ד' האלקים וזה מזבח לעולם
 לישראל כי בית מה בית ששים אמה אף מזבח ששים אמה
 ועיין שם מאמר רש"י הנפלא על לאו היינו דתנינא שאנשי
 כנסת הגדולה הגיעו לסוף מדותיו להם נגלה מקום המקודש
 למזבח מה שלא נגלה לשלמה ע"כ נמצא המשכן הזראת שעה
 נגד משכן שילה ומשכן שילה נגד בית עולמים של בנין שלמה
 ובנין שלמה נגד בנין עזרא ובנין עזרא נגד בית שלישי יבבי"א
 וכבר פסק הרמב"ם שהגדלת המזבח ע"י נביא נאמרה להם לא
 משום קרא אשכח ודרש עיין לעיור על כרחך אין בזה נדנוד
 סתירה ליסוד אשר יסד הרמב"ם ז"ל בעצמו כי גלוי מציאות
 לחוד ופסק הלכה לחוד כי לא לבד גלוי מציאות מה דהוה
 כי אם גם מציאות שנתחדש יש כח ורשות ביד הנביאים להורות
 הכל צפוי והרשות נתונה וירושלים תוכיה כי במשנה תורה
 כאשר כבר באו לערבות מואב נזכר כמה פעמים אל המקום
 אשר יבחר ה' ולמה לא גלה להם אדון הנביאים את המקום
 אשר יבחר ה' אשר מזה נמשך שנחלקה מלכות בית דוד כי
 ירבעם אשר רמה גם את אחיה השלוני כמו שאמרו רז"ל בפ'
 חלק הטעה את ישראל בדרשות של דופי ונתעמף בטלית
 הצניעות והרים יד במלך והוכיח כי בית אל היא המקום הנבחר
 ואמרו עתה ראה ביתך דוד ובאמת פנימיות כוונתו לא היתה
 כי אם קנאת המלוכה אשר הסיתהו לבגוד במלכות בית דוד
 סוד תורה שבע"פ עת לעשות לד' אשר בידה עתות העולם
 המשתנים מעליו לעלוי ומקטנות לגדלות והארץ היתה שכבר
 היתה כדאיתא בס' הבהיר שהמאמר הזה כולל כל הסודות
 מעשה בראשית ודרושי עולם התהו וביורוי העולמות שמתבררים
 והולכים והיא המדרגה האחרונה אשר בה החסרון העומד
 להמנות והעוות העומד להתקן כמו שהאריך בזה בספר קלי"ה
 פתחי חכמה ע"פ עומק חכמת האר"י ז"ל וסודות הזהר ועיין
 במאמר הנפלא במגיד מישרים פרשת אחרי אפס קצהו הלא
 רוא דמילתא דקדושה הוה גנוזה בגו קליפויא דסחרי לה קליפה

על

על קליפה לקבל דבסטר קדושה הוי תמניא דרגין בסטרא
 דקליפויא הוי נמי תמניא דרגין וכלהו נפקי מאין סוף כדיא
 י יתן טהה מטמא לא אחד בתמי' דהא וודאי כלהו נפקא
 מאחד דהוא אין סוף וכמו דאי אפשר למיכל מפירא עד דיתברון
 קליפויא דעליה ויעדו יתהון הכי מקמי דישלוט סטר קדושה
 שלטי קליפויא וכו' והיינו דאמר בפ' האזינו זכור ימות עולם
 דהיינו אינון שמטייא דקדושה בינו שנות דור ודור דאינון דשלטין
 קדמיהון וכו' כי חלק ה' עמו כלומר נשמותיהן אינון פנימאין
 ולית לקליפויא חולק בהון כלל ימצאהו בארץ מדבר כלומר
 משום הכי אצטריך אברהם לאתנסאה בעשר נסיונות דע"י כך
 אתעדו מיניה קליפויא דאינון נסיונות אינון לקבל זמניא דשלטא
 קליפין והאי הוא רזא דעקידת יצחק ועקין דיליה ודיעקב ושעבוד
 דישראל במצרים ועקייא דלהון במדברא ושאר עקייא וכו'
 ומכיון דאתגלי סטרא דקדושה כל אשתדלותא איהו למדחי
 סטר מסאבו מסטרא דקדושה והאי איהו רזא דפקודייא כולהו
 ע"כ דבריו הקדושים וע"פ סוד הברור הזה אמר האר"י ז"ל
 כי משה העלה את המלכות מתוך הקליפות עד המצב שהיתה
 במדבר ושלמה הביאה פכ"פ גם בזה ובקול בוכים האריכו
 בענין הנבואה שנפגמה על ידי השר הנאבק עם יעקב אבינו
 ינגע בכף ירך יעקב ולא נתקנה עד בא שמואל הנביא והמאמר
 שיה להבין הלא מרע"ה הוא אב לנביאים וחכמים ונראה
 גרין שהנבואה הנזכרת כאן היא בנצח והוד ומדריגת משה
 יינו למעלה הרבה מזה בתפארת והמבין יבין כי בשביל זה
 ציור יבחר ה' בפירוש עד שנשלמו כל
 הנילוטות וזמן שאמר

קסת הסופר

של כל ישראל ר' דויב כי הכל לפי בחינת ישראל ביום סוף
 היו בקטנות כנער הנולד וספרו חמשים יום שהם רמז לנו"ן
 אלף יובלות ועד זקנה אני הוא ועד שיבה נמצאו דברי הרמב"ם
 ז"ל חיים וקיימים וכן בנבואת יחזקאל על חלוק הארץ לשכטים
 לעתיד אשר הוא משונה וסותר חלוקת הארץ בגורל על פי
 יהושע יש לומר כי חלוקה הראשונה היתה לפי שעה כי מה
 שנתישבו ב' מטות וחצי המטה בעבר הירדן כתוב מפורש
 בתורה שהיה נגד רצון מרע"ה עד שהסכים עמהם הקב"ה וגם
 אצל בני דן כתיב ויצא גבול בני דן מהם כי יהושע לא הוריש
 את יושבי הלבנון וגבול בני דן היה בצפון כמו שהיו נוסעים
 במדבר יהודה בראש ודן בסוף וכן ויראהו את כל הארץ עד
 דן ואת ארץ יהודה נמצאה נבואת יחזקאל מעת היותה שם אני
 ועתה אדני ה' שלחני ורוחו כי ע"י הגזירה אשר נגזרה מפי
 עליון שלא יכנום משה לארץ לא נשלמה הכוונה עד לעתיד:

ובענין הראב"ד ז"ל אשר כתב שהופיע רוח"ק בבית מדרשנו
 וגם בענין עזרא נגלה לו מסוד ה' ליריאו שנתלבט
 בזה בעל כפות תמרים שיתפאר בנבואה נראה שכוונת הראב"ד
 ז"ל על חמיו ר' אברהם בר יצחק מרמון ספרד בעל האשכול
 וספר ברית מנוחה אשר נעשה ראש ישיבת נרבנא הוא הנקרא
 הרב הכהן שחבר פיוט ברה"ט ותקן הרחמן לברית מילה
 ויוצר לשבת ברית מילה ולו נגלו התעלומות ובעזה"י אוכית
 בראיות ברורות כי מחבר האשכול וברית מנוחה אחד היה
 אברהם ואלו הן

קַת הַסּוּפֵר

עם שכבר פסקו הגאונים מימות רב האי והאשכול נולד מיד אחר הסתלקות הרי"ף ויתכן שגם הוא נקרא גאון כי היה ראש הדור, והוא א"כ איזה סופר מעתיק שראה כתיבת יד הראב"ד על ספר ברית מנוחה מרב חמאי (תרגום חמי) גאון לא ידע שהוא כנוי כי אם שם גאון ששמו חמאי וגם היוחסין בהזכירו את הראב"י כתב שחבר ס' האשכול וס' הברית בקבלה ונתחלף לו שם ברית מנוחה בשם ספר הברית אשר חבר ר' אברהם ב"ר יצחק מרמון ספרד ואיננו זה כי השני חבר ספרו בערך שנת ק"ם לאלף הששי והביאו הבוטריול ואיננו על קבלה כי אם בחקירה ומביא המורה נבוכים באריכות:

ב' נודע מדברי הרוקח ז"ל כי הראשונים היח להם כחובה לרמוז שמם בספריהם לפחות ע"י גימטריא ובעל ברית מנוחה לא נשתמש בגימטריאות כי קודם אלף הששי לא נתגלה שמוש הגימטריאות בין המקובלים ולא מצאתי כי אם גימטריא אחת בדרך הז' דף לה' דפוס ברדיטשוב רבתי עם כמנין רבתי שעולה תרי"ג נמצא שהגימטריא שלו עם הכולל חשוב אברהם בן רבי יצחק עם הכולל עולה מכוון ברית מנוחה:

ג' שחישב את הקץ כדרך הקדמונים רבינו בחיי על שנת ק"ח והקנה על שנת רנ"ב וכדאיתא בזהר דעת יחידאה על שנת ת"ח ובאמת כתב הריב"ש מקאזניץ כי האלף הששי מלא קצים. אכן בעוונות נתגלו חבלי משיח לבד בקצים הללו ולעולם כל הקדושים רמזו לזמן מאוחר הרבה לדורם כמו הבחיי שחי בשנת נ' ור' אביגדור קרא בשנת ק"ם ובעל ברית מנוחה בנקוד הז' כתב שהגלות יאריך יום ואשמורה אחת וחמחבר הזה בנקוד ו' דף י"ד: הושב ד' משמורת כר' נתן וחשב הצות לילה סוף אשמורה השנית ואשמורת כלבים הנחשבת בגמרא לדעת רבי אשמורה שניה הוא הושבה שלישית נמצא לפי חשבוננו יום ורביע הם 1250 שנים מחורבן הבית בשנת 3828 כלום בשנת ע"ח לאלף הששי והוא כמו ק"ל שנה אחר דורו:

ד' בהקדמה הביא שלשלת סדר הקבלה דור אחר דור עד הגאונים שמזכירם בלשון ז"ל כמו האשכול והוא סימן שהיה קרוב להם ובצוותא חדא כמובן לבקי בלשונם וכתב עליהם שהעמיקו לדעת בסודות הקב"ה כפי חכמת הזמן וכפי חכמת הדור

הדור גם מלשון הזה מוכח דחברי קרא להו ואם היה חי אחר התחלת אלף הששי אי אפשר שלא יזכיר את הרמב"ן ושאר גדולי המקובלים או את הרמב"ם אם לפרש דעותיו על פי הקבלה כמו שעשה ר' אברהם אבואלעפיא ותלמידו ר' יוסף גיקיטילא ב"ם גנת אגוז או להשיג עליו כמו שעשו שאר המקובלים ואחד מגדולי המקובלים הראשונים אשר הפליג האר"י ז"ל בשבת חכמתו הגדולה הוא המחבר פ' ספר יצירה המיוחס להראב"ד הוא ר' יוסף בר קלונימוס דודו של הרוקח כמוכרח מפ"י הר"א מגרמיזא על ספר יצירה ומס' אוצר הכבוד לבעל שושן סודות המלקט מפירוש הזה ומזכירו על שם ר' יוסף הנ"ל לא זו מחבב דברי הרמב"ם במורה ופי ימלא תהלת חכמתו למי שקבלו סודותיו מפה לפה עיי"ש (ומה שנמצא בהקדמת הפ' סי' שנת הק"ץ היא הוספת אחד מן המעתיקים כי המחבר הזה היה סמוך להרמב"ם וכפי הנראה ירד מצרימה לשמע חכמתו על בן נקרא אשכנזי בפי הספרדים:

ה') מחבר ספר ברית מנוחה היה נרבוני כי שמות הנקודים שמביא הם משונים מהשמות אשר קראו להם הכמי ספרד וגם מהנקראים ע"י רש"י ז"ל ונמצא בקדמונים נקוד מיוחד נקרא נקוד נרבוני (ולשווא הגיהו שברוני) ובדרך הב' דף ל"ז שם מתחיל הנקוד הראשון והסדר נתקלקל ע"י מעתיקים בדבור המתחיל וממנו תהדר וחשב שם נקודה ראשונה בשם רקיע ונצוץ והוא הקמץ כמו שנמצא בשני דפים ישנים מספר המכבי אשר נכתב מקדם בלשון הקודש ואח"כ נתרגם וכן הוא בוותר. ונקודה שניה שני דגלים מתנועעים בתנועה גדולה שוים שניהם כוונתו על צירי ואח"כ קורא את הנקוד הזה נקוד חירק גדול ואמ"ץ עד שבדף ה' מסיים שם בפירוש שני הנקודות של אותיות האחרונות והם קמץ וחולם וסימנו של זה הנקוד קצק"ה כלומר קמץ צרי קמץ חולם והמעתיק הגיה בצדו תימה כי לפי מה שאמר למעלה היא קהק"ה כלומר קמץ חירק קמץ חולם ולא דק בדברי המחבר שהוא קורא חירק גדול לשני נקודות צירי וזה מורה על זמן קדמן ומדינה ממוצעת בין קריאת הספרדים והצרפתים כי באלף הששי כבר פשטה קריאת שמות הנקודות לספרדים

בכל

קסת הסופר

יא

בכל ישראל ודחתה השמות אשר קרא להם רש"י אשר גם להם לא נמצא דמיון בקריאת המחבר הלז :

ז' כל יסודות לשון הספר והתפלות בנויים על לשון הגאונים רב שרירא ורב האי גאון ובפרט בתשובה הנוראה של ד' נכנסו לפרדם הביאה רש"י ובעל הערוך וכן לשונו: בשעת היצירה כאשר עלה במחשבה לפני הקב"ה לברוא את העולם סידר קודם שיברא שום דבר כל מעמדות ומושבות מלאכו ומשרתיו הוא ממש לשון רה"ג וכן שיעור קומה שלו ע"ד שו"ת רב שרירא גאון :

ז' מרנלא בפומיה לכנות את הכתובים בשם המשוררים וזה לשון קדמון מאד לא נמצא לאחד מן האחרונים באלף הששי גם לא לספרדים ולא לצרפתים דף כ"ז כלול בדברי המשוררים שתקנו המשמורות ודף כה כלולים בדברי התורה ובדברי הנביאים ובדברי המשוררים וכן ברף ל"ו :

ח' עוד מורה על נרבונוא מה שמייחס שם הלל הנשיא עם נעריה המוזכר בדה"י והוא סותר לש"ס בבלי וירושלמי בענין יחוס בית רבי ויהי' זה מסורה מנשיאי נרבונוא בני ר' מכיר מבבל מורע דוד אשר שלחו הכליפא הארון אל ראשיד לקיסר קארלו מאגנו בבקשתו ושמחהו נשיא על שלישי עיר נרבונוא וממנו נמשכו דורות נשיאים וגדולי הדור ערך ארבע מאות שנה במחוז ההוא :

ט' קרא לרשב"י בלשון החכם סתם כאשר ידבר איש אל רעהו אשר מזה רצה הגאון יעבץ להסתייע במטפתו בסברתו אשר אין בה טופח כדי להטפיה דתרי רשב"י הוי ומה שכתב מהר"י צמח דמחבר ברית מנוחה קדם לרשב"י והחיד"א קיים את הסברא הזאת ודקדק מזה שם שלשון הזהר אשר הביא בס' ב"מ הוא אגה"ה מבחין ואינו מן הספר תרי תמיהי הם כי לא בהקדמה לבד מזכיר את רשב"י כי גם בפנים הוא מביא כמה מאמרים מן הזהר ומהר"י צמח לישנא קלילא נקט ואשתמיטתיה מה שכתב בהקדמת עץ היים כי ספר ברית מנוחה אמר האר"י ז"ל שנעשה על פי גלוי נשמת צדיק קדמון מרשב"י אך אין להסתפק כלל שהמחבר חי אחר זמן הגאונים וסמוך להם וכל המתבונן בס' הנורא הזה ישתומם על הסודות

אשר

קסת הסופר

אשר נגלו לו מעניני עבודת הכהן הגדול וכניסתו לפני ולפנים וההשגות אשר השיג שם ודרכו והלכו בקודש והמעלות אשר לפני הארון ועינינים הרבה אשר לא נמצאו בשום ספר בעולם ולא במדרש וילקוט כאשר העידו גדולי עולם מפני שהמחבר היה כהן נראה שגם מה שנגלה לו מסוד ה' ליריאו היה ע"י כהן גדול משורשו מזמן בית ראשון או סמוך לו ואם נסתכל במה שהעיד הראב"ד שנגלו לו מצפוני לבבו של עזרא הכהן נוכל לדמות בדעתנו מי הוא ואם כן אין חדוש מה שדיבר על רשב"י כאלו הוא קדמון ממנו ובלא זאת ג"כ לא קשיא מידי כי המחבר הזה דרך דרך הגאונים גם בחבורו האשכול גם בברית מנוחה וממנו לקח הראב"ד ז"ל ללבוש גבורה ועוז לדבר קשות על האגדות יותר ממה שיצא מפי הרמב"ם עם שאמר במורה אל תחוש לשום מאמר כלל אין זה כלום נגד מה שאמר הראב"ד ז"ל בחלקו על הרמב"ם שקרא מין למי שיצייר את הבורא בדעתו בקומה רוחנית ואמר אם אמת הדבר כדבריו שהדיעה הזאת נפסדת אבל אין להאשים את האומרים כן לקרותם מינים שאין להם חלק לעוה"ב כי גדולים וטובים ממנו נפלו ברשת הזאת מפני שראו בדברי אגדה המשבשים את הדעות ודין רפש מבית אבא מפי חמיו הגאון באשכול שם מביא מאמר הגאונים רש"ג ורה"ג אשר הובא מקצתו בריא"ז וגם בשל"ה ואלו הם שקרא האשכול בשם אחרוני הגאונים בזמן וקדמונים במעלה בהלכות ס"ת אמר רב שרירא הני מילי דנפקי מפסקי ומקרא ומדרש ואגדה הרבה אומדנא נינהו ויש מהם שהוא כך כגון דברי רבי יהודה בוזאת ליהודה ששמעון מוכלל ביהודה שמצינו ביהושע חלקו בתוך נחלת בני יהודה ויש שאינו כן כגון מ"ש ר"ע מקושש זה צלפחד ומ"ש אלפים לתתום שבת ומ"ש ר"ש צום העשירי הוא חמשה בשבת והתלמוד והמדרש הזכירו דעתו של כל א' וא' ואנו לפי שכלו יהולל איש (הרי לפניך איך גאון או תלמיד הגאונים לא נסוג אחר מלקרות את רשב"י בשם החכם עם שהפליג בשבחיו ממש כמו שהפליג הזהר והאר"י ז"ל) וכן אגדות שאמרו תלמידי תלמידים כגון ר"י תנחומא ור' הושעיה אינן כן לכן אין סומכין על אגדה ואמרו אין למדין מן האגדות ובירושלמי רשב"י אומר מפני מה שרץ מטמא בכעדרה מפני

שתהלת

שתחלת בריותו כעדשה בעי ר' יודן אי הכי המת ישמא פחות
מכזית דאר"י להביא נפל שאין בו כזית וכן נבלה תטמא כגרגיר
של אפונין דאר"י היא אני ראיתי עגל כאפון בשפיר ומשיב
מאי כדון מדרשות קאמינא דרוש וקבל שכר והנכון מהם
מה שנתחזק מן השכל ומן המקרא נקבל מהם ואין סוף ותכלה
לאגדות ונשאל רב האי מאי הפרש בין אגדות הכתובות בתלמוד
שאנו מצווים להסיר שבושם להאגדות הכתובות הוי' לתלמוד
והשיב כל הנקבע בתלמוד מחוור ממה שלא נקבע בו ואעפ"כ
הגדות הכתובות בו אם לא יכונו או ישתבשו אין לסמוך
עליהם כי כלל הוא אין סומכין על אגדה אבל כל הקבוע בתלמוד
שאנו מצווין להסיר שבושו יש לנו לעשות כן כי לולי שיש בו
מדרש לא נקבע בתלמוד ואם אין אנו מוצאין להסיר שבושו
נעשה וכדברים שאין הלכה אבל מה שלא נקבע בתלמוד אין
אנו צריכין לכל כך אם נכון ויפה הוא דורשין ומלמדין אותו
ואם לאו אין משגיחין בו ולענין זועות דאמר רב קמינא גוהה
בהאי אנו סומכין על דברי אגדה וכו' ע"ש נשאל עוד רב האי
מאי דהוה הוה ולא למסבר לון קראי ואין פירוש והלכה יוצא
מזה וכן אמרו דברים שלא היו מעולם ולא יהיו כגון בלעתו
חולדה הדביק שני רחמים והשיב יש בדבריהם אלה משום
דרוש וקבל שכר ויש לתדד התלמידים ויש דרך רמז ולא לעקוב
המקרא כהאי ראו מה בין בני לבן חטי עכ"ד הגאונים הרי זה
ממש לשון האשכול והראב"ד וגם בס' ברית מנוחה ממש כלשון
הזה בנקוד העשירי כ"ג: בזה החכמה אין בה שום תערובות
של דבר אחר עמה וכו' ולפי מעלתה לא הארכתי בה שאם
הייתי אומר שמא בני אדם רשעים בראותם החכמה הגדולה
בלשון משל ותידות וברמזים משובשים (הרי אות באות לשון
האשכול והראב"ד) ובדף ל"א. וחכמתו הגדולה אשר בה עמדו
כמה חכמים משובשים ותמהים להגיע אל סודה ומהם
השיגו ומהם לא השיגו ואותם שהשיגוה לא השיגוה על הפרט
אלא בכללים גדולים וקצרים ובדף ל"ה: ומצאנו כי משרתיו
של הקב"ה אינם משיגים יחודו ואינם יודעים את יחודו אלא

בשבוש:

ומה שמביא המתבר מספר הזוהר כל רואה יראה שאינם בלשון הזוהר אשר הוא לפנינו כי אם ממש בלשונו הנהוג בספר ברית מנוחה בעלויות המאורות כדנפיק האי נהורא רברבא כל שאר נהורין לא אתחווין קדמוי ואין לשון כזה נמצא בזוהר כלל וכלל אבל נמצא אצל כל מאור ומאור של ברית מנוחה אמנם תמצית הענין נמצא בזוהר ואין כאן מקום להאריך היוצא מזה שהמחבר לא ראה את ס' הזוהר כתוב לפניו כי אם עפ"י גלוי נתגלה לו והורק מכלי אל כלי השגתו ולשונו ממש ובדרך י"ש מעלת נקוד זה הכולל אמר החכם בראותו גדולתו פתח החכם ר"ש ודרש באר חפרוה שרים ע"ש מאמר ארוך ממש כל מלה ומלה בתרגום בלשון הברית מנוחה בלשון הקודש עד וחכימיא דישראל ר"ש ור"א בריה ורבי עקיבא וחברוהי וכל חכימיא נפקין נשמתהון מאתר דנא עד והנה ארמוז לך ראשי הדברים בדברי החכם רשב"י ע"ה מפני שהקדמה זו הולכת ברמזים והנה נשלמו דברי ההקדמה ראה איך שהעלים תחת לשונו שאין זה לשון הזוהר ממש ולא גלה אי זו הדרך עבר עליו וכוה ממש אירע לבעל האשכול כי נמצא אצלו מאמר מן הזוהר לא נודע מקומו לא בשתי תלמודים ולא בספרא וספרי ולא בשום מדרש כאשר העידו חופשי מטמונים גדולי ישראל בה' תפלת מנחה וערבית עמוד ס' ובשבת וי"ט אין דין ואמר רבא משל לרועה כשצאן במדבר בין הזאבים מתפלל על שמירתם וכשצאן בעיר אינו מתפלל על שמירתם בחול שרים ממונים על העולם צריך לומר שומר עמו ישראל דכמה מקטרגים לישראל בכל יום כיון שנכנס שבת כולם זזים ונשגב ה' לבדו והצאן נשמרים תחת סוכת שלום כמ"ש הפורס סוכת שלום והמאמר הזה לא נמצא בסגנון זה בזוהר ולא בשם רבא אך בלשון תרגום בפ' בראשית ובפ' ויקחל בתוך הדבורים מפוזר וכל רואה יראה שהמאמר הזה איננו תלמודי כי לא דברו חכ"ל בזה האופן לגלות הנסתרות בביהמ"ד וגם מעניני הע' שרים כי אם בהדרי חדרים ימתיקו סוד רבא דברא גברא כמאמרם ז"ל וכן מאמר שמושא רבא בפ' תפלין מביאו האשכול ד' פרשיות נגד ד' נהרות ונהר יוצא מעדן עליו דרש בס' ברית מנוחה סודות נוראות וכן מאמר בהלכות ברכות הודאה להאשכול עמוד נ' מרב

קסת הסופר

יג

מרב האי גאון ויעמוד המלך ויברך למלך שהברכות שלו את לרבות שכינה של מקום וכל זה איננו כי אם מהזהר נמצא כי הראב"י נתגלה לו מן השמים תבור הזוהר קודם שנתגלה הזוהר אשר בינינו היום (עין מגיד משרים פ' אמור ובהאי זוהר דאית ביניכו):

י) עוד זאת אדרוש מי יתן ידעתי ואחקרהו אשר המחבר הזה זולת הנקוד המיוחד אשר לו עוד מסורה מיוחדת כי מביא סכום פסוקי התורה התשנ"ד במקום מסורתינו אשר מונה ה'חמ"ה וזה מורה קדמוניות קבלתו כי המסורה שלנו היא מסורת חכמי טבריא ומסורת התלמוד בבלי משונה גם בענין הפסוקים כידוע שפסקו כמה פסוקים בדרך משונה ואם נשכיל על מוצא חכמי נרבונא כי בית אב על תורתו הם נשיאי בבל מבית מכיר ומוצא חכמי אשכנז וצרפת הם מבית ר' משה הזקן בר קלונימוס שהביאו ג"כ הקיסר קארלו למגנצא מעיר לוקא באיטליא אשר שם נתפשטה מסורת ארץ ישראל יומתקו הדברים בא ואראך דוגמתו בגמ' מנחות מ"ז פליגי בית הלל ובית שמאי במנין חוטי הציצית ב"ה אומר שלש וב"ש ארבע ובתוס' אמרו טעמא דב"ה קשה ובגמרא איקבעא הילכתא על אמוראי בתראי כב"ש דמחמרי וזהו חידוש גדול הלא ב"ש במקום ב"ה אינה משנה ועוד יש להפליא איך נחלקו אבות העולם בדבר כזה היה להם לבדוק ציצית רבותם שמעיה ואבטליון וכל הדור ההוא בשלמא אחר החורבן וגזירות הקשות של הרומיים נתבטלו המצות זמן הרבה וכן אח"כ בגלות עד שהיה אפשר ליפול פלוגתא בסדר פרשיות התפלין אך לא יתכן זה בזמן שמאי והלל והנה דורשי הקדמוניות מצאו בהיכל פרעה נכו במצרים בכותל ציור שבויי חרב אשר הביא פרעה נכו מטלחמתו עם יאשיהו מלך יהודה ושכניו המלכים וביניהם נמצאים ארבעה אנשים יהודים בני התערובות אשר נתנו לערבון מזרע המלוכה והמה מובלים מצרימה לפני סיעת המנצה והולכים ערום ויהף כשבויי חרב זולתי רצועה קשורה בראשם ועל מתניהם כמין מכנסיים הנהוגים אנשי תימן עד היום שחוגרים בגד ארוך ורחב בת ד' כנפות ומקפלים אותו ממתניהם ועד שוקיהם ותוחבים הכנף העליון בתוך הקפול נגד החזה והנה השבויים דללו מצוירים

בבגד

בכגד יקר מרוקם ובו ד' ציצית בד' כנפות וכל אחת בת שלש חוטין כבית הלל נמצא אם כי נתפשטה ההלכה בבית שני כבית שמאי מימות אנשי כנסת הגדולה ומפני כן נראה שגם האמוראים פסקו הלכה כב"ש בזה אמנם הלל הזקן אשר לפי קבלת הראב"י היה מזרע זרובבל נהג מנהג אבותיו מלכי בית דוד בלבשו ציצית בת ג' חוטין (ומה שנמצא בשני התלמודים כי הלל אינו מזרע דוד כי אם מצד האם ולפי דעה אהרת הוא מזרע שפטיה בן אביטל ולא מזרע שלמה ושריש נלותא מבבל מיוחס יותר ממנו נוכל לומר כי מפני סכנת המלכות העלימו יחוסו פן יבולע למלך כי הרשעים לא יניחו מושל ביהודה מזרע דוד אך כאשר נשאר ריש גלותא בבל ברשות הפרסיים אשר לא נתה יד הרומיים עליהם אין להם תועלת בזה כי יקראו להם מלכותא קטיעא ועוד דהתם שבט והכא מחוקק לבד ולא איכפת להו כל כך ויש ראייה לזה מן היוסיפון אשר לרומיים אשר כתבו בלשון יווני שמספר שם בשבחי רבן שמעון בן גמליאל וחכמתו אשר אם היו שומעים לעצתו הוא לבדו יוכל לתקן הכל שלא יאבד עוד זאת כי ממשפחה המיוחסת והמפורסמת גענום ספאדרו קאי לאמפרו ולא הזכיר שם בפירוש מוצא המשפחה הזאת מפני שהם להזכירו מפני קנאת הרומיים) עכ"פ נמצא חילוק עצום בין מסורת הבבליים למסורת אנשי ארץ ישראל אשר שורשו מניע עד זמן בית ראשון בענין הציצית וככה יוכל להיות גם כן בפסיקת הפסוקים ואם אין זה כי אם אומדנא הוא אומדנא דמוכח סוף דבר הכל נשמע שאין לשום מחלוקת בין הראב"ד ובין גילוי רבינו יעקב הלוי ממרו"ש בענין שאלותיו מן השמים בהלכות נגד הרמב"ם והדין דין אמת והכל מתוקן:

ובדור ההוא סמוך להתחלת האלף הששי הרואה אומר ברקאי כי התחיל להתנוצץ אור השחר ושערי הנבואה להפתח כאשר נכא הרמב"ם באגרתו לאנשי תימן על פי קבלת אבותיו יוצאי ירושלים אשר נמסרה לו מדור דור כי בכפל בתפ"ח הוא מספר ד"א תשע מאות וע"ז תתחיל התגלות חכמת הנבואה לשוב אחר הסגרה ימים רבים ונרמזו בפסוק כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ונדבר עוד להלן מזה אי"ה:

שאלות ותשובות.

א) שאלתי על הנשים שמברכות על הלולב ועל מי שברך להם על תקיעת שופר, אם יש עבירה בדבר ואם הוא ברכה לבטלה אחרי שאינן מצוות ואם לאו (והביאו נשיא בית אב הרב ברכי יוסף, א"ח סימן תרנ"ד ס"ב):

והשיבו. וכי אכשורי דרי כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, ולך אמור להם שובו לאהליכם וברכו את אלהיכם, והעד גר חנוכה ומגילה, ופרשו לי מה מצינו במגילה וחנוכה מאחר שהיו באותו הנס חייבות בהם ומברכות עליהם, ובלולב נמי מצינו סמך לדבר שאין לו

קפת הסופר.

ה) והשיבו כלומר מלא התשובה כתובה בצקר כאשר מוכח משאלה האחרונה אשר לא מלא התשובה כתובה לפניו וכן הוא בכתבי האר"י ז"ל עיין משנת חסידים מס' יוס שני: וישים הנייר חלק תחת מראשותיו וצקר ימלא שאלתו כתובה שם בר"ת או צס"ת של איזה פסוק או על איזה דרך רמז מדרכי הרמזים ולריך דעת רחבה להבין כוונת התשובה ולפעמים כותבים אותיות ראשי תיבות של איזה פסוק גם כותבים כל הנקודות והטעמים ככתוב בספר ע"כ לשון מ"ח: וכי אכשורי דרי. כבר העירותי שכל השאלות הם אל ישיבה של מעלה והתשובה נראה שהיו מתמיהים על המנהג שלא נהגו דורות הקודמים והביאו ראיה משרה אמנו שהיה אצרהם טפל לה בנביאות ובמתן תורה לזה הקצ"ה שיסובו לאהליהם כי גם שם שכינה שורה: וברכו. כי בכל הדברים התלוים בלב נשים חייבות כמו האנשים: ופרשו לי. כלומר בע"פ מה שמלא כתוב ובלולב נמי לפי דרשת חז"ל מלתו היא נשא לבנינו & כפיס הם כפות תמרים:

לו אלא לב א' לאכיו שבשמים, גם בשופר מצינו דאמרי' שאמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם, זכרונות שיבא זכרון אבותיכם לפני לטובה, ובמה בשופר, והנשים נמי צריכות שיבא זכרונותיהם לפניו לטובה לפיכך אם באו לברך בלולב ושופר הרשות בידם:

(ב) **ועל** ברכת תפילין אם הלכה כדברי הגאון הרי"ף שאם לא סח בין תפלה לתפלה אינו מברך אלא להניח תפילין כשמניח של יד, ובהניחו של ראש אינו מברך כלל, או הלכה כדברי הגאונים האומרים שאפי' לא סח צריך לברך על של ראש על מצות תפילין, ואם סח מברך על של ראש ב':

והשיבו, לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו, ואת בריתי אקים את יצחק, אחד קראתיו ויבכורי אתנחו, גם ברוך יהיה:

(ג) **ועל** סדר פרשיות של תפילין, כך היתה שאלתי, אנא מלך הגדול והנורא חכם הרזים מגלה נסתרות

שומר

קסת הסופר

(3) מצינו בתשובה זו שהכריעו הלכה ככתראי מה ש"כ בתשובה ג' שאמרו כמחלוקת למטה כך מחלוקת למעלה והראשונה בענין ברכות דרבין אין זה לא גלוי מלתא בעלמא היאך תקנו המתקנים מה שאין כן בסדור הפרשיות דאורייתא אין בידם להכריע ולענין פסק הצרכה אחת כתב האשכול ש"כ רב האי ורב אחא נשכחא והגאון ר' יצחק והמולקיס צ"ג ור' עמרם ויחזי לן כפסק הגאון ר' יצחק:

(ג) לפי ערך רוממות יקר התפלה ערך התשובה והגאון חיד"א ז"ל הביאה בראש ספרו חיים שא ולא ידע לה פירוש והוא פלא אשר מקובל כמוהו לא הרגיש כי התשובה הזאת על אדני פנימיות כוונת האר"י היא צויה שאמר כי תפלין דר"ת הם למעלה מתפלין דרש"י כי הראשונים צפרנוף ספירת חכמה המכונה אבא והחכמה נקראת קודש ושל רש"י צפרנוף ספירת

שומר הברית והחסד, הגדל נא חסדך עמנו היום וצוה למלאכיך הקדושים להודיעני את אשר נסתפקתי בפרשיות של תפילין, כי יש מן החכמים האומרים הויות באמצע ואם החליף פסולות ועתה מלך מלכים צוה למלאכיך הקדושים להודיעני הלכה כדברי מי ודברי מי אתה מחבב:

והשיבו, אלו ואלו דברי אלהים חיים, וכמחלוקת למטה כך מחלוקת למעלה, הקב"ה אומר הויות באמצע וכל פמליא של מעלה אומרים הויות כסדרן והוא אשר דבר ד' בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבה, וזה כבודו בהיות פרשת מלפנות תחלה:

ד) על שבות דשבות, ובארתי בשאלתי על מלטול נר הדולק בשבת שהוא אסור משום שבות אם מותר לומר לעכו"ם למלטלה ממקום למקום שאפי' לישראל אינו אסור אלא משום שבות, או אם נאמר אמירה לעכו"ם שבות אפי' בדבר שאינו אסור לישראל מן התורה הואיל ואית ביה איסור דרבנן:

והשיבו

קסת הסופר

צינה הנכונה בשם איננה כי אם לצינה תקרא אם צירי כי נמנה ילאו ז' ימי עולם ונקראת כבוד וסוף אשר דבר ה' בקרובי אקדש הם הקרובים א' ה' יניחו תפלין דר"ת קודש ועל פני כל העם אכבה בתפלין דרש"י כבוד וזה כבודו בהיות פרשת מלכות תחלה אפשר לפרש כי תפלין דר"ת הם על סדר הפסוק יתהלל המתהלל השכל וידוע והם מסוגלים להשגה כדברי האר"י ז"ל א"כ המלך בכבודו לריך להיות קבלת עול מלכות שמים תחלה ומלך שנחל על כבודו אין כבודו מחול אבל בקרובים שעבודתם בהשגת רוממות חכמתו דרב שנחל על כבודו מחול באה פ' מלכות לבסוף:

ד) גם זאת הסכרעה דרבנן וכן תשובה ה' ועל הירושלמי דע גם זה גלוי מילתא בעלמא היאך תיקן עזרא על דרך הראב"ד בה' בית הבחירה נכוונת עזרא ועל ידי כבוד הגלות והסכנות נתבטלה עבילה זו עד שבה האר"י ז"ל ואחריו הריב"ש והחזירו את העטרה ליושנה:

והשיבו, ואתה פה עמוד עמדי ואתנה לך התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם לא תגע בו יד כי סקל יסקל או ירה וכל הנוגע בדבריה' כנוגע בבכת עינו, ובכמה מקומות עשו חכמים חיזוק לדבריהם יותר משל תורה, כ"ז השיבוני :

על (ה) טבילת בעלי קריין דאמרינן בטלוח לטבילותא כר"י בן בתירא וכתבו הגאונים דהנ"מ לק"ש
קפת הסופר ולדית

(ה) ואח"ז השיבו. שמענו מנאחורי הפרגוד והיה הלשון הזה קשה צעיני השואל והוא שכתב אחרי ראותי כל אה יש להבין כוונת הרמב"ע פ' הקדמת שערי קדושה למהרה"ו ז"ל שכתב ויש מהם אשר היו נשצעים בכח שנות הקדש א המלאכים ויקוו לאור והנה חשך כי היו מלאכים תחתונים מאלד ממונים על עבודת העוה"ז והם מורכבים מטוב ורע הן עלמין לא ישיגו האמת והאורות העליונים ומגלין להם דברי תערוכות טוב ורע אמנת ושקר ודברים בטלים צעיני רפואות וחכמת הכימי"א ופעולת קמיעין והשצעות ע"כ אכן מאלכו זה הלשון בדברי רז"ל ובש"י צפי' נזמור שיר ליום השצת בקמים עלי מרעים על הרשעים הקמים עלי שמעו אזני מנאחורי הפרגוד שלא יועילו לבלות אותנו כך שמעתי ופירוש האמתי הוא שכן שמע הוא הקדוש נמש בגזירת תתנו"ו אה שהסתיר הענין :

ושוב לגלותם לחתני ר' יוסף ולאות עליו להודיע לחכמי הארץ. נחקור מי הוא ר' יוסף הלזה אשר לפי הנראה ישמעו כל חכמי דורו לקולו יותר ממה שישמעו להסיד השוא משמע מזה שהיה ממשפחת נשיאים וראשים ולפי הזמן והענין הייתי אומר שר' יוסף הזה הוא ר' יוסף הארוך בר קלונימוס ממשפחת בית קלונימוס הראשים שבמגלה וראשי בית אב לרש"י ולכל חכמי התוספות וגדולת כה האיש אשר הפליג האר"י ז"ל בשבחיו בחכמת האמת בפירוש ס' ילירה המכונה להראב"ד והוא לר' יוסף אשכנזי הלז תראה במה שרצה להכתיב בכל גבול ישראל המלאה חדשה בחשבון האותיות הוא סידור העשירות (דעקאדעמיסטעם) אשר

ולד"ת אבל לתפלה צריך טבילה או ט' קבין, ויש מקילין ואומרים דאפי' לתפלה בטלוח וסומכים על הירושלמי דאמר בפרק יום הכפורים דאסור ברחיצה אסור בתש"ה מבעי שהרי צריך לרחוץ קודם שיתפלל ומשני במקום שנהגו שלא לטבול אי נמי תפתר קודם תקנה, וע"ז שאלתי אם יש לסמוך על הירושלמי ולומר כי תקנת עזרא לא נתקבלה בכל המקומות ובמקום שנהגו נהגו, ובמקום שלא נהגו מותר להתפלל בלא טבילה ובלא ט' קבין, ואם הלכה

כדברי

קפת הסופר

הביא מנחת הישמעלים והם הביאורו מארץ סודו ואם באמת לא הלליה צנה והוא נשאר יחיד כי לפניו לא היה כן ואם היו רז"ים לכתוב 963 כתבו תתקס"ג וגם אחרי כן לא נהגו כמוהו עם כל זה השתדלותו תוכיח כי גדול כמו שכל בני דורו רגילים לזנות לזה כן כתב בפ"ג סוף מ"ה נמלא קדם פעמים כ"ב יעלו ח"ו ח"ג' כלומר 3168 ובפ"ד מ"ג שבע כפולות כתב סב"ז 720 ו'ס'ד'ס'ה' במקום 5040 כי החשבון הזה הוא בסוד ספירות בלימה הוא האין הנקרא נול וכיון שאין אות מקביל בא"ב שלנו א הכול לכן לא נשתמשו בו אך הערבים קורים לכול ספרה ומשם נקראו כל אותיות המספר ליפסערין בלשונות אייראפא כי מנצח הספרדים והערבים הוא ס' במקום ל' ושורש המלה הוא ספר בלשון תורה והוא הנקרא בלשון הביאים אח"כ מנלה והכל על שם העיגול שהוא הגבול האמיתי וכן עיר הסמוכה לספר הוא הגבול ומנשכה המלה הקדומה הזאת ללשון יון ספירה הוא העיגול והכדור והיה נזר החכמים רב יוסף הזה אות הסמך במקום הכול הערבי ודע כי אויבינו לא ראו להודות כי המספר הוא המלאת בני שם ועבר ואמרו כי הוצא מארץ סודו ונתפשט באירופא בזמן מלחמות הללוזים אשר הביאורו מן הישמעלים וסקר ענו אנשי מרמה ויחפאו הדבר כי אין ספק כלל כי 1,2,3,4,6,8,9 עוד היום לא נשתנה לורתם להתנכר כי הם אותיות אבגדוהט של הכתב העברי המושך אשר למדוהו אנשי כנען ליונים כמו קדמום הכנעני אשר בנה העיר תבן בארץ יון כי פראים היו היונים קדמונים כמו כל בני יפת

כדברי הגאונים שמחמירין ואומרים שצריך טבילה או ט'
קבין לתפלה :

והשיבו ועבדתם את ד' אלהיכם זו תפלה, ואפשר שמה
ומקריב קרבן וא"ת שאר טומאות אינו דומה
טומאה היוצא' מאונס לטומאה היוצא' מדעת, אינו דומה
טומאה הבאה מחוץ לטומאה היוצאה מגופו, ועזרא כשתיקן
ברוה"ק ראה ותיקן, ועל הירושלמי דע אילו היה עמהם
בב"ה לא מצאו ידיהם, ועוד הרי חזר בו ואמר קודם

תקנת

קסת הסופר

אחיהם וכן קבלו מהם האפ"ח ביתא' גמא' דלתא' ונסתמשו בהם
מזמן קדום לאותיות הנספר עם ששנו את הסדר והוסיפו על
כ"ב אותיות אך אותיות הנספר נשארו במקומם העברי והחכם
הזה משל על כל החכמות ומלא את השביל הנעלם אשר בו
תתחבר חקירת הרמז"ס ראש הלצנון רוח לה שפייס מקרה
הנורא עם רוח הקבלה המביא ריה עני' עדן וארזי הלצנון מחוס
סתר מדרגיגות תחתית ההר וזה לשונו שם ס"י פ"א מ"י והם
אותיות של רוח"ק לכן נקרא לה"ק מה שלא נקרא כן שום לשון
מע' לשונות ולפי שהוא נמשך ונאלל מנקור הקודש ולא תאשים
חם ממוקלת החכמים (הוא הרמז"ס ז"ל המורה) יש שנתנו טעם
להיותו נקרא לשון הקודש להיות חיברי השמיים כולם מושאים
לו ולא תמלא שם מונח לכלי הערוה בלשון הקודש כלל ודחה
את הסברה הזאת לפי שמלאנו כמה שמות בלה"ק שאינם על
דרך חיברי הערוה והם ג"כ מושאים ואפשר שמלאנו ג"כ בחיברי
הערוה שהוא שם מונח בהנחה ראשונה (הגה"ה כמו אשך ומשכים
סוסים מיוזנים נמשכים) ולפיכך לא ראינו להשיב עליהם חמנס
ניכרים דברי האמת ומה שהביאו המהבילים ואמרו כשיתעורר
אדם לדברי שיר שזהו רוח הקודש ח"ו שיסה שיכוין לזה הר"מ
ז"ל ומי קם בגאונים כמוהו חמנס כל דבריו בראשי פרקים
מוזכרים למי שקבל סודותיו מפה אל פה ועל זה האותיות ואלות
בדרכי התיבות בדרכי הנגון וזהו סוד טעמי התורה לפי שהם
ככנסים ויואלים בקול השיר וכו' ואותן האותיות הן עלמס התיבות.
ובמנהג הקודמת תמלא הערה קטנה הרריכה לענינינו: שהן שלש

תקנת עזרא נשנית משנה זו, ודבר זה גורם אורך הגלות כי אם היתה תפלת ישראל כתיקונה היה כבר נשמע תפלתם זה ימים רבים אך סבלות הגלות ומע"ט ות"ת הם העומדים לישראל, ואח"ז השיבו שמענו מאחורי הפרגוד ולטהר כל ישראל יחד אי"א אך אם יטהרו ש"ץ בכ"מ יטהרו את ביאת הנואל ובכ"מ מוגש לשמי ומנחה טהורה

אבא

קסת הסופר

נקודות בעין שורק. והמעתיק בשנת הק"ץ אשר היה ספרדי כתב הגה"ה ונשתקפה בגוף הספר וז"ל והוא הקבץ שפתים שלנו חומרים כי האשכנזים קוראים לקבץ שפתים שלנו שורק ע"כ ומלא שר' יוסף אשכנזי בר קלונימוס היה סמוך לדור הרמב"ם ונהג בו מנהג הראב"י בעל ספר האשכול וצריח מנוחה לקרותו גאון בלוחתא חדא עם הר"ף ז"ל ולכתוב עליו ומי קם בגאונים כמוהו וקבל סודותיו מפסל פה זה אכריח לך שלא קבל מתלמידיו או מנביו כי אם ממנו ע"י סוד הנתיבות אשר בהם הממחר הזה הוא יחיד לכל חכמי הקבלה ולולא מסתפינא הייתי אומר כי גם ממהרה"ו ז"ל נעלם הענין הזה כי חכמת האר"י ז"ל נחלקה לשני נהרות מעשה בראשית לחוד הוא סוד המלבוש שהם הנתיבות והרל"ה שערים וסודות עולם התהו אשר גלה לתלמידו הראשון מכת הראשונה (עין בשם"ג שער השמיני) והוא ר' ישראל סרוג ומעשה מרכבה למהרה"ו ז"ל כמו שעשה ר' יוסף האמורא עם סבי פומבדיתא ולכן תמלא דלוג גדול בעץ חיים בין הלמנוס לח"ק ומשם והלחה כנגדו לא תמלא סדר הצנינים אלל מהר"י סרוג. והנה סוד הנתיבות הוא בני על אותן הנתיבות הנקראות נערוועני-זיסטעם בחדם הגשמי והיתה לו ידיעה עלומה בחכמת התהו אשר לא תתכן בשום אופן ליחסה לחכם אחר זולת הרמב"ם כאשר הראיתי לרופא מומחה חכם גם בשאר חכמות והאיש משתאה ומשתומם: האחד על שיייר ר' יוסף הכ"ל את הכיחסמא פי' נגד המלה אשר שם מושחים את הכהן הגדול כמין כ"י שם יש במוח צפנים נתיב הראות כמין כ"י ויש פלוגתא בין הרופאים אם השני חלפי הכ"י מתערבים ממש בקווייהם או אינם כי אם נוגעים זה בזה ויש מחילה מפסקת ציניהם והר"י הכ"ל בליורו

אבא אליך וברכתך, אחרי ראותי כל אלה שאלתי ליל ג' י"ט כסליו אם בא לפי טאת ה' ואם לאו, וכך היתה שאלתי אנא מלך עליון האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד לאוהביו. שמור בריתך וחסדיך עמנו וצוה למלאיך הקדושים הממונים על תשובת שאלת חלום להשיבני על מה שאשאל לפני כבודך תשובה אמיתית

ונכונה

קטת הסופר

הכריע כדעת השנית. השני שמנה את הנתיע הזה לנתיב הראשון של זוגי הנערווען והאנאטאס הירטל כתב כי אצן סינא וכל חכמי ערב עשו בו כי לא הכירו מערת החוטם כי אם מעט מזעיר מפני עלם הרשת המונה עליה והשני כפתורי הריח של המוח הנקראים הוספות הדדיות אין להם ענפים ניכרים שישתלחו מן המוח ולא הוכר הדבר עד החכם מאחסא אשר גלה את ענפי החוטם הנשלחים מן הכפתורים הללו והם הזוג הראשון של הנתיב הראשון. השלישי שכבר הכיר התחלקות הנערווען לשני מנינים מרגישים ומניעים מה שהאמינו שלא נודע דבר זה עד זה זמן לא כביר ע"י החכם בעלל. הרביעי שכבר הכיר עיקר כסא החיות וההשכלה בין קרוני המוח מה שלא נודע לשום קדמון כי אם המלאה חדשה תחשב. החמישי שהיה בקי בנתיבות הרבה יותר מאריסטו ומאפיאקראטעס ומגאליוס ומכ"ש מן האחרונים בזמן התיכון אשר בהשכה יתהלכו בשטות וטפשות מצהיל יאריך ספורו כי היונים הזוכרים לא נתחו פגר מעולם להתבונן בו ועיקר חכמת הרפואה והנתוח גדלה על צרכי חכמי אלכסנדריא וכמו שספרו חז"ל בתלמוד מר' מתיא בן חרש ותלמידיו שנתחו את מומתי המלך ומנו איצריהם ואח"כ כאשר שרף הכומר טעאדאזיוס את עקד הספרים באלכסנדריא נשתכחה החכמה לגמרי ולוי היהודים אשר העתיקו את הספרים על פי לוי מלכי ישמעאל והגם שהישמעאליים אסרו ג"כ לנתח את המתים לא חשו חכמיהם לאיסורם והנולדים אשר ראו לאבד כל חכמה מהעולם דנו בצריפה מי שניתח מנת כי דורשים א המתים כחרטומי מנרים ושורפים אפי אפים חיים עד שהרופא ריקארדוס בשנת ו' לאף הששי הכריח כי הלז הוא משמא ולא נימין כמו שנסתפקו

ונכונה דבר דבור על אפניו ברור ומבואר כפ' ובהלכה
 בלי שום ספק אשר שאלתי בענין טבילת בע"ק, אם נאצלו
 הדברים מרוח"ק ואם יש בהם תועלת וטוב לגלותם לחתני
 ר' יוסף ולצוות עליו להודיע לחכמי הארץ או אם באו
 לפי מרוח אחרת ואין בהם תועלת וטוב לי להסתירם
 ולהעלימם:

והשיבו

קסת הסופר

רבים מפני שהחזיר אשר בני מעיו דומים לשל אדם גם כן לבו
 משמאל והנתוח הראשון נעשה בפרסוס צויען בשנת קס"ד ונחזור
 לדברי החכם לב חכם לימינו הנה בקיאותו הנפלאה והמזהילה
 תורה שלמד אלל ראש החכמים ואמר לי המונחה הלז כי יסוד
 חכמת הרפואה צנחה הזאת צנוי על מדרש הרופא מארגאגני
 אשר עשה ספר קרא שמו מושבות ותולדות התלומדים והוא
 התחיל לנתח את המתים להליצ סימני החולי על ידי צדיקת
 חיברים הפנימיים והרופאים חושדים אותם שנגז הדיעה הזאת
 מכ"י ערבי להרמז"ם ז"ל המונה בעקד הספרים צרומי ולא
 נודע ממנו כי אם שם הספר שהוא ממש: מושבות ומוצאות
 התלומדים. אך גוף הספר לא ראהו אדם כי אם מארגאגני הג"ל
 אשר עייל שם בלא צר וגזו מפני הרואים:

ואציגה לפיך את קיזור המחמר ותרחה פלחות מ"א בל"ב
 נתיבות פליחות חכמה לא"ל (הלשון הזה וכן דע אהב"ז
 הם ראשי תיבות לריך אתה לדעת אתה הקורא בספרי זה והן
 הן הדברים המורגלים בפירוש שם ע"ב אשר נביא הרוקח עם ספר
 רז"א כי מולא אחד להם מצני המשפחה הרמה הזאת) שכל מה
 שברא הב"ה בעולמו כנגדו ברא בראש שגא' נעשה אדם ב"כ וכל זה
 כדי שיתבונן מתוך הנגלה סתרי החכמה שנאמר ואחר עורי
 נקפו זאת ומצפרי אחזה אזה וכו' וכשם שהגולם הזה (ר"ל חומר
 העולם בכללו) מקיף לו מחון רקיע כעין הקרח הנורא כן היו"ד
 הזה (ר"ל המוח כדפריש לעיל) מקיף לו שלמה דקה מאד והוא
 לבוש וחשמל לכל הנמלאים (הג"ה השלמה הדקה הזאת אשר לעולם
 הכמיסה אריסטו, נתגלתה ע"י הכוכב דשצ"ט הנקרא ענקעס
 קאמעט אשר הולך לשנות מהלכו מסבת השמלה הזאת כאשר

והשיבו. באמת היה דבר ה'. והדברים עתיקים עתיק
 יומין אמרן והיום יום בשורה וחינו עד אור
 הבוקר, אח"ז השיבו והאיש אשר יעשו בזדון לבלתי שמוע
 אל הכהן העומד לשרת שם ומת האיש ההוא, והנה אנכי
 עמך ושמרתיך בכל אשר תלך :

על

קפת הסופר

העירו החוים) וכן באדם נקיף למוחו ד"ד חדרי מרכבתו שגלה
 דקה למאד וזה מונה המנה צעני קרומים וכו' כך אין קיום
 לכל כחות המוח זולת הדוק והשמלה המקפת וכו' כן בין לו
 הצ' קרומים יש שם ליחה זכה ודקה למאד וכו' שהיא כוללת
 כל המראות ובעצמה אין לה לורה והיא ראויה לקבל כל לורה
 והיא כעין כסא לסוד החים וכו' היא החכמה וכו' כי מן הרקיע
 העליון אשר מנעל לחיה מתפשטים מנמו נתיבות רבות אשר
 בהם ישולה כח ההרגש והשכל לכל אבר הראוי לו ודע כי לא
 ימלא שום הרגש ורעון זולת הנתיבות ההמה ומנה ז' נתיבות
 המתפשטות לחושים ולייר את הכיחסמה הנ"ל וכאשר יגיע מן
 החיה. הנור א' עין שמה ו' הימני א' עין ימין "אזי הלורות
 הן מקיפין סביב אבן הספיר (הוא הנקרא היום עדשת
 הבדולח) אשר היא דמות כסא לשבת עליו כח שכלי הרגש של
 הראות א' העין ונקרא ראה. (הג"ה כל חכמתו צנויה על שם
 ע"ב והוא סוד וראה הכהן כף הא' נון צג" וראה) וסוד זה
 כי זכה האבן הספיר אשר בעין באותה ספירה יתראו כל
 הלורות בהתלוות איהן אחד מהמלאורות וכו' וע"י הנתיב יחזיר
 את הנראה א' החיה העליונה ולא"ל כי כשם שכל תנועה תיחוס
 א' הנמלא הראשון כן כל התנועות שבאדם כולן יתיחסו א' הכח
 ההוא אשר בין שני הרקיעים ודע שהמוקדם שבמוח הוא בתכלית
 הדקות והמנעי מנמו הוא יותר עב ואחריתו הוא נוטה א' כח
 הדמיון וכן הלורות הנמשכות מאחורי המוח הם יותר חזקות
 ולכן ראויים הם להגיע תנועות ולפיכך יולא נתיב שני מאחורי
 המוח א' צ' העינים כדי להגיעם כפי הרעון והנתיב הג' נמשך
 מאחורי המוח ומאחרי הנתיב הצ' ובא קלת הנתיב הג' א' הלשון
 לתת בו חוש הטעם וקלתו א' השניים לתת בהם חוש המישוש

על (ז) ספרים שלנו שאפי' לדברי ר' יעקב ז"ל שמתיר עיבוד הקלפים אפי' שאין עפוצים יש ספק בדבר שהרי אותו עיבוד עצמו שאנו מתירין אין מעובדין לשמן ושאלתי אם ראויין לברך עליהם ברכת התורה אע"פ שאין עבודים לשמן, או אינם ראויין (הביאה שבה"ל כ"י ערוגה א' סי' ל"א, ועיין רדב"ז חלק ב' סי' ש"ב):

והשיבו. ד"ז מסורת בידינו ודאי מעובדים שלא לשמן פסולים הא סתמא כשרים. ופירשו לי אם המעבד עבדן בפירוש לשם ספרים אחרים ונמלך אח"כ

לכתוב

קפת הסופר

וכו' וכח שהרגש בא א' הלשון מנתיב הג' והנתיב הד' יולא ג"כ מאחורי הנתיב הג' ובה א' החיך ונתן בו כח הטעם והנתיב הה' מגיע ממנו קלת חוש השמיע לחזן ומקלתו יגיע ממנו קלת תנועה א' הפנים והנתיב הו"ו יגיע קלתו א' הלשון וא' הגרון ונתן חוש הטעם והמשוש וקלתו מתפשט לכתף וקלתו לזואר וממנו לגרגרת וא' הריאה ולושט ולטרפס הכבד הפרכת המזדלת בין הקודש לקה"ק ר"ל בין כלי המאכל לכלי הנשימה ויתדבק משם בפי האלטרומכא ויתפשט א' קרום הכבד והטחול וקלת הקרבים ויתדבקו שם קלת חלקי הזוג הג' וכו' הנה נתבאר כי באו שבע נתיבות באים ההרגשות בכל האיברים ודע כי מחוט השדרה הנמשך מהמוח מתפשטים ממנו ל"א נתיבות וכולם כפולים חוץ מן הנתיב הא' שאין לו זוג והשב שם תהלוכות והתחברותם על נתיבות המוח וכו' הנה תמו ונשלמו ל"ב נתיבות אשר בהם ישולחו הכחות הנפשיות לכל האיברים וכן בעולם ל"ב כוכבים מהכוכבים הסובבים את הגלגל תמיד וכו' ואותן הנתיבות כאלו מן הנקור הנסתר והנעלם אשר אין כל צריה יכולה לעמוד על אמתתו ואין רעיון יוכל לעמוד על מציאותו ונלאו מהשיגו עיין שם חכמתו הנפלאה:

(ז) ד"ז מסורת בידינו גם זה הלשון מוכיח שהתשובה היא מניעת מעלה על פי למודם בחיים חיותם:

לכתוב בהם ס"ת פסולים, אבל אם המעבד עבדן סתם ולא עיבד לכתוב בהם שום ספר כפי' רק למוכרם לכל מי שירצה לקנות וקנאם הקונה לשם ס"ת כשרים הם :

ז) **על** ס"ת שאינה עפוצה אם ראויה לכרך עליה, כי יש מן החכמים שמכשירים ואומרים כי עבוד שלנו טוב וחזק בעבוד הסיד שמימינו בו והכתיבה מתקיימת בו יותר מעל עבוד העפצים ויש אוסרין לכרך עליהם ושאלתי הלכה בדברי מי : והשיבו, האלהים אמר רב כשר הוא לכל ישראל :

ח) **על** הא דאמר רב מגילה בזמנה ביחיד זרב אסי אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה בעשרה הוה עובדא וחש רב להא דרב אסי ופסק הרי"ף הלכה כרב בזמנה ביחיד ויש מהחכמים שפסקו שהלכה כר"א דאמר אפי' בזמנה בעשרה, וע"ז יש לשאול אם הלכה בדברי הגאון, או בדברי החכמים החולקים עליו :

והשיבו, והימים האלה נזכרים ונעשים מה עשיה ביחיד אף זכירה ביחיד, וכן אמרו קריאתה זו הלילה מה הלל בזמנו ביחיד אף מגילה בזמנה ביחיד, וכ"כ אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי לשון יחיד וכ"כ זה אלי ואנוהו בל"י, ואחר שעה השיבו, ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ויאמרו ראה ראינו כי היה ד' עמך וכו' ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ד' ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך, כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, כ"ז השיבו לי באמת על החלום כאשר כתבתי :

על

קסת הסופר

ח) ויאמר איסס ילחק סוף הרי"ף שצאו לשאול נננו :

שאלות ותשובות

כ

על (ט) השם הק' בן מ"ב אותיות אם מותר להשתמש בו ולהשביע המלאכים הממונים על התורה להתחכם בכל מה שילמוד ולא ישכח מה שילמוד וגם להשביע המלאכים הממונים על העושר ועל ניצוח האויבים ועל מציאת חן בעיני שרים או אם אסור להשתמש בו בכל אלה :

והשיבו, ק'ק'ק' ה' צבאות נהוא לבדו יעשה לכם לכל צרכיכם (נראה שהכונה ואין לכם לעזר המלאכים) :

על (י) ברכת התורה אם צריך לברך בכל פעם ופעם שישב ללמוד כמו שנאמר בתפילין שמברך כל זמן שמניחן או אם אינו צריך לברך, אלא ברכות שמתברך בשחרית יוצא בהן כל היום :

והשיבו, כבוד אלהים הסתר דבר, והמברך מתברך באלהי אמן, ונסתפקתי בתשובה זאת ושניתני לשאול כבראשונה, והשיבו אינו דומה ברכת התורה לברכת שאר מצות, כי בעבור שהניית התורה חיי האדם כל היום תקנו עליה ג' ברכות, לעסוק, והערב, ואשר בחר, וברכת לעסוק הוא במקום המצות, והערב הוא שמתפלל לפניו שנזכה ללמוד וללמד, ואשר בחר, הוא ברכת הודאה שחייבים ישראל להודות לד' אשר בחר בם מכל אומה ולשון ונתן להם התורה ועוד תקנו שתי ברכות שלפני ק"ש שחרית וערבית שעיקרם על הניית התורה, אבל ברכת שאר מצות מטבע קצת, ומכריזין עליהם בכ"מ שמפסיקין ביניהם, הלא תראה כי לכבוד התורה כשקורא בכה"כ תקנו עליה לברך ברכת התורה שהוא אשר בחר ולא הצריכנו לברך עליה ברכת לעסוק שהיא ברכת המצות, ולא ברכת הערב שהיא תפלה, ולפי שהיא תפלה תקנו את שלשתן שחרית בעת התפלה :

יא) הבקבוקים שהורו חכמי ההר (מאנטפעליער) להכשירן

במעט מים רותחים שמימין בהם ומשכשכין אותם (ואח"כ נותנין בהם מעט מים ומשכשכין אותם), ויש חכמים אוסרים בזה (ואומרים) למלאותם מים רותחין אם רוצים להכשירן בהם והשכשוך אינו מועיל בהם להכשירן אם אינם מלאים או אם אינו מערה ג' ימים מעל"ע, וע"ז שאלתי אם הלכה כהאוסרין או כהמתירין:

והשיבו מי מלא ימצו למו אם בעל נפש אתה:

יב) על הברכות שמברכין בכל שחרית שנסתפקנו בהם.

כי יש אומרים שצריך לברך בכל או"א קודם עשייתה ואם לא נודמנו לו לעשותם לא יברך שאם לא שמע קול תרנגול לא יברך אשר נתן לשכוי בינה, ואם ישן במלבושיו לא יברך מלביש ערומים, ואם הולך יחף כגון במ"ב וביו"כ לא יברך שעשה לי כל צרכי, ושאלתי אם הלכה כדבריהם או כדברי המכרכים אפי' לאחר עשייתן או אפי' לא נודמנו לו לעשותן:

והשיבו אל תבוז כי זקנה אמך ומנהג אבותיך תקח

בידך כי תחלת תקנות אלה הברכות היתה להשלים מאה ברכות בכל יום, ואין לחוש עליהם לברכס קודם לעשייתן, כמו שאין אנו חוששין על ברכת לישב בסוכה שסידרה על הכוס, כמו כן אע"פ שלא שמע קול תרנגול או שישן במלבושים מברך עליהם, והעד מברכת שמונה עשרה שאע"פ שאין לו חולה בתוך ביתו מברך רופא חולי וכו', ואע"פ שהוא עשיר ואין צריך לפרנסה מברך ברכת השנים:

יג) על מבואות המפולשין ואין ברחבן מ"ז אמה אם מותר

לערב ולשתף בהם ולהתירן בצורה"פ מצד אחד ובלחי וקורה מצד אחד או לאו:

והשיבו אי"כ במלתם מצות הוצאה :

יד) המפסיק בשחרית בסעודה ומברך בהמ"ז ואח"כ עושה סעודה ג', י"א שאין אדם יוצא בזה ממצות סעודה ג' שאע"פ שמפסיק בבהמ"ז סעודה אחת היא ואין קבנו ג' סעודות אלא בערבית שחרית ומנחה, ושאלתי אם טוב המנהג אם לאו :

והשיבו אשכילך ואורך, דבר זה מתורת משה רבינו למדנו דכתיב אבלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה, מה הימים מחולקים זמ"ז כן צריכים להיות השעות של ג' סעודות מחולקים זמ"ז :

טו) על הנוהגים לומר זמן בשחרית בקריאת המגילה, כי יש שאין אומרים אלא בלילה, הכי יוכי שאין אומרים זמן בשאר יו"ט אלא בלילה, אם הי"ג במגילה אינו אומרה, ושאלתי כדברי מי עושים :

והשיבו אל תבוז כי זקנה אמך כי המנהגים הטובים החכמים והחסידים תקנום, ויש טעם לדבריהם אע"פ שאינם נודעים, ובוה נתנו טעם, בערבית אומר על שהניע זמן מקרא מגילה, ובשחרית אומר זמן שהניע זמן שמחת המשתה ומשלוח מנות שהרי אמרו סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו, וא"ת יברכהו בשעת המשתה, שמא יפשע מפני טרדת היום וישכח מלאומרו, ולכך תקנהו בשחרית בעת מקרא מגילה :

טז) על טלית של פשתן וציצית של פשתן, אם הלכה כדברי הגאון שאמר שיוצא אדם בו ידי חובת

ציצית

קפת הסופר

טז) הגאון הוא סרי"ף והחולקים הם רב האי גאון וד' גאונים קודמיו לו אנחנו מובאים להתגולל עלינו כראש שרמזו בזה שלריכוס לבא בגלגול להשלים המנות החסירות ע"י

ציצית או הלכה כדברי החולקים עליו, שאין אדם יוצא אלא בטלית של צמר וציצית של צמר, כי הפשתים אינם פוטרים אפי' במינן :

והשיבו הדור אתם ראו דבר ה' למה תריבו עלי כולכם פשעתם בי, ופירשו לי, הדור אתם אם כדור המדבר אתם שרבו על התכלת למה תריבו בין צמר ופשתים כולכם פשעתם בי כי לא בצמר ולא בפשתים אתם באים ראו דבר ה' ראו מה שכתוב בתורה וראיתם וזכרתם ועשיתם וזמן עשיית המצות כל היום וא"כ מצות ציצית היא כל היום ואתם פטרתם אתכם בשעה אחת, והנה החסידים הראשונים לעדות שלא היו הולכים אפי' שעה אחת זולתו, כ"ז השיבו לי באמת ויצא לבי אל התשובה הזאת ונתחזקתי ושניתי לשאול על פני המלך לצוות להודיעני אם טלית של צמר מרוצה יותר משל פשתן או אם הם שוים או אם אין שום מצוה בטלית של פשתן, והשיבו הלכה רווחת בינינו כי הצמר והפשתים שוים וכ"א פוטר את מינו והמעם שכתב בפ' ועשו להם ציצית על כנפי בנדיהם מה ת"ל להם אלא כל בגד מצויו להם שלא הכבירה תורה על ישראל לבקש דבר שאין מצויו להם לכאן"א אלא כל דבר שימצא להם מאלו שני מינים אם של צמר אם פשתן. ואחר שעה השיבו על דבר הקצף השב באמתחותינו אנחנו מובאים להתגולל עלינו ולהתנפל עלינו ובאמת היו מקרי' לי הקצף בק' ובצ' ופירשו לי קצף עלינו המלך הגדול על דבר הציצית שהיה בידנו לשום אותה אל לבנו ולשאת אותו על כנפינו ועליו אנחנו מובאים ליום הדין להתגולל עלינו ולהתנפל עלינו :

קסת הסופר

עול הגלות וחתנו ר' יוסף הכ"ל הוא הראשון אשר הרצה לדבר בסודות הגלגול והוא כסה צרמו :

שאלות ותשובות

כב

י"ז) על סתם יינם אם אוסר במשהו. או אם יבטל בס' :

והשיבו אע"פ שסתם יינם גזירה היא החמירה תורה בע"ז יותר מכל אסורים שבתורה דכתיב לא

תביא תועבה אל ביתך וכל הזריו ומחמיר בגזירה שגזרו חכמים זוכה ליום הדין. וכ"כ ראה זה מצאתי אמר הקהלת אחת לאחת למצוא חשבון. ופירשו לי כל גזירה וגזירה שגזרו חכמים בעבור שמירת המצות שקולה היא כאו"א כעיקר המצות. ולמה גזרו למצוא חשבון גדול מזכויות כבואה לפני המלך הגדול ליום הדין. וזהו שאמר אחת לאחת גזירה לשמירת המצות למצוא חשבון זכויות. כ"ז השיבו באמת :

י"ח) על הזורעים ירקות בכרמיהם וסומכין אהא דאמרי' נהגו עלמא כר' יאשי' בכלאים שאין חייב עד

שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד ואומרים מדקאמר נהגו מכלל דמותרים היו חטים וכ"ש ירק בכרם ועוד דבארין גופא אין איסור ירקות בכרם אלא מדרבנן מכלל דבחו"ל שרי. וי"א דכי אמר נהוג עלמא כהני תלת' סבי כרבי יאשי' בכלאים ורבי אלעאי בראשית הגז וכו"י בן בתירה בטבילת ב"ק לת"ת לא רצו לומר דכיון דנהגו עלמא מותר הוא אלא החכם שאמר נהוג עלמא כהני תלת' סבי דואג היה וחרד על המנהג שנהגו העולם להתיר דבר האסור. ושאלתי אם יש לסמוך על המתירין או הלכת כהאוסרין :

והשיבו חטא ישראל ואת אשר חטא מן הקדש ישלם שבעתים : שנהגו

קסת הסופר

י"ז) זהו ר'איה ברורא על הגאונים האחרונים מר"ן הס"י ובעל יין המשומר שהחמירו מאלד נגד הנקילים בזמנם וכן מהר"ל ז"ל מפרחג שאנשי מדינתו היו פרולים בדבר ומסס ילא שורש מלצס היום שגדחו כמעט מנמחה ישרא :

שאלות ותשובות

י"ט) שנהגו העולם לקרוא ק"ש של ערבית טרם צאת הכוכבים וסומכים על פרשה ראשונה שקוראים סמוך למטתן ויש תימה בזה שעל הקריאה שהיא שלא בעונתה יברך ברכותיה לפניה ולאחריה. ועל הקריאה שהיא בעונתה לא יברך כלל וגם לא יקרא אלא פ' אחת ויש מהחכמים שנהגו שלא לברך לפניה ולאחריה ואינם חוששין אם מקדימין ת"ע ומתאחריב עד הגיע עונת ק"ש וקורין אותה ומברכין לפניה ולאחריה. ואינם חוששין אם מקדימין ת"ע טרם ק"ש בעבור שיתפללו עם הציבור. ושאלתי איזה דרך טוב מב' הדרכים האלה אם טוב לקרותה עם הציבור ויברך ברכותיה לפניה ולאחריה ולהתפלל עם הציבור בסידור הסדר ק"ש ואח"כ תפלה אע"פ שהיא שלא בעונתה. והפ' הא' קורא בעונתה סמוך למטתו. או טוב המנהג האחר שהזכרתי :

והשיבו בקצרה. יחדיו לב נשלם שם אלהים עולם ברכו :

אם

קפת הסופר

יט) יחדו לב נשלם פי' יותר טוב להתפלל עם הציבור וכן אמר רב האי גאון בתפלה הקילו וכן שו"ת רב נטרונאי גאון ג"כ מן השמים שו"ת פ"ז וששאלתם שיש צתי כנסיות שמתקבלים הציבור והומרים פרשיות שצ"י תהלים בשבת וציו"ט ובר"ה וציו"ה כ' מוסיפין פרשיות ועד שהציבור מוזמרין מתחילין תלמידים ושונין ודורשין ועוסקין בתורה עד קרוז לצי' שעות ואח"כ מתפללין מהו לעשות כן מאחר שהגיע זמן ק"ש מותר להתחיל ולשנות קודם שקבל עליו מלכות שמים או לא כך הראונו מן השמים שישראל שמשכימין וצ"ח צב"ה כ' בשבתות וציו"ט ולומדים מדה יפה הן עושין וכך מנהג צבל מתחילת גלות ראשונה שכיון שגלו לצבל ונמעט התלמוד וצטלו המלמדים מלמד גלות נתקצרו בני ישראל אלל נביאים ובעלי תורה אמרו לו אנו אין בידינו לא מנחה ולא תלמוד לשנות צלילה ויש עלינו טורח ומחיה ופרנסה. בשבתות ויו"ט מיהא שיש לנו פנאי נשצ צטלים

אם מותר לישראל לומר לעכו"ם ע"ש הילך מעות וקנה לי בשוק פירות אווזין ותרנגולין אם נאמר כיון שנתן לו מעות עם השמש מותר כב"ה שמתירין בכולם עם השמש או אם נאמר שיש נדנוד עבירה :

והשיבו אע"פ שמותר ד"ז אין מורים לשום אדם אלא לצנועים. שמא יראו הרואים ויפרצו הגדר :

כ"א **ובמליגת** העוף שמולגים במים חמין ואין (מולחין) כ"א בית השחיטה כי יש מתירין לשפוך

עליהם מים רותחין ויש מי שאומר לשום המים הרותחין בכלי שמולגין בו ואח"כ משימין בו העוף. ושאלתי אם יש היתר. או אם הוא אסור בכל ענין מפני הדם שנבלע בו ואינו יוצא אח"כ במליחה :

והשיבו בני אל תלך בדרך אתם. כי כל עון נאלח וזה עון פלילי :

על מעשה דבר הדיא שאמר דיהב ליה אנרא פתר ליה טבא. ומאן דלא יהיב ליה אנרא פתר לוי

בישא ואמרינן נמי דאשכח רבא ספרא דנפיל מידי' והיה כתוב בו כל החלומות הולכין אחר הפה וע"ז אנו תמהים ושואלים אם אפשר שישתנו גזירות הבורא בעבור פתרון הפותר ואם הדבר כפשוטו שיהיו החלומות הולכין אחר הפה בין טוב ובין רע או אם אין הדבר כפשוטו דגזירות

הבורא

קפת הסופר

ונישן כל הלילה תקנו להשכים לצה"כ ולומדים עד שמרית והסכימו על מנהג דהע"ה שאמר חזות לילה חקום להודות לך. ע"כ. גם מזה מוכח שאין להימין או להשמא להוליא הדברים מפשוטן א דרך גומא אך כך הורו מן השמים מה דהוה בימי יחזקא הנביא. ותשובה כ"א היא נפלאה לרב שרירא ורס"ג בענין תפלת מנחה שהתחיל עם דמדומי חמה אבל בימי החול לא נריכין כולי האי אלא גומר והולך אפי' בלילה :

הבורא אין משתנים דבר הדיא לא היה כ"א מפשר וא"כ הוא על מה כתיב בספרו כל החלומות הולכין אחר הפה : **והשיבו** גזירה היא דוק ותשכח ושניתי לשאול ולא ענו לי רק כבראשונה. ונצטערתי והוספתי לשאול כבראשונה :

והשיבו הלא ידעת וגם שמעת כי יש אנשים שמזל תולדותם להיות עיניהם ולשונם רעה. גם יש שרגליהם רעה. והרבה תחלואים באים בעבור עין רעה והרבה מתים בעבור עין רעה כמ"ש צ"ט מתים בעין רעה וא' בדרך ארץ וגם לפעמים ניתן רשות לשמן לחבל כמו שידעת במרים מגדלא שער נשיא גם יש אנשים שרגליהם טובה כמ"ש ויברך ה' אותך לרגלי אף אתה אל תתמה עליו כי יש אנשים במזל תולדותם לפתור חלומות ויתקיים פתרונם בין לרעה בין לטובה ובלבד שיהיה לפי הענין. ובר הדיא היה מהם ולא נתקיימו הפתרונים בזכותו רק במזלו וע"ז בעם רבא וקללו ומה שמצא כתוב בס' כל החלומות הולכין אחר הפה לא נאמר כ"א על בני אדם שמזל תולדותם כן. כ"ז השיבו לי בפעם הג'. ואחר שעה השיבו אל תהרהר אחר דברינו זה. כי האמת הודעונך וסוד עמוק :

כ"ג) כ"ד) ש"י היותר לפני התיבה כשמשכימים לתחנונים בעשית אם רשאי להזכיר י"ג מדות בפחות מי' או אינו רשאי. ואם יחיד רשאי לאומרם בבקשתו ותחנוניו כל ימות השנה או אינו רשאי (וכנ"ל סד"ז ס"א סי' י) :

והשיבו נודע בכל ההמין דבר שבקדושה הוא בי' דוקא : כ"ה) יש מקומות שאין מקדשין בבה"כ מפני שאין שם אורחים ושאלתי אם הדין עמהם וטוב למנוע המקדשים או אם טוב לקדש ולהבדיל כמנהג רוב המקומות : **והשיבו** אעפ"י שאין קידוש אלא במקום סעודה מצוה לקדש ולהבדיל בבה"כ משום ברוב עם הדרת מלך. ועוד נרות חנוכה מדליקין בבה"כ אע"פ שכל או"א מדליק בביתו. ועוד כי יש אנשים שאינם יודעים לקדש ולהבדיל

שאלות ותשובות

כד

ולחבדיל וכששומעין בבח"כ נותנים אל לבם ולומדים ומקדשים בביתם :

על כ"ו) שאינם מניחים תפילין בכל יום. אם היא עבירה גדולה ועונשה מרובה. ואם דומה למי שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו נוטל שמכין אותו עד שתצא נפשו או שיעשה. או אם יש לו טענה בעבור שצריכין גוף נקי ושלא יפיה בהם ושלא יישן בהם ומטעם זה אין אנו מניחים בכל יום :

והשיבו אין אומרים במצות זו דומה לזו כי יש מצות קלות כגון סוכה ולולב והדומה להם שהמבטל אותם עונשו מרובה שדומה כבופר בת. ואינו דומה מבטל קצת למבטל כולה שלא נתנה תורה למלאכי השרת. כ"ז השיבו לי באמת. ונראה שאין עונשו מרובה כמבטל מצות סוכה אך פשיעה היא בידינו כשאין אנו מניחים תפילין

מיראת

קפת הסופר

כ"ו) והא לך תשובת הגאון אשר הביא סי' האשכול ה"א דה"ר יהושע חיזה עם הארץ כל שאינו מניח תפילין מפני שהוקשו תפילין לכל התורה כולה שנא' למען תהיה תורת ה' בפיך וכל המניח תפילין כאו כל התורה בפיו ואם בא אדם לומר תפילין צריכין גוף נקי כאישע בעל כנפים פרושו בשעת שמד שגזרו המניח ינקרו מוחו על זה אמרו היודע בעלמו שהוא נדיק גמור כאישע ב"כ שטעו לו נס בשעת שמד ומסר עלמו למיתה יניח תפילין ואם לאו לא יביא עלמו לידי סכנה במניעת קיום מ"ע (הר"ן) שאם אתה אומר בכל זמן ומונע מתפילין הרי ס"ת מקודש מהם שיש בו כל הפרשיות והוא שלם ואתה כותב וקורא בו בכל עת מכאן אתה למד שלא אמרו תפילין ג"כ כאב"כ לא בשעת שמד ומ"ש בתלמודא דמערבא ר' יוחנן לא הוה מנח בסיתוא משום חולשא כשילא לשוק לא מנח אבל בשעת ק"ש ותפלה זמן מועט ה"ו לומר שצטל מלות תפילין ומ"ש מקלת הגאונים כהן אינו חייב בת"ש יד. ודאי בשעת עבודתו במקדש אסורין ללבוש ש"י דחייץ בין בגד לבשר אבל שלא בשעת עבודה חייבין וכי עבודה בזמן הזה מניין וכו' וגרסינן בפ"ק דר"ה בינונים יורדין לגיהנם ומנפלים ועולין דווקא שאין בהם עון

שאלות ותשובות

מיראת שמא יישן בהם ושמא יפיה בהם כי טוב לבטל
מקצתה מלבטל כולה:

כ"ז) מכסאות שהן מבנדי פשתן ומשימין בין היריעות
צמר מנופיץ ואינו טווי וארוג ותופרים
הכל ביחד. ושאלתי אם אסור להתכסות בהן באותן מכסאות
וגם לשכב עליהם ואם יש בהם שום צד איסור כלאים או
אם הם מותרים אחר שאין הצמר עליו (כ"א טווי):

והשיבו ביקש קהלת למצא דברי הפין איזון וחקר ותיקן
משלים הרבה ופי' לי כי שלמה גדר גדרים
ע"כ דבר איסור ועל הדומה לדומה. ואחר שתי שעות השיבו
חסירו הבנדים הצואים בו' ויאמר מלאך ה' ראה העברתי
מעליך עוניך וחלבש אותך מהלצות:

כ"ח) על הקפת הראש אם אמרה תורה אפי' במספרים
שהרי לא נאמר השחתה אלא לא תקיפו או
אם קפת הסופר

פושעי ישראל צנופין ומאי יהו קרקפתא דלא מנח תפלין מעולם
(והרא"ש כתב דלא גרסינן מעולם) הו' למדת שקשה עונשן של
תפלין ע"כ בקלור וכן רבינו יעקב הלוי השוא' הלו' לא גרס
מעולם כדמוכה משאלתו השנית על הענין לקמן מה שכתב
ופירשו רבותיו דלא מנח תפלין מעולם ונראה משם שלא כה
דעתו בתשובה הראשונה כי על צטול מלות לילית שהיו נוהגים
כולם בשעת התפלה אך שלא היו נוהרים בה כל היום מלא
הרעש וקלף גדול ובמנוחה החציבה הזאת שהיא שקולה כנגד כל
התורה כולה והכו"ל החמירו כל כך בעגשה הקילו וי"ל משום
הנה להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין וא' יהיו מזידין ובפרט
שהיו חנוסים ואת דורם מי ישוחה מתוקף הגזירות השמדיות
ר"ל וכמו שהביא בשה"ג אשר יותר משלש מלות חלף אנשים
במדינות לרפת ולפון ספרד בטלו אז מתפלין וכן הוא בהקדמת
הסמ"ג אשר נסע לספרד ועורר אותם בתשובה על פי לוי
ממעל ובסיוע עליון:

כ"ז) כה והשיבו לקראת למא' התיו מים פירוש ולא לפני עס
הארץ המבקשים טלדקי להפטר ממלות ועוד

אם יש ממש בדברי המתירין שמצאו בתוספתא דאיתקש ראש לזקן שנא' בו השחתה ואינו חייב עד שיקיפנו בתער:

והשיבו

קסת הסופר

השיבו: הטעם הזה הוא סגרת הרמב"ם צ"ס המורה והשואל קיים בעלמו פסוק ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אקים הם מלאכי הרמב"ם העולים מתורתו ותפלתו כי כן הוא בשער היחודים דרוש א' בקלור דע כי זהוית האדם לדיק וחסיד ועוסק בתורה ומתפלל בכוונה ודאי הוא שאין לך דבר שאין בו ממש ואין הדבר ההוא הולך לבטלה ח"ו אך צודאי הוא שממנו נצרחים מלאכים ורוחין קדישין וכמשז"ל כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד ואותם הקולות והבליים דנפקי מפומיה נעשים מרכבה א נשמות הלדיקים הראשונים לרדת למטה ללמד תורה לאדם ההוא וכו'. והנה סוד הגבוהה ורוה"ק ודאי שהוא קול שונה מלמעלה לדבר עם הנביא או בעל רוח"ק ההוא אבל אותו הקול העליון הרוחני אי אפשר לו לצדו להתגשם ולהכנס בצליו אם לא ע"י שיתלבש תחלה בקול של תורה ותפלה שלו עיי"ש בפלאות:

והנה הריב"ש אמר הוצא צ"ס אור המאיר כי הוא רואה את תפלות ישראל עולות כעשן עיי"ש על פסוק מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן וצוה"ק שיש מ"ן ומ"ד כי כל דבר שאין מהותו נתפש בשם נקרא מים בלשון חכז"ל ואל תאמרו מים מים וכן הוא בכללות הטבע ואד יעלה מן הארץ ואיו מים העליונים מתחברים וכן האש היסודי כאשר קראו הרמב"ן המאיר מכדור הארץ והיא נפש היסודית אשר מלאה מהרח"ו בכל הדוממים ובכל גרמים השמימיים וקראוהו האחרונים עלעקטריני-טעט ומאגנטיסמוס על שם מקריו כי לא ידעו מהותו היא העולה כמו אש שחורה מכל הגרמים מדלח"ם עד שנראה צראש חילנות גבוהים וארוכים והרים משופים וגם צראש האדם ההולך יחידי ונקרא עלמפייער בחכמת הטבע והוא מייך נוקצין לברק כי גם האש היסודי הזה דבר ונוקצא איהו ונקרא פאזיעויו דבר ונעגאטויו נוקצא על כן רודף תמיד אחר דבר המתנשא מן הארץ מפני שבו עולה האש הנוקצית ומתחברים יחד כזוגי הכימיה של החומרים עם הבסיסים שהם דו"ג"כ וכדאיתא צפי" ספר ילירה

והשיבו לקראת צמא התיו מים לקראת הצמאים לד'ת וחומדין אותה התיו מים. ועוד השיבו שלא אסרה תורה הקפת הראש אלא שלא יראו ישראל כמשמשי

ע"ג

קפת הסופר

הנ"ל וכן הוא ברוחניים כי אד יעלה מן הארץ מעבודת ישראל ותורתם ואליו יורד כצבא השפע העליון מנמל והנה ראה ראינו כי השואל הלז נגלו לו משופרי שופרי של חכמת האר"י ז"ל בענין התפלין וכאן פגע במנ"ן העולים מן הארץ והם ממש מחשבות המורה והמאמין לא יחוש מלמנוח טעם הגון על פי הסוד מדוע עיקר מנחת פאת הראש היא שייכה להרמב"ם ז"ל כי שם ביתו כאשר מלאנו חידוש מסורת קבלה אללו במנוה הזאת לא נמלאת בכל התלמוד ולא בדברי הגאונים אשר קדמוהו כמש"כ בה' עכו"ם ושמענו מזקניו שאין פוחתים משיעור ארבעים שערות ויועם למשכיל מדע בכתבי האר"י ז"ל שהפאה בגי' אלקים דין שורשה ברחמים העולה השם הזה במלוי יודי' והוא באתב"ש מתחיל במ"ם ע"כ לא יפחות משעור הנ"ל וכן הנהיג את בני דורו לדקדק מאד במנוה הזאת ואנשי תימן האומרים יתגדל ובחי' דמננה ורבעה משה בר מיימון ועל פיו ילאו ויבאו הם מוסרים נפשם על המנוה הזאת כעל ע"ז ג"ע וש"ד וכמו שאירע בדורנו בר' יוסף הלוי אלשיך ה"ד מעיר לנעם שאנסוהו הישמעלים להקיף פאת ראשו והוא אללם כהמרת כל הדת כולו ומסר נפשו למיתה בשנת תרכ"ג כאשר העיד אבן ספיר בהליכות תימן ובה תמלא מנוה בשה"ג הקדמה ל"ו וז"ל שם גם הרמב"ם ז"ל שחבר ס' היד הנקרא משנה תורה והרמב"ן ז"ל שרשם הוא בב' פאות ז"א בתיקון הא' הנק' אל והוא סוד אל שדי בגי' משה ולכן ב' הפוסקים האלה נקראו משה אמנם הרמב"ם הוא מן הפאה השמאלית ולכן לא זכה לידע חכמת הזוהר אבל הרמב"ן ז"ל הוא מן הפאה הימנית ולכן זכה אליה כדודע ולפי שדודע כי אל הנז' הוא קולין תקיפין אשר שם שהוא בחינת המלכות שם מקור הדיינים אשר עליהם נאמר ואל זועם בכל יום ולכן אפי' הרמב"ן ז"ל שהוא מן הפאה הימנית לא זכה אל חכמה זו אלא בזקנותו כנז' בספרים כי בצחרותו לא היה מאמין בה עד אשר רבו ר' עזריאל גרם לו שילמדהו ע"י אותה הפעולה

שאלות ותשובות

כו

ע"ג ובל המיקל בבל חיש ע"ג מקילין לו ימיו ובל המחמיר מאריבין לו ימיו ושנותיו:

בני

קסת הסופר

שעשה שצא אללו בקפילת הדרך כוודע (וכן חירע להגאון ר"מ סופר שאמר על עלמנו שהוא ילון הרמב"ן ז"ל עם רבו ר' נתן אדלר כוודע) והנה כמה הלכתא גברותא גנוזים במאמר הנורא הזה ראה גם ראה כי האר"י ז"ל יש לו אהבה מסותרת עם הרמב"ם והרצ המגיד משנה והר"ן והריב"ש עם שלא היה להם חלק בקבלה ותוכחת מגולה עם כל המתקבלים מימות הרמב"ן עד לו ועם כל לדקתם וקדושתם הרחיק את העיון מספריהם באמרו שאינם מקובלים לא מפי ראשונים ולא מפי עליונים כי אם מפי ספרים גם השצה שהשביח את הרמב"ן ז"ל בעיני המקובלים יקרא אליה וקון בה ואם בהקדמת ען החיים אמר וביאור הרמב"ן שעשה על התורה הוא עמוק מאד ואין מי שיוכל להבינו שדבריו סתומים עד מאד והוא ספר יקר ונחמד מאד למצינים אותו עם מה שאמר במקום אחר כי לא השיג כי אם מלכ עולם הנקודים שהוא מלכ עולם התבו כפי זמנו ולא בפרטופין סוד עולם הקוין והתקון אשר לא נגלה קודם האר"י ז"ל מנזמן רשב"י כל ימי הגלות ואם תעיין תמלא שהמאמר הזה מקביל ומלביש ומשתווה למה שהביא ההוא שבא קדישא הריב"ש בשו"ת קנ"ז משם הר"ן אשר לפי דברי האר"י ז"ל בשה"ג שורשו מנדיאל חכם הרזים והר"ן אמר שהרמב"ן ז"ל תקע עלמנו הרבה יותר מדאי לחכמה הזאת וגם הריב"ש נכסף ככסף לחכמת הקבלה ואוהבו החביב אליו כרוחו היה החסיד המקובל ר' יוסף אך לא נתקרה דעתו בנה שנודע בימיו בין חכמי הקבלה ובה יפה כחו להסכים אל דעת האר"י ז"ל אך בכלל דכ"ל מרן האר"י ז"ל שלא זכה לחכמת הזוהר וכפי שורשו רחוק ממנה יש להבין השיחה העמוקה הזאת הסותרת מאמר ר' מאיר כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה ומגלין לו רזי תורה ויוצן על פי עומק סתרי סודו עם מהרח"ו ז"ל אך הוצר מתוך הקליפות לעלות בצחינת מקיף על ראש מגיד משנה ז"ל בכה תורתו והוא כמו תחלת לניחת השושנה בכפתור סתום וחתום מלוכש בעלין תקיפין בלי מראה וריח

כן הוא גלוי הרזין לאותם ראשי בני ישראל שהם בחי' מקיפין
 שהם מבחי' דין קדוש הדוחה כל חילוני וסודות הזכר כמו
 פרחי שושנה המתפשטים באורות פנימיים חקדים והם לריכים
 למגן המקיפים כל יתאחזו בהם החלונים והנה מה שכנו
 המקובלים בספירות ופרטופים הוא אשר קרא המורה בשם
 הדעות הקרובות לפני המלוי הראשון והנה אם נכנה את משה
 רבינו בפנימיות הדעת העולה על פנימיות המוחין במראה
 הנבואה הנקראת בלשון הזוהר זעיר אנופין וביאר הריב"ש
 מקאזנין בס' גבורות ישראל שהז"א ומוחותיו הוא במראה
 הנבואית התגלות עיני השגחתו יתברך בזמן ועתיק יומין
 הוא מה שלמעלה מן הזמן וכמאמר רז"ל בים נראה להם כבחור
 כפי מדריגתם אז עד מעמד הר סיני שנתגלה כזקן מלא רחמים
 אם כן לפי המלצ הזה קוואותיו תלתלים שחורות כעורב הם
 נשמות הפוסקים האלה וכפירוש רש"י ז"ל על כל קון וקון
 תלי תלים של הלכות קוואותיו הם הקולין תקיפין תלתל הם י"פ
 אלקים ובשרשם הם חקדים ר"ת תש"כ לרופי בראשית י"פ ע"ב
 שחורות כעורב כי שורש ההלכות גבוה מנחממת הקבלה כאשר
 העמיק הרחיב התייח ז"ל כמו שהרלון הוא למעלה מנחממה
 ובינה הרבה ועל זה נאמר שחורות כעורב האי כתר עלאה
 אע"ג דחיהו אור צהיר אור נה אור מנוחלה אובס הוא לגבי
 עילת העלות כי ילחה כל שכל להשיג בחינת תולדות הרלון
 איך יולח מאין סוף והו שחורות כעורב כי הוא מערב הבחינות
 ולכן יקרא גם הוא אין סוף מפני שהוא מנמנע ההשגות בין
 בחינת אין אפיסת ההשגה לבחינת סוף וגבול מלשון כתר את
 בנימין וכן אמר אור ישראל הרב הגדול מקאזנין ז"ע על מאמר
 ר"י במחשכים הושיבי זו תלמודה של צבל הוא ששך בגי' כתר
 כי לעתיד לצא יתגלה פנימיות סודות ההלכה. ולענין דינא כמו
 שנאלצנו כאן שתי שיטות מנהג הרפתים על פי התוספתא
 ושטת הרמב"ם כן מנאלצנו ראינו שהזכיר האר"י ז"ל שלא להגדיל
 הפאות עד גבול הזקן שלא יתערבו עם הזקן כי גבול שם היוזר
 בין הדעים ללחי התחתון אשר הגבול הזה הוא פנוי משערות
 בין של ראש ושל זקן גם הלדיק יסוד עולם רשכבה"ג ר' מנחם
 מרמאנוב אשר הקפיד מאד על שנוי היותר קטן ממלבוש ישראל
 הנהוג

כ"ט) בני אדם שנושאים טבעות בידיהם ויוצאין בהם בשבת לר"ה. וסומכין על מה ששנו יוצאין בכיצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה זר"ל כי גם הזהב נושאים אותו לרפואה. ושאלתי אם יש ממש בדבריהם או לאו ויש עליהם חיוב הטאת כמשפט המשנה טבעת שאין עליה חותם הוא משאוי לאיש וחייבים עליו הטאת :

והשיבו

קסת הסופר

הנהוג בימיו מחוט ועד שרוך כעל הזכיר על שלוח פרע שער הפאות ואמר שפאות ארוכות הוא אחיזת החילונים וכן הוא מנהג חכמי ספרד אנשי סודו של הר"י ז"ל אמנם אנשי תימן והודו וגם מאנשי המערב הפנימי מנהגם כמנהג קל"ת מחוזות שלנו בפאות ארוכות מאוד מאלף אלא שאנשי פולין פרע ישלחו כמנהג מלכי פולין הקדמונים והמוניס והיהודים אשר במחוזות הדרום קוולותיהם סדורות להם תלתלים ושערם תפארת לעושיהם ותפארת להם מן האדם יש סמך לשתי השטות מן התורה כי הכהנים אשר כקום יכסמו את ראשיהם כתספורת בן אלעשה חתן בית רבי וכבית הלל ומלכי בית דוד מלך ציפיו תחזינה עיניך בוודאי אסור להם גדול פרע אפילו שער אחד אבל הנזירים והפרושים כשיעת בית שמאי שאינם מתירים לרחוץ כי אם גלדי העור והמתבודדים מרחוץ למחנה עם שנקראים חוטאים על הנפש כבר הותרו ונלטו בשלוח פרע והלדיק הנורא הגאון מוהר"ר שלום מצעלו הנהיג מנהג ר' שלום שרעבי התמני במדינתו :

כ"ט) הגה מלאנו ראינו באנשי לרפת צימים האלו כמה מנהגים זרים כמו שמצואר כאן ובספר אור זרוע באות ל' שהיו עשיריהם ההולכים בחלרות השרים לדים עמהם ליד היה ועוף וכן בהלכות כלאים אם מותר להם להנהיג קץ וכלב יחד עם הסוס או על הסוס וראיתי בזה ביטול המעוררים והנוקפים מחכמי קדם אשר כוזה הרקיע מזהירים אמנם האמת עד לעלמו כמה שפקפקו בדברי אגרת הרמב"ם לבנו ר' אברהם שדמה להם כאלו הרב ז"ל היקל ח"ו בכבוד חכמי לרפת מה שלא עלתה על לבו כלל לא וגם מה שנתן את העטרה להראב"ע עד שהציאו הדקדוק קטנות האלה את הגאון יעב"ץ

והשיבו לא תגע בו יד כי סקל יסקל. ועוד השיבו
הקול קול יעקב והידים ידי עשו. והנה מבואר
שאסור לצאת בהן :

ל) **שנוהגים** בני נרבונה לקנות משאות ענבים מן הגוים
העשויות בקרנוד"ש אעפ"י שדרס הגוי את
הענבים בתוכה אם מותר לעשות כן או אינו מותר אלא
כמו שאנו נוהגין שלא נקנה אותם אא"כ דרסן ישראל וגם
לא נניח אותן המשאות אחרי שדרסום כ"א בשמירת ישראל.
שאלתי

קטת הסופר

ז"ל לומר שס' המורה לא חברו הרמב"ם וכל השומע יחזק לו
ותחלה חעריך על קלת הצנות אשר נעלמו מנכמה קוראים עד
עתה. סוף דבריו שס' ואתה בני לא תהיה חברתך הנעימה אלא
עם אחינו אהובינו הספרדים. הנקראים אנדלוזיאס כי יש להם
שכל וצנייה וזכות המורה ומזולתי אלה הזר מהם וגם כן שמור
עלמך מנמקלת אנשים שהם שוכנים במערב הנקרא אלזירבי והם
המקומות אשר הם בארלות הצרביאה כי יש להם יוצג וטבע גם
וחזק השמירה יהיה לך תמיד מחד מן האנשים השוכנים בין
תוים ובין אלכסנדריאה שם ושוכנים ג"כ צהרי צרביאה כי הם
יותר טפשים אללי מנאר בני אדם אע"פ שהם חזקים מחד
באמונה והסס ית' עד ודיין עלי שאינם אללי אלא כדמות הקראים
הכופרים בתורה שבצ"פ ואין אללם זכות מוח כלל בכל עסקיהם
בתורה ובמקרא ובתלמוד ולא בהיותם דורשים בהגדות בהלכות
וקלת מהם דיינים יאמינו וינהגו בענין הנדה כמו שאמינו
וינהגו בני מאוס והם אומה מן האומות הדרים בארלות הישמעאלים
לא יראו הנדה כלל ולא יעינו בקומתה ולא במלבושיה ולא ידברו
עמה ואוסרים ללכת בקרקע אשר דרכה קף רגלה ולא יאכלו
מנשר ההמה רביע האחרון ודברים ארוכים רבים יותר מאלו
יש לדבר בהם ובמנהגיהם ובמעשיהם ע"כ הנה בני מאוס האלה
הם הקוראים את עלמם בני מוסא כלומר בני משה ובשנת
תרמ"ב הגיע אליהם פעם ראשונה תייר אחד מפראפעסארי
ועין והם יושבים במדבר הגדול על דרך השיירות הסולכות
מבאגדאד למעקא ושוללים את הצעדוינען והם רוכבי סוסים כולם
ושם עירם שובך והסולטאן שלהם היה אז בן מ"ה שנה

שאלות ותשובות

כח

ושאלתי איזה טוב ונכון מהמנהגים האלו ואם יש נדנוד
איסור במנהג בני גרבונה :

והשיבו הלכת רוחת שאין נעשה יין עד שירד ויתחיל
למשוך בגת אבל דריסת הענבים בתוך הכלים
הם אינם אלא כמו שדוחק חטים בשק כדי שיחזיק השק
הרבה מן החטים כך כשדורסים הענבים אינו אלא כדי
שיחזיק הכלי הרבה מהענבים ואין בזה שום נדנוד עבירה.
והעושה בתחלה דבר שאין צריך נקרא הדיוש אך אתה
אל

קפת הסופר

והם יהודים והאיש הנוסע הזה עם הארץ היה ואמר שמנהגם
זר מננהגם היהודים כמה שהם אופים מגלות בכל יום מימי הפסקה
מה שדימה בדעתו שהוא חסור ולפי הנראה מדברי הרמב"ם לא
ראה אותם אך שמע את שמעם מעבר לים מזרים וכל היהודים
האלה אשר הזכיר במדבר ובהרי חטלם הם יושבים שמה עד
היום ואינם מתערבים עם היהודים אשר באו באחרונה מגלות
ספרד כי הם יושבי הארץ אשר מעולם עובדי אדמה ורועי לאן
וגזורים והם יושבים שם מימות בית ראשון אשר באו עם כנענים
סוחרים או אשר ברחו מחרב נבוכדנצר או הושבו שבויי חרב
ואחריהם באו פליטים משבי רומי וגם במדינות אייראפא כן כי
אגריפס המלך הגילה למחוז לרפת הדרומית עיר לוגדונוס הנקרא
ליאון היום ועיר ווינא ולגיון השבעים לגיון אספאסיאנוס אשר
כבש את ירושלם הושב משם אל מחוז ווינא אל עיר קארנוטוס
אשר נתגלו חרבותיה ושם התקבצו חרבעה קיסרים בימי אנטו-
נינוס אוהבו של רבינו הקדוש וסמוך לזה ושם עמם שבויי יהודים
וגוליהם. וסוחריהם כבר נתיישבו במחוזות לרפת הלפניית חמשים
שנה קודם החורבן אשר באו שמה עם לגיונות יוליוס קיסר
אוהב היהודים לסחור את הארץ ומאלה נתיישב ישוב הארלות
ההם מיהודים הקדמונים והם עמי הארץ אשר נדמו צעיני רבינו
הקדוש ר"י הנשיא ממש כמו צעיני נכדו הרמב"ם והם נתערבו
בגוים ובמנהגיהם והיו הכנה לדורות הבאים כמו יער לומה
אלני סרק אשר מנשר עליו ורצוי גשמים הבאים באידוי העולים
נעשה האדמה ראויה לזרוע בה זרע התורה והמנוחה ואחר ערך
שמונה מאות שנה נעשה הקיסר קארלו שליח למלכותו בכל משלה

אל תבוז כי זקנה אמן. וכל המחמיר בזה מתברך והמקיל מקילין לו ימיו ושנותיו. כ"ז השיבו:

ל"א) **מה** שהורה הראב"ד ז"ל בבקף של איסור וקערה של איסור אין משערין אלא במה שיוצא מן הבקף או מן הקערה וכן החיתור לא נשער אלא מה שבקדרה ואנו רגילין לשער הבקף עצמה כאילו היא חתי' איסור ואם

הניסו

קסת הסופר

ונטע משופרי שופרי חכמי ישראל בדרך נאוואררה וצנדינות הריווקס והס אנשי עלתו אשר כל דברי המלכות מתנהגים על פיהם כל ימי ממשלתו וציתו והס הס החכמים אשר מהם ילאו כל משפחות חכמי לרפת הפייטנים וצית רש"י ובעלי התוספות אשר אין כמוהם בכל הארץ ואין לאלו יחס עם הלרפתים כלל כי רובם בדרך אשכנז על נהר ריווקס וכמה ארלות אז מפסיקות ציניהם וצין הלרפתים אשר קרא הרמב"ם הס אנשי הפרוצינלא צדורם לרפת היום עיר טולאן ומאנפעללער אשר עליהם אמר המורה בטעם איסור החזיר שלא יראו ציתו כצתי אלו הלרפתים וכמו שהם מפורסמים עד היום צפרט צשעת המגפה צשנת תרמ"ד אשר ספרו כותבי העתים כי לא נראה ולא נשמע טופת כטוף ערי הלרפתים הללו גם פאריו שמה הקדום לטעליא כלומר עיר הלואה ועד היום נמלאו שם טעלעפאנס במספר גדול מנספר צתי כסאות מיוחדות לישיבה ומכ"ש צימי הפראים אז והרמב"ם ז"ל לא שמע את שמע רש"י ז"ל וקרוביו צארלות הריווקס כי שעת חירום היה מלחמות הנולדים עם הישמעאלים והשמדות הנוראות והדרכים רחוקים אז אלף פעמים יותר מנולדים ועד הנה היום ואם כן אל יקשה בעיני החכמים אם הלרפתים כורים נחשבו בעיניו כי ילצשו מלבוש נכרי אשר אסרו הרמב"ם ואנוסים היו מנמלות לינית ותפלין ושוכים צין האדומים אשר אסר הרמב"ם המו"מ ציום א' כשמואל ונושאים נשים ופלגשים אז. חוץ מזה שאין זרות כלל באומנתו מימות עולם מנקאת אפרים ויהודה ואנשי צבל איך נחשבו בעיני אנשי ארץ ישראל ואנשי גליל הכפריים ועלגי הלשון בעיני אנשי ירושלים מכ"ש צפירוד ופיזור הגלות החל הזה וכן אירע לאנשי פולין שקדומיהם היו עמי הארץ ולא נודע להם צן תורה כמו שהוא צאור זרוע

שאלות ותשובות

כט

הגיסו בה הקדר' נשער כל מה שבקריר' והקדירה עצמה כאילו היא חתי' של היתר. ושאלתי אם טוב להורות ולעשות מעשה כהרב או אם טוב להורות כאשר רגילין :

והשיבו אמור להכמה אהותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אכורה לך אמרהו ומי יוכל לשער ולברר מה שיצא מהכף. ואחר שעה השיבו אחד היה אברהם ואחרי רבים להטות :

אם

קסת הסופר

בש"ת ר' אליעזר מנזיקס לר"י החקיד באיחור שכר מורים וחזנים עד שגורשו חכמי אשכנז לשם הם רצו למעלה בתורה וחריפות ועם כל אלה נבזו בעיני הספרדים מפני מנהגי ונמוסי פולין אשר נדבקו בהם בהכרח עד היום וכן הביא ה"ה מעניות חכמי ארפת שהלכו יחף בלי מנעלים מה שאסרו חכ"ל ואהוריייריה דרבי עתיר משבור מלכא יאמר גם כן על הרמב"ם ואנשי שבטו. גם בעיני אכילה ושתייה מרחק והבדל גדול בין אנשי הדרום להלפונים והשלח"ש במקום האקאוויט ואין זה שייכות ליחידי סגולה הגבוהים הרבה למעלה מאדם העיר וזמה נחשבו אנשי מנזרים אז בעיני הרמב"ם כאשר תראה באגרתו מסדר היום אשר לו זולתו השרידים אשר ה' קורא גם באגרתו להדיין ר' פנחס תמלא ממש כדבוריו אלו על פסק דין אשר תמנהו על הדיין אמרתי אל תתמהו אלו בני פרנ"א גם כל היהודים שבערי הנולרים אפילו חכם גדול שבהן אינו בקי בדינים לפי שאינן רגילין בהן לפי שאין הנולרים מניחים לדון כמו הישמעאלים וכשיצא להם דין יאריכו בו יותר מדאי ולא ידעו אותו עד שיחפשוהו בתלמוד הרבה כמו שאלו עושין בדין מדיני קרבות היום לפי שאין אלו עוסקין בהן ובאותו הזמן שהיו עוסקים בהם היו הכל בקיאין בהן כמו אלו השוכנים בין הישמעאלים בפסקי הדין שכבר הורגלו בהן אפילו התלמידים ע"כ ואין הדברים הללו קשים יותר ממה שגלה המגיד למר"ן ז"ל צפי ויקהל וז"ל שם ומידע תנדע דכל דברי הרמב"ם על הרוצ' אינון קושטא בגין דאדבק גרסאי קדמונאי כגון ר"ה ורבינו האי דגרסתהן ברירא ולזמנין. תוספות מסגיאות פלפולא הוו מקשו על ההוא גרסא ודחו לה ולית קושטא הכי ופירושי נמי דמפרש הרמב"ם הרוצ' קושטא אינון :

א (ב) מותר לכתוב כמועד אגרת הפציו של אדם בשינוי גם שאלתי על החכמים שכותבים בלא שינוי אם יפרשו הפסוק או ההלכה ומחדשין בה חידוש ובעבור שלא ישכחו כותבין אותו חידוש בחוה"מ ואומרים שאין לך דבר האבד גדול מזה ואם לא יכתוב עתה שמא ישכח. ושאלתי אם מותר לכתוב הפירושים ההם א"ל:

והשיבו אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה. ולא הבנתי

התשובה

קסת הסופר

ובמה שז"ל עליו נמצא אשר השביח את הרצ"ע וז"ל שם והכונן הוא מה שאמר החכם רבי אברהם אבן עזרא ז"ל נאמר לי עליו שהוא חבר פירוש התורה וגלה בו סודות עמוקות ועלומות לא יבינס אלא מי שהוא במדריגת והשרידים אשר ה' קורא ואתה בני הנאמן לי אני מלוה שלא תעיין בחבורים ובפירושים ולא תטרוד שכלך אלא בפירושו ובחבוריו וספריו כי הם טובים מאד ומועילים לכל מי שקרא בהם בהשתכלות יפה בשכל זך ובעיון דק כי הם אינם כשאר החבורים כי הוא היה כמו אברהם אבינו ע"ה ברוח וכל שתקרא מדבריו וברמזיו אשר ידבר בהם עיין בהם עיון יפה והשתכל בהם השתכלות רבה בשכל זך ובעיון נקי כי החכם הזה הוזכר לא היה מתפחד משום אדם ולא היה נושא פנים לשום צריה וכו' ע"כ:

הן אמנת שהשטה הזאת הוא משעול לר' ומסוכן כמורד בית חורון אמנם יתורנו הדברים על פי חכמי ישראל האמתיים האר"י ז"ל ותלמידיו הריב"ש דבר דבור על אפניו: (א) שהרמב"ם ז"ל בעלמו לא ראה פירוש הרצ"ע כלל כי אם מה שדבר עמו פא"פ ואם הרצינו תם חלק לו כל כך כבוד כמבואר בס' הישר וכתוס' קדושין עם אשר גבה טורח בינייהו בענין למוד החכמות החלוניות מה תימנה יש על הרמב"ם אשר הוא עלם מעלמיו וכשר מנצרו. (ב) אם תקשי לך על הרצ"ע תתן בהרשב"ם ז"ל אשר גם הוא לא נשא פנים לשום אדם ולא חש לשום מאמר וראה מה שכתב בענין ההגדות בריש פ' וישב ובענין התפלוג אשר כתב הריב"ש נקאזנין ז"ל מאמר נפלא על זה בספר גאולת ישראל וישר כל עקום ועם כל זה העלה שהלשון מנומגם בעלם

התשובה. ובלילה השנית שניתי ושאלתי לפרש לי התשובה או להשיב תשובה אחרת מבוארת והשיבו כבראשונה ופירשו לי אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה כשטחדישים חידוש בהלכה ומעמידין אותה על בירות. אותן שערים נאהבים לפני המלך הגדול יותר מכל משכנות יעקב המקיימים בהם שאר המצות וכל מי שחושב מחשבות וסובר סברות בהלכות חמורות ובפסקים החמורים נאהב ונחמד לפני המלך העליון. וז"ש אגרא דשמעתא סברא. והדברים והמחשבות ההם הם כמרגליות היקרות בעיניו ואם על אבידת כסף א' או שוה

כסף

קסת הסופר

ושלריך תקון הרבה ליישב פנימיות כוונתו עיי"ש דבריו הנעימים ויותר מזה מנאמנר אגרת שבת אשר עשה הראש"ע וצטביל זה נגזו פירוש הרש"ע מן פ' בראשית עד פ' וארא ונמלא בראשית הימים בעקד הבתני יד כי כתב צו"צ היה הלילה הולך אחר היום כמו בקדשים ויהי ערב אחר היום ויהי בוקר אחר הלילה יום אחד והפירוש הזה מרעיש עולמות וצפרט שהוא נגד הכתוב מערב עד ערב תשבתו שבתכם ואמנס מני שיעיין בעומק דברי האוה"ח ז"ל בפסוקי ויכולו למה לא נאמר ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי וילרף לזה מה שהביא יעירות דבש בשם המדרש כי נשתנו ששת ימי בראשית ומשטרי שמים לגמרי ממשעי יום השביעי והוא מכוון על פי עומק סודות האר"י ז"ל ג"כ ויכל לתרן דברי הרש"ע ז"ל כי שטתו נכונה בעולם התהו בששת ימי המעשה אבל ביום השביעי נתחדש העיין מערב עד ערב זהו ויכל חלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה מה שהיה ראוי להיות שביעי וכמו שנטה האוה"ח ז"ל בזה מדרך דרשת חכז"ל. נמלא שנמצ הדור היה גורם לחכמים גדולים כמוהם להיות דבריהם לעים ויפה אמר הקדוש ר' פנחס מקארין ז"ל כי הדורות אשר אחר חורבן הבית עוד האירה להם קדושת הבית באפילת ליל הגלות כל זמן התנאים והאמוראים ור"ס והגאונים צירידה לאט לאט וכל מה שאנו מתקדבים לבנין הבית שלשי כבר מאיר לנו האור הזורה ונתפור החושך לאט לאט אמנס הראש"ע היה בין הפרקים בתכלית כבוי האור הראשון ותכלית העדר האור האחרון ע"כ נשאר באשמים מצלי אשמה

שאלות ותשובות

כסף התירה התורה לעשות מלאכה בחוה"מ כ"ש שיש לחוס על אבידת המרגליות היקרות ההם לכתבם ולחתמם למען לא יאבדו והכותב והחותם מקבל שכר עליהם. כל זה השיבו לי באמת. ונראה שאגרת הפצים של אדם שאין בהם דבר האבד אסורים לכתוב אפ"י ע"י שינוי אבל אגרת שאילת שלום ששואל בשלום חבירו ומבשר לו הרי הוא משמחו ובעבור השמחה התירו לכתוב אגרת הרשות כי הם אגרת שאלות שלומים:

ל"ג) **אם** צריך לברך ענ"י בכל עת שיוצא מביה"כ ורוצה ללמוד תורה או רוצה להתפלל תפלת המנחה

או

קטת הסופר

להסים עליו וע"פ דברי האר"י ז"ל למחר"ו כי הצוררים הנעשים אז על ידי הלמוד ילחו פעם ראשונה וצחו מלוצשים בקליפתם על כן הרע הגדול הדבוק בנלוות הגדולות יקרי הערך הוא אשר בלבל והטעה את המצררים:

והנה אר"ך כל מקום שנטה הראצ"ע מדברי חכ"ל טעה בדבר שלא יטעו בו תינוקות של בית רבן דוגמא לדבר מלות הקהל מקץ שבע שנים צמועד שנת השמטה צחג הסוכות צחג כל ישראל וקבלו חכ"ל מקץ שבע שנים כפשוטו אחר עבור ז' שנים צסוכות של שנה השמינית והקשה הראצ"ע כי אין זה מועד שנת השמטה כי אם מועד השנה שאחר השמטה ודחה את הקבלה בקש ואמר שמקץ הוא לשון התחלה ג"כ כי אין חלוק בין קלה לקלה להתחיל בו והסברא תסייע לפי דעתו כי מאחר שאין להם מלאכה בשביעית כאשר ישמעו את התורה צחג הסוכות יעסקו בה צציתם כל שנת השמטה וזה הכל מוציא המקרא מידי פשוטו לקרות את התורה צפני כל הקהל אנשים ונשים וטף וגרים וכי הם יפלפלו כל השנה צעומק הקריאה הפשוטה אשר שמעו בחגי יום ועוד שכח וחג האסיף תקופת השנה באספך את מעשיך מן השדה כי לעיני שנות הקציר חג הסוכות תחשב לשנה העברה ואדרבה זאת הוא הסברא האמתית כי בכל שנות השמטה צרגלים לא יוכלו כל ישראל לעלות מפני שמקלתם טרודים צפסח צקציר צשבעות צקין והפירות מונחים צשדה עד שהם טרודים גם צסוכות מה שאין כן בשנת השמטה אין להם לא קציר ולא

או תפלת ערבית דבי היכי דבשחרית מברך עניי ה נ בכל
 עת שצריך נטילת ידים צריך לברך על נטילת ידים:
 ל"ד) ועוד שאלתי על ברכת אשר יצר אם צריך בכל
 עת שנצרך לנקביו או אם די בברכה שמברך
 בשחרית;

והשיבו בשאלה ראשונה שאו ידיכם קודש כלומר רחצו
 ידיכם כשתרצו לדבר דברי קודש או תפלה
 וברכו את ה' ברכה המתקנת על רחיצת ידיכם. ובשאלה
 הב' השיבו. הלא ידעת ד' צריכין להודות וחולה אחד מהן
 ואין לך חולה גדול מזה כמו שכתוב מהר צועה להפתח:
 על

קסת הסופר

נליר אם כן אם ימלא טרוד נספחים נפסה או נשנעות כולם
 חפשים נסוכות אחר השנעיות ולכן ילדק נצוא כל ישראל או
 כולם כאחד נרוצ עם הדרת מלך למען ישמעו וילמדו ליראה
 ולזה יספיק יוס אחד של הקהל:

ויפה אמר הגאון הלדיק ר"ל חריף בעל ארי שנחצורה שלשה
 חצרו ספריהם נאופן שלא יצונו הקוראים מהר"ס ש"ף ומהר"ל
 מפראג והראצ"ע מהר"ס ש"ף חיבר שלא אדע ורלוני לידע ואדע
 מהר"ל חיבר שלא אדע ורלוני לידע ולא אדע הראצ"ע חיבר שלא
 אדע ולא אדע ולא רליתי לדע ועס כל זה הודו כולם נגדולת
 נשמת הראצ"ע וכמו שאמר איש האלקים קדוש מוהר"ר שלמה
 הכהן מראדאמסק כי אין ערך גדולת החצור וערך גדולת המחבר
 משתווים כלל וכלל כי המקדש מלך איש פשוט מאד אבל בקי
 הרבה נאחווון זעירין וחבר פירוש על הזוהר אי אפשר ללמוד בו
 זולתו והר"ר נפתלי הכהן הגדול אשר היה גדול הדור נדורו גם
 אלל בני משה לא נמלא כמוהו עשה ספר סמיכות חכמים אשר
 כמעט אי אפשר להסתכל בו ועל כגון זה נאמר הכל תלוי נצמול
 אפילו ספר:

והנה האר"י ז"ל אמר עליו שהוא משורש ר' אלעזר בן עזריה
 וכאשר תעיין נשרשים שרש הכל וענף ממנו שרש נחור
 ובו ב' שרשי כ' של נחור אחאז ינאי המלך נחום איש ג"ז ר' אלעזר
 בן עזריה אלישע אחר וכו' תבין ותשכיל ממולא דבר נהדי הולא
 לקי כרצח ומשם נמשכו הכלבולים והלדיק הגאון המופלא ר' ישעי'

ל"ה) על פתם יינם אם הוא בס' כאשר כתב אחד מהחכמים:
והשיבו לא תשא שמע שוא. והשיבו פ"ב לא תקבל
 שמע דשקר:

ל"ו) **המשחיתים** זקנם במספרים אם אסור אם לא
 כי יש מהחכמים אומרים שלא
 אסרה תורה כ"א בתער:

והשיבו לא תשחית. אמרה תורה בפ"ד שיש בו השחתה.
 ואל המשחיתים תאמר איה צור מלככם וצור
 מעוזכם אשר במצוה הקלה לקיים אותו שכחתם:

ל"ז) **ושאלתי** שנית על פת עכומ"ז אם מותר בהטלת
 קיסם לתנור וגם אם יש בו שום נדנוד
 עבירה מניעולי עובדי גלולים שנסתפקנו בתשובה שהשיבו
 לנו כבר הלא זה איד מוצל מאש. ופירשו באמת אין הפת
 ניתרת בהשלכת עצים לתנור אא"כ מהבהב ואחר כך מלבלב.
 וע"ז אמרנו מוצל מכל אוסור מחמת האש. הנה זאת הקרונה
 בן הוא שמענה ואתה דע לך. כ"ז השיבו:

ל"ח) **במקום** שיש כהנים הראוים לברך ולא נהגו לברך
 אפי' פעם אחת בשנה ושאלתי ע"ז אם
 יש עבירה בדבר זה או אם יש לסמוך על ר' יעקב שאמר
 שאין הכהנים מצווים לברך אא"כ ישראל אומרים להם:

והשיבו

קסת הסופר

נפועדבארזי אמר הלוואי שנשמתו תהיה זכה בערך זכות הגוף
 (כלומר מלבוש הנפש נקרא כך הג"ה) אשר נודרך הראש"ע
 בחייו ותמנהי איך סבל גופו את פחדו מהדר גאון ה' וכן העיד
 הרב שר שלום גאון מצעלזא ז"ע ומספלא כי זקנו הגאון הלדיק
 המפורס' בקדושתו ר' אלעזר אמשטרדאמנר בספרו מעשה רוקח
 בנס' נדרים בדפוס של שנת תקל"ח כתב ע"פ דברי הראש"ע מה
 שכתב מזמור ע"ט לכן בדור האחרון מהפכים הסדר שכתב הרמז"ס
 ז"ל שס באגרתו אלהים עבד ותורתם שמור ונחקרה הקדומה
 מאד הרחק ואל תחבק חיק הארץ:

ל"ט) בתשובה שהשיבו לנו כבר. נראה שכוונתו על עצמו ועל
 חתנו ר' יוסף:

והשיבו אלו ואלו עוברין הם ישראל שאין אומרים להם דומין שאין הוששין לברכת אביהם שבשמים וכהנים כשאין מברכין מעצמן ג"כ שהרי כתיב ואברכה מברכך ומכלל הן אתה שומע לאו:

ל"ט) **האוכלים** בין תפלת המנחה לערבית אם יש עבירה כאשר הורה רבינו יעקב ז"ל ואם לאו (הוא רבינו חס ז"ל):

והשיבו ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא. והראיה יוה"כ וט"ב ושאר התעניות. וכמדומה לי כי ראית שאר תעניות (ג"כ על הגליון. ולי נראה שהכונה על תעניות של מטר שאוכלים מבעור יום) מהא דאמרינן בתענית ערבית שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בש"ת וא"א לומר שיתפללו עננו בש"ת בת"ע אם יש לאכול אחר תפלתו אלא וודאי בהא קאי באוכלים אחר תפלת המנחה ומאחרין ת"ע עד אחר אכילתן ומתפללין עננו בת"ע ושוב לא יאכלו ולא ישתו ונמצא שמותר לאכול בין תפלת המנחה לת"ע:

מ) **לברך** בהלל דר"ה וחוה"מ כי יש חכמים שאומרים שאין לברך עליו אפי' בצבור ואפי' לקרות כמו שאין מברכין על הערכה אע"פ שהיא מנהג כהלל דר"ה ושאלתי אם טוב המנהג שאנו נוהגין או טוב למנעו:

והשיבו הודעתך כי ברכותיהן של ישראל תורה כקטורת הם לפני ושנינו אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים:

מ"א) **על** המקולין ואומרים שאם אין לובש כסות בת ד' כנפות אינו חייב בציצית החובת נברא הוא כשילבשם ואם אינו לובש אין עליו חיוב או נאמר כל אדם חייב לקנות מלבוש בת ד' כנפות כדי שיתחייב בציצית:

והשיבו זו אינה צריכה לפנים. שהרי כתוב למען תזכרו והנח להם לישראל מוטב שיהיו שונגין ואל יהיו מזידין:

מ"ב) **המעביר** תער סביבות הגרון אם יש בו נדנוד עבירה או זה מותר לכתחילה :

והשיבו לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב וינדך כי כבר רצה אלהים את מעשיך :

מ"ג) **בהשמנת** חמין אם יש בה נדנוד עבירה בכירות שלנו שאנו שומנין ונותנים אפר על הגחלים. גם השומנין בקרקע ושומנין גחלים סביבות הקדירה וקוטמין אותו אם מותר כ"ז או לאו :

והשיבו הודענוך האיש הנבחר ועשית ע"פ התורה אשר יורוך ואשר יגידו לך מן המקום ההוא כי מלאך ה' צבאות הוא ותורה יבקשו מפיחו. (ונראה שעל כר"ף כשיבו) :
שאלתי

קסת הסופר

מ"ג) מן המקום ההוא זה סיוע למה שנמנע שהיו תוקעין צבית דינו של הר"ף זר"ה שחל להיות צבצב מפני שהיה ממשיכו כז"ד הגדול ולכן נמנעו מלהשיב שאלת תשובתו דבר שהכרעה היתה ציד בית דין וצעיין עיקר הקושיא היסודית על פסק הרמב"ם מלא צשמים היא והקשו מצת קול שי"א הלכה כבית הלל נראה שאין קושיא כלל כי גם זה הוראת שעה היתה כי בית הלל היו רואים להנהיג בחקדים וצ"ש בצבורות להחמיר ולדחות כל חלושי הדעת באמת הבנין אבל בעיקר הדין לא נמנעו אלו מלישא נשים על גב אלו כי ידעו שהכרעה נתנה צידם להקל או להחמיר ועפ"י דברי האר"י ז"ל לעתיד תהיה ההלכה כז"ש כאשר יטערו הגבורות ותהיה מעלתם גדולה מן החקדים תוכל להיות ההנהגה על ידם מה שא"כ בזמן הגלות נמנעו שההלכה כבית הלל אינה כי אם הוראת שעה לצד אשר זה שומעין לצ"ק גם לפי הרמב"ם ז"ל ועל פי פשוטו יש לתרץ כמו שאמרו חכז"ל כז"ב פ"ה הוא עשה שלא כהוגן לכך עשו עמו שלא כהוגן כי בית הלל רבים ונחיס וענותנים והלכה כמותם ממילא אך כז"ש חריפים ותקיפים ועומדים על דעתם בצבורה והיו הורגים בהם להמעיטם כדאיתא בירושלמי והוכרח הצת קול ללאת כמו שאמרו חכז"ל נעזו חרב בצבאמ"ד והיה היום קשה כיום שנעשה צו העגל ולנמוע כ"ש מבוא צדמים כי כל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה כמאמר רבי טרפון וחביריו :

לא נתגלה אז המקום אשר
התקונים והכרורים וכל השנויים הם מצד העולמות וכל
האור החיים ז"ל בפ' שמיני על מאמר רז"ל החזיר עתיד להטהר
כלומר שישתנה טבעו להיות מעלה גרה כי התורה נצחית ולא
תשתנה מה שאין כן העולם וכן בעולם הרוחני והלכתא כאביי
ביעלקג"ם נרמז בר"ת כל המצבים והשנויים המבוארים בעץ
היים יניקה עבור לידה קטנות גדלות מוחין וחבת ישראל גרמה
ענין הדמויות כמו שאמרו ז"ל שנדמה להם על הים כבחור
והוא סוד פרצוף ומלבוש ז"א במקובלים ועל הר סיני כזקן
מלא רחמים סוד עתיק יומין וכבר פירש המגיד הגדול רבן

הם ראיתי :

א' הקבלה הפשוטה מפי ספרים וסופרים שהביא בעל סדר הדורות
על ס' ברית מנוחה שחברו ר' אברהם בר יצחק מרמון
ספרד הוא גראנאדא ושם ב' ס' ברית מנוחה לר"ב המאי גאון
וכבר הוכיח החידא ז"ל שטעה בחשבו שיש ב' ספרים הנקראים
בשם ב"מ אמנם מה שכתב שמיחסים אותו לר"ב המאי גאון
אם נבדוק באגרת רב שרירא אשר מנה כל הגאונים בשמותם
בתולדותם בממשלתם לא היה ולא נברא גאון בשם זה
כלל אך הראב"ד מזכיר את חמיו במקומות הרבה כמו בשו"ת
תמים דעים סי' פ"ג הרב חמיו והאשכול קורא את הר"ף בשם גאון

עם

שאלתי (מ"ד) אם מותר לעשות חרדל ביו"ט כי יש אומרים אם נשחק מעיו"ט אינם מפיגין טעמם וכן מלא יש אומרים שצריך לשנות :
ועוד (מ"ה) שאלתי על השולחים שפחתם לחלוב בלא שמירת ישראל אם מותר אחרי שאין בעדר דבר טמא :

ועוד (מ"ו) שאלתי על בתי העו"ג שמוחזקין שאין מעמידין גבינות שלהם לא בקיבה ולא בעור הקיבה כ"א בפרה הנודע אם מותר לישראל המתארה עמהם לאכול מן הנבינה שלהם כי יש לחוש שמא קנה מאחרים שאין מוחזקים או שמא ניתן להם במתנה ויתחלפו להם :
ועוד (מ"ז) שאלתי על השוכרין רועים לשמור בהמותיהן וביום השבת חולכים ומגבנים והם שכירי ישראל. ודבר ידוע הוא שלא נניה לשכירנו לעשות מלאכה בדבר שלנו וא"כ איך נניהם לחלוב ולגבן שהרי חולב חייב משום מפרק. ומגבן חייב משום בונה. אלו ארבע שאלות ביחד :

והשיבו חרדל ותבלין נידוכין כדרכן במדוך של אבן דמפיגין טעמן :

ועל השנית השיבו. אל תלך בדרך אתם אע"פ שאין איסור בדבר אין טוב לפרוץ גדר המנהג :
ועל השלישית השיבו אין אמונה בעו"ג ואין לסמוך עליהם והרי אמרו דדמיך בהון נפיל בידיהון :

ועל הרביעית השיבו. הרי שנינו נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה ומפני ההפסד הורו שאין צריך למונעם מלכבות ודבר זה כמו כן אחרי שהרועה החולב ומגבן קעצמו אין עלינו אף למנעו מפני הפסד הבהמות והפקר החלב וא"ת הלא שנינו נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור. נמצא דמעשה נכרי אסור לישראל כשעשה בשבילו אע"פ שמעצמו עשה והרועה כמו כן חולב ומגבן בשביל ישראל ואיך יהיה מותר. בין תבין את אשר לפניך

כי לא נאמר ואם בשביל ישראל אסור אלא לאותו יום עצמו שאסור להשקות בהמותיו מאותן מים שמלא בשבת בשבילו אבל למוצאי שבת מותרין שלא מצינו מעשה נכרי אע"פ שעשה בשביל ישראל שיהו אסורין למוצאי שבת. והרועה החולב והמנבן ודאי אסורין לאותו שבת אבל למוצאי שבת מותרין. אבל ישראל שקנה מנכרי כל חלב צאנו של כל השנה ואם הוסיף הוסיף לישראל ואם פחת פחת לישראל אסור לו לילך לשמור החלב והנבינות בשבת דהא גרסינן במסכת שבת פרק תולין שהוא מרבנן דקא נאים במברא וקא עבר בהך גיסא נטר פרי ואמר למינם קא מכוונא. ואמר רב אשי הערמה דרבנן הוא וצורבא מרבנן לא אתי למעבד לכתחילה. הא אינש דעלמא אסור:

מ"ח) ועוד שאלתי על מצות תפילין אשר מצינו במכילתא כי המניח תפילין כקורא בתורה והקורא בתורה פטור מן התפילין ונסתפקנו בזה אם ר"ל שנפטור מתפילין אם יקרא בתורה או בהלכה א' או פסוק אחד ורוב העולם קוראים בסתם הלכה אחת או פסוק אחד. או אם ר"ל בעת שקורא בתורה הוא פטור משום שעוסק במצוה פטור מן המצוה. ועוד (וע"ל סי' כ"ו) נסתפקתי בהא דאמרו תפילין צריכות גוף נקי כאלישע בעל כנפים. ויש שרצו לומר שהם אינם נקיים כאלישע ופותרין עצמן בזה. או שלא הצרכנו גוף נקי רק שלא יפיה בהם ושלא יישן בהם. ועוד נסתפקנו על הא דאמרו פושעי ישראל בגופן קרקפתא דלא מנה תפילין ופירשו רבותינו דלא מנה תפילין מעולם. ושאלתי ע"ז אם הדבר כאשר פירשו שאם מניחין אותם אף פ"א בשבת לא יקראו פושעים או אם היא כאשר כתוב בספרים שנקראו פושעים כל מי שיוכל להניחם ואינו מניחם. כל אלו השאלות שאלתי ביחד:

והשיבו בני אל יקנא לבך כחטאים וגו'. אשרי נוצרי עדותיו וגו'. שאו ידיכם קודש וגו'. ברוך ה'

יום יום בחנוני נא בזאת אם לא אריק לכם ברכה וגו'. ואחר שעה השיבנו כל פרישה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא לחדש בה דבר וכל מה שאמרו חכמים לא אמרו

למעט

למעט רק להוסיף ולזרוז. והזרזו הרי זה משובח. ואז תתענג
על ה' ויתן לך משאלות לבך :

ג) ועוד שאלתי על מעבירי תער בזקניהם ומניחים חוט
אחד ממעלה למטה אם יש עבירה בדבר או לא :
והשיבו שערך כעדר העזים שכולם מתאימות ושכולה
אין בהם :

ג"א) ועוד שאלתי כשעונים בבחמ"ז ברוך שאכלנו משלי
וכו' אם צריך מלכות והזכרת שם אם לא :

והשיבו הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' בורא
קצות הארץ. ואם לא תמליכוהו כמה תברכוהו :

ג"ב) ועוד שאלתי אם מותר לעשות כ' סניפין מאותם
שהגיעו לחינוך כגון אותם בני יו"ד או י"א
שנים אחרי שהם בני חנוך דרכנן. או אם אסור לעשות
כן אפי' כי אין שם מנין :

והשיבו הקטנים עם הגדולים יוסף ה' עליכם :

ג"ג) ועוד נסתפקנו על מה ששנינו בברכות. תפלת
המנחה עד הערב. אם ר"ל עד שקיעת החמה

או עד צאת הכוכבים. דיש למידק ממלתא דר"י דאמר עד
פלג המנחה וקס"ד עד פלג האחרון ובעי בגמרא עד ועד
בכלל או דלמא עד ולא עד בכלל וקאמר אי ס"ד עד ועד
בכלל מאי איכא בין ר"י דאמר עד פלג האחרון שהוא עד
י"ב שעות ובין רבנן דאמרי עד הערב. והשתא משמע עד
הערב דאמרי רבנן הוא עד סוף י"ב שעות והוא זמן צ"ה
כדאיתא בריש מתניתין. ועז שאלתי אם ע"י אונס ראש או
ע"י אונס אחר יוכל להתפלל תפלת המנחה עד צ"ה :

והשיבו גם לי גם לך לא יהיה גזרו. ופירשו לי בתוך
המראה גם כדברי המקיל גם כדברי המחמיר

לא יהיה. גזור את השעה שהיא משקיעת החמה עד צ"ה
וזהו חצי בין השמשות דר"י :

ג"ד) עוד שאלתי על עצמות (מלילות) הירך והדקין ובני
מעים אם ראוי לבעל נפש לפרוש מהם לפי

ש"א

קטת הסופר

ג"ז) נראה שלח הטינו הלכה כי אם ברכה :

שאלות ותשובות

שאינן בקיאיין בניקור גיד והלב ובהוצאות גידי הדם שבדקין
או אם הם מותרים :

והשיבו אין גזורין גזירה על הציבור אא"כ רוב ציבור
יכולים לעמוד בה וע"א נאמן באיסורין ובלבד
שיהיה בקי וכל הפורש בעת שאינו ראוי לו מעשהו מעשה
לעג :

על (ג"ה) מה שהורו חכמי צרפת לאכול גבינה אחר בשר
בסעודה בנט"י ובקינוח הפה. או אם הלכה
כדברי הגאון שאוסר :

והשיבו לא מהכמה שאלת ע"ז כי ישרים דרכי ה'
וצדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ. והלא
כתבתי לך שלישים בטועצות אחרי רבים להטות ורבו
היום האוסרים ובישיבה של מעלה אין מחלוקת בזה וכולם
חזרו לאיסור :

ועוד

קפת הסופר

"ה) והוא פלא ואלו ראהו היעב"ן ז"ל לא הקשה קשיותיו על
מה שהחמירו בזוהר בחומרות בשר בחלב יותר ממה
שהחמירו רז"ל בתלמוד כי אין צוה חידוש הלכה כי אם חידוש
מליאות וכמו ע"י מעשה ותחבולה נתחדשו כמה איסורים כמו
איסור הנאת נכרי שמותרת על פי דין ועכשיו יש צו איסור
כרת מפני שבקיאים לזייפו בחלב מארגארין וכמו שאסר כבר
האוס"ח ז"ל בס' פרי תאר כן יש התחדשות במליאות דק ונעלם
ואיתא בזוה"ק כי איסור בשר בחלב הוא ביסוד ע"כ בחלק הששי
שהיא כנגד יסוד ורוה"ק נלנן בהרמב"ם לפתוח ספרו ביסוד
היסודות נתחדשו כמה עניינים גם בחילוניות העולם נתגלה הכסף
חי אשר הוא במדה הזאת אשר לא נודע עוד בימי אריסטו וגם
אח"כ מעט מזעיר ומפני כי מן המדה הזאת תענוג ההולדה
וקיום המין נתחדשו חללים קשים אשר לא היו מעולם מבשר
עד ע"ס יכלה לפוגמים בזה לחלפים ולרצבות הרב נוקמת נקם
ברית נתגלהו מיד אחר גירוש ספרד בשנת רל"ו ואין לו רפואה
כי אם מעט מזעיר ע"י כסף חי כנגד מדתו ונמלא מה שהחמירו
בזה מזוהר מאד אשר גם עליו הגדול תושיה הרב ה"ל הא'
בהא תליא כי באמת החמירו רז"ל בתלמוד בכל החומרות

ג"ו) **ועוד** נסתפקנו במים אחרונים. כי יש מהחכמים האומרים שאין בינינו מצוי שמן ערב ואין לחוש למים אחרונים וע"ז שאלתי אם יש בו ממש כדבריהם או לאו :

והשיבו מי זה אמר ותהי ה' לא צוה ומים ראשונים ואחרונים דבר שבקדושה וכל דבר שבקדושה המקיל בו מקילין לו ימיו ושנותיו. כך השיבו באמת:

ג"ו) **ועיד** נסתפקנו על הקרוב"ץ שמוסיפין ביו"ט בנ' ברכות ראשונות של תפלה ובברכות של ק"ש שלפניה ולאחריה אם טוב לאמרם או אם טוב למנוע מלאמרם (תשובה זו הביא הרדב"ז ח"ד סי' תקל"ב):

והשיבו אז ישיר משה ובני ישראל וגו' אשירה לה' מת"ל אשירה אלא אשירה לפניו בכל מיני תשבחות ושירות שאוכל לשיר :

ועוד

קפת הסופר

שהחמירו אשר הם קשים ממש כדברי הזוהר ועי' בנמורת המאור אשר אסף וקבץ כל מאמרי רז"ל בזה עד שלא נשאר מקום לקושית היעב"ץ ובלאו הכי אין להכחיש את המליחות ואין להקשות איך לא תועיל תשובה כמו שאין להקשות אשר לא תועיל תשובה למאבד עלמנו לדעת או למה לא ידבר מי שחתך את לשונו ומי שזיכר לשון הוא סימן שלא פגס כל כך עד שלא תועיל לו התשובה והרופאים החמירו בענין עוד יותר וחשבו כל החולאים היותר קשים ומגוונים מכל חולי העלזים אשר חיהם אינם חיים כולם באים ע"י פגם ברית וכגון דא ארז"ל עתיד חזיר להטטר כפי" האוה"ח שישתנה למעלה גרה ואין זה חידוש הלכה כי אם חידוש מליחות:

והנה מנות בשר בחלב היא אשר הקשו בה המינים והקראים ביותר והאבן עזרא ז"ל בהלחמו עמהם לא עמדה לו חכמתו וסברתו שאסרו חכז"ל סתם חלב משום ספק חלב יש אין לה שחר והטעם משום אכזריות הוא אך זר ולא מלינו כזה בתורה כי טעם אותו ואת בנו אם נדרוש בו טעם היא משום תקון העולם שלא לאבד שני דורות אשר עמל בהם היו"ל ביום אחד בשביל תאות בשר וטעם שלוח הקן שלוח האם מעל הצנים אדרבה

ג"ח) ג"ט) ועוד שאלתי על בגדי צמר שלוקחים מן הגוים
 אם יש לחוש שמא תפורין בפשתן. או
 אם נאמר דתפירה עצמה בפשתן אין בה איסור רק מדרבנן
 וספק דרבנן לקולא. ועוד שאלתי עם זה על העורות כשידענו
 שהם תפורין בפשתן ואח"כ מחברין אותם בגלימות של

צמר

קפת הסופר

נראה אכזריות אלא שעל פי סוד האר"י ז"ל מכללה איתמר
 שהטעם הוא שלא להפריד את האם מבן זוגה תשוב אליו והוא
 ג"כ תקון העולם על דרך הראשון כי יפרו וירבו והבנים תקח
 לך סוף כל סוף אם היה בשר בחלב מעין אלו שאין הדעת
 סובלתו כלל כי יבשל את האב בחלב בתו ולא חוששין כי אם
 לחלב אם היה בא בסמוכין עם לאוין כיוצא בו אכן לא מלאנוהו
 בתורה כי אם במקומות מיוחדים המורים על ענין מיוחד:

והנה כל הפורש מקבלת אבותינו הוא פורש מן החיים כי לא
 לחס עשו מן הלאו הזה יסוד גדול לכל הנהגת בית היהודי
 והחמירו מאד על כל פסיעה ופסיעה להבדיל בין הבשר והחלב
 ובכל דרכיך דעהו גם חכמות נשים בנתה ביתה כי אין תורתנו
 הקדושה ככתבי פלסתר של נביאי הבעל אשר אמרו ללשונם
 נגזיר וגוים בתועבות מטופים כי כל שורש התקווים היא תקון
 הגוף כי זה כל האדם לזכך נפש הבהמית ולהכינה לקבל אורת
 אדם באמת. והנה בעיקר טעם מלת בחלב אמו היינו יכולים
 לדחות כל הנקשים מעמי הארץ עפ"י דברי רז"ל בסנהדרין דף
 ד' דיש את למקרא ולמסורת ואם היה כתוב לא תבשל בשר
 בחלב היינו קורים בחלב בלירי ולא ר"ה הכתוב להניח הדבר
 למסורת כמו שאירע ליואב בן נרויה שתעה בין זכר לזכר עמלק
 ויך כל זכר על בן כתוב בחלב אמו שאין לנטות ימין ושמאל
 בין קמץ ללירי אך מאחר שאין את לבשר בא במקום בשר מלת
 גדי וזוה יש די למסורת:

ובענין טעם המנוה כבר שמו יד לפה כל חכמי הטבע האחרונים
 בהתגלות להם נוראות בטעמי התורה באיסורי המאכלות
 דק על דק עד אין נבדק ולתבונתה אין חקר. והנה טעם אחד
 נראה כטעם לא תאכל הנפש עם הבשר כי הדם הוא הנפש
 וחכם אחד מהאחרונים העיד הגם שאין דברי אלקים חיים לריכים

שאלות ותשובות

לו

צמר וע"ז שאלתי אם יש איסור לחברם בשל צמר אחרי שהן תפורים בפשתן או אם מותר:

והשיבו בראש הומיות תקרא ברחובות תתן קולה. בני נאצוני ואף מי יתנני כירחי קדם כאשר אהבוני בני ומה לך אצל קלות ולו החמורות ישמרו:

ועוד

קסת הסופר

סעד עכ"ז צמקוס גדולתו ענוותנותו יתנו עדיהם וילדקו אשר צמדינת טירינגטן כפרים רבים אשר יושביהם רגילים הרצה באכילת הדם דור אחר דור עד שצדור השלישי הם קונים מדות צהמיות ממש ומותר ביניהם ובין הצהמה אין. והנה צסוד החלב אמרו חכז"ל דם נעכר ונעשה חלב ויש בו גם כן איזה מדריגת נפש כמו שראינו בצבע שהיונק יורש מדות רעות מהכנות רעות מנפש המינקת. אמנם מותרת היא צשתיה צפני עצמה לא כמו הדם אך אסורה בצשולה עם הצצר שחוזר וניעור הענין הראשון:

אך ממה שכתמרה ונשנית המנוה הזאת צפי משפטים קודם מתן תורה צין המנוות העיקריות התלויות בהשראת השכינה הנה חכני שולח מלאך לפניך וצפי כי תשא אחר העגל הוכפל ונתחדש הענין אחר שצבר משה רע"ה הקצ"ה אם אין פניך הולכים נראה כי המנוה הזאת היא מן העיקריות והשרשיות וכמו שראינו חכמי האמת כי היא קשורה עם הקרצנות וזכר לצצר בחלב אשר נתן אצרהם למלאכים ואם כן היא זכר לגדולת אצרהם צחסדיו על המלאכים כמו גיד הנשה זכר לתצבורת יעקב צמלחמתו:

עוד לאלוה מלין כי הוא זכר לקרבן ראשון ראשית צכורי אדמתך הוא קרבן קין מפרי האדמה ולא תצשל גדי בחלב אמו זו קרבן הצל אשר הביא מצבורות לאנו וחלצהן לשון חלב ממש ופנס צזה כי היתה מדת אכזריות אז ונענש אם ששעה אל כוונתו אצל מעשיו צלתי רגזים וצזה יתורץ קושית אף הוא ראה גלגולת אחת ואמר על דאטפת אטפוך קשה אף שייך זה צהצל אצל צהא ניחא כי מלינו צלאן אשר צמדבר שהיו צו ללוות גצוהות מאד ואם ישחטנו צחון ואל פתח אוהל מועד לא הביאו דם יחשב לאיש ההוא דם שפך אם כן הוא הדין צהצל על איזה אוסן צלתי רגזי ולכן נהרג ע"י קין ולכן אסרה תורה כל צצר בחלב כמו שאסרה כל גיד צהמה וחיה וימין ושמאל זכר לגוף ירך יעקב:

ס) ועוד שאלתי נסתפקנו בג' שמועות ממש' ר"ה שנאמרו
מפי רבי זירא באחת שצריך שיהיה לילה ויום
מן החודש והשניה נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך
לשקיעת החמה והשלישית בד' שעות מכסי סיהרא באנו
ליסוד הסוד כמו שפי' ה"ר זרחי' והיה יום ב' בא' בתמוז
ולערב

קפת הסופר

ס) הצופה הקדוש ר' ר' מאיר מפרעמנישלאן אמר על מאמר
הגמרא ברכות במעשה דרצן גמליאל דיבנה דאחזוסי
בחלמא חלבי חוורי דמליין קטמא ולא היא לאותובי דעתיה אחזוסי
והקשה וכי מרחין שקר מן השמים ותירץ כי ר"ג הכריז כל מי
שאין תוכו כצרו אל יכנס לבית המדרש וכי איזה שומר העמיד
בפתח לראות אם הכנס הוא תוכו כצרו אלא ע"כ שהיה הדבר
לשקול דעת הנכנסים והנה אנשים פשוטי הערך שקלו את מעשיהם
הטוב והרע עד שנשתוו וגמרו שתוכם כצרו וכנסו אבל גדולי
הערך הלדיקים כאשר התחילו להבחין את עלמם לא גמרו את
הדבר כי לא זכו בעיניהם לומר על עלמם שתוכם כצרו כמלא
מי נשאר בחון אלילי בני ישראל ומי נכנס הבינונים על כן כאשר
הכריז רחב"ע כל הרואה ליכנס יבוא ונכנס נכנסו כל האלילים
אשר נשאלו בחון תחת ר"ג. והנה הראוהו מן השמים סתם
כדים לבנים מלאים דשן לאותובי דעתיה כי הוא ידן בדעתו
כי בוודאי הראו לו כן על הנכנסים לרחב"ע אבל באמת הראו
על האנשים שלו ולצבו לא כן יחשוב ודפח"ה ועל פי הדברים
האלה יוצנו דברי התשובה הזאת כי לדדין נאמרו זרה בחושך
אור לישרים משמע שר' זרחיה הגדול אתו הלך ויכול להיות
בהפך זרה בחושך והאור הוא לישרים כי רש"י אותיות ישר ואמרם
מה זה מהרת למנוח בני הוא שאלה ליעקב כשם השואל מאת
יחזק כאשר בא לפניו בדמות עשו ויחזק או הוא רמז להר"י
או לרש"י ר' שלמה יחזקי ונראה שרמזו לו צוה שהטריח
כלפי מעלה כי המלאכים הפנימיים אין להם עסק בדיעות
חיצוניות העולם אשר אין להם שייכות בו כלל וכמו שכתב
הרמ"ז על פסוק אחי הוא שהבחנתי במגרים וכמו שאמר
המגיד מישרים להב"י והאר"י ז"ל כי גם הנשמות החדשות
אינם בקיאים בפעם ראשונה בעיני זה העולם השפל כלל וכלל

שאלות ותשובות

לו

ולערב שאלתי אם יש לסמוך על הפי' שפי' בהם רש"י או
אם העיקר כמו שפי' הר"ר זרחי' הגדול :
והשיבו מה זה מהרת למצו' בני זר"ח בחשך אור
לישרי"ם :

ס"א) ועוד שאלתי על הא דאמרינן ריאה חסמוכה לדופן
בחיתוכא דאונ' דלעיל שהיא כשירה והוא
דסכו' בכישרא ולא בגרמא או די בא' מהן בכישרא או
בגרמא :

ס"ב) ועוד שאלתי על הריאה חסמוכה לדופן ורוב
הסירכות עולות מהאונה ומיעוט מהאומה אם
נכשיר אותה אחרי שרוב הסרכות באו מן האונא מחיתוכא
דאונא ולמעלה ואעפ"י שמיעוט מהאומה נסמכת לדופן לא
נחוש לאותו מיעוט אלא אמרינן כי מסמיכות האונא יצא
הכל אי יש לחוש שמא באותו מיעוט :

ס"ג) ועוד שאלתי אם צריך לחוציא הריאה ולבודקה מפני
ספק מראיתה כגון בדיותא כשירה כי יש
מהמירים ואומרים שאין להכשירה עד שידע בכירור שאין
בה

קפת הסופר

וכן מנינו בחולין שאמרו על חזקיה רבו של רבי יוחנן מדדריו
של אבא ניכר שאינו בקי בתרנגולין וכן מנינו בר"א ור"י שנחלקו
במהלך השמש אם נוהלכת כקובה או כאהל דברים שאין חכמת
התכונה הולמתן אם שמנינו גדולת חכמת רבי יוסע זכוכז
אחד שעולה אחת לשבעים שנה שהיא החשבון הראשון אשר נמלא
לתוכניו זכוכזי שביט והיא הנקרא קאמעט של האלליי וכן
במשבון אי"ב תש"ג ותקופת רב אדא נודעה גדולת חכמי ישראל
עכ"ז הודו דדורס לחכמי האומות בגלגל קצוע ומזלות חוזרים וחכמי
האומות האחרונים הכחישו את הראשונים והודו לדעת חכמי ישראל
וכן מאמר רבא שתא אלפא פרסא הוי עלמא גמרא וסברא הגמי'
הוא מסכמת לחשבון חכמי הטבע האחרונים מה שא"כ הסברא וכמו
שאמר ר"ג כך מקובלני מנחת חבי אבא אצל מנד הסברא לה כאלה
ולא כאלה חלק יעקב אשר חלק ה' אותם לכל העמים :

ס"ד) גם זה ענין גלוי מלתא צמליחות :

בה שום ספק ויש שאין הוששין אחרי שבדקוה בידים ואין מוצאים חסרון ושום ריעותא. ושאלתי ע"ז אם יש לחוש לדברי המחמירים או לא :

השיבו הלכה רווחת נשחטה בחזקת היתר עומדת ואחזוקי איסורא לא מחזיקינן וכל המחמיר בריאה זוכה ויושב בישיבה של מעלה :

ס"ד) **ועוד** שאלתי על יחיד הדר בעיר של גוים והיא מוקפת חומה ודלתותיה נעולות בלילה אם מותר לטלטל בכולה דהא קי"ל דדירת גוי לא שמה דירה ורבנן הוא דגזור וכיחיד לא גזרו משום דלא שכיחא דדירי בי' ביחיד וכן אם נתאכסן יהודי בע"ש בעיר שכולה גוים ואין יהודי אחר בעיר אם מותר אחרי שהיא מוקפת חומה ודלתותיה נעולות בלילה או אם יש להחמיר בהן ;

והשיבו בדבר זה מנחמיה למדנו שהזהיר בני הגולה אל תוציאו משא מבתים ביום השבת והיו מקומות הרבה שדרו שם יחיד בעיר שכולה גוים :

ס"ה) **על** הפולין הלחים ואין בהם תולעים אם הם מותרים כי יש אוסרים בעבור מה שנמצא בהם מתנועע בעוד שהן לחים וע"ז שאלתי אם יש לחוש לדברי האוסרין או אם נאמר שמותר כי כשמתייבשין (הפרש יש בין נמצא ל) לא נמצא :

והשיבו הטוב אתה מאשר לפנוך ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשי ידי להתפאר :

ס"ו) **ועוד** שאלתי על הפולין ומיני קטניות המחזיקים תולעים נקראים קניטונים אם הם אסורים שיש לחוש שמא בעודם מחוברים התליעו ויש בהם השרץ השורץ על הארץ או אם נאמר אחרי שנתלשו התליעו ולא פירשו מחיים והם מותרין :

והשיבו למה זה תשאל והוא פלאי הנח לישראל מוטב שיהיו שונגין ואל יהיו מזידין ושמת סכין בלועיך אם בעל נפש אתה :

ס"ז) **ועוד** שאלתי על אומא דסמכא אל אונה אם הלכה כדברי המתירין או כדברי האוסרין ועל עינוניתא דוורדא אם נמצאה חסירה או אם נמצא בה ב' אם מותרת או אסורה :

והשיבו זה כלל גדול בטרפות דמוסיף יוסיף ודלא מוסיף יסיף. ונראה מזה המחמיר מתכרך :

ס"ח) **ליל** כ"ט באלול תתקס"ג (כניאס סרז נסס"ג ח"א מערכת יו"ד לות רכ"ד) בא לידינו ריאה הסמוכה לדופן ואסרנוה ובא המשכיל ר' מרדכי והושיב שם את ידו ואמר כי צלע הדופן נשבר ובא הקצב והוציא הריאה ובהפרדת' מעל הדופן נשאר מעט ממנה במקום הדביקות בצלע הנשבר ולא יכולנו לבדוק הריאה ונסתפקנו בזה יש אומרים שנמצא בנירסת הספרים עלה דאמר איכא דמתני לה מהא דקאמרי בשלמא התם בדקינן דהא אי איכא מכה תלינן כי ליכא מכה נמי תלינן אלא הכא אי נקבה האי טריפה ושמעינן מהא דכי איכא מכה בדופן ליכא ספיקא ובתר דופן תלינן אעפ"י שלא נבדקה הריאה ואינה צריכה בדיקה אלא בדליכא מכה בדופן וכ"ש נכי הא דאתי לידן שהיתה בריאה והיתה עולה כנפיחה לבד אותו מקום החתך שנחתך מרובה וי"ח ואומרים דאע"ג דאיכא מכה בדופן הריאה ואם אינה יכולה לבדוק הריאה טריפה ושאלתי ע"ז הלכה כדברי מי. ואם הריאה שבאה לידינו היא מותרת או אסורה :

והשיבו אעפ"י שמותר אין ראוי להתירה ומורים ביה התירא ומכבדי אכבד ובוזי יקלו. וקודם זה השיבו הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים ענה דודי ואמר לי מה (לידידי) בביתי עשתה (ירמיס) וע"פ זאת התשובה אסרנוה ואחר שעה השיבו אעפ"י שמותר כו' :

ס"ט) **ועוד** שאלתי על המשחיתים פאת זקנם ומניחין חוט אחד על פני הפיאות ואח"כ מעבירין המספרים על אותו חוט שהשאיירו ונעשה כאלו השחיתו הכל בתער ושאלתי אם יש עבירה גדולה בדבר וצריך למחות

למחות להם בכל דבר שיוכל למחות או אם אין עבירה גדולה בדבר ואין צריך לריב עמם :

והשיבו בני הטבת לשאול ודבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים והעבירה אע"פ שהיא חמורה שנו ושלשו בה ונעשית להם כהיתר והנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידים :

ע) ועוד שאלתי על חמין בפסח אם הלכה בדברי האוסר במשהו :

והשיבו מצות חמין הרי היא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל כולם וקיבלוה עליהם באהבה ובחיבה ובריעות והחמירו בכלליה ופרטיה הלא תראה שהחמיר בה הכתוב בכל יראה ובל ימצא משא"כ בשארי אסורים שבתורה חוץ מע"ג שכתוב בה לא תביא תועבה אל ביתך. וכל המאריך בדקדוקיהם מאריכין לו ימיו ושנותיו :

ע"א) ועל קץ הגאילה שאל כמו בן אך לא מצא התשובה כתובה לפניו :

כל אלה העתקתי מכתב שעל הקלף :

קפת הסופר

ע"א) הנה גם כזה מלאנו חכם עדיף מנביא הוא הרמב"ם ז"ל לו קבלה נפלאה מכל מחשבי קלין במסורת מאבותיו כמו שכתב בכבודו באגרת תימן וחולס אמתות העת בדקדוק לא נודע אך בידי קבלה נפלאה קבלתיה מאבי ומזקני שקבלו מאבותם ומזקניהם ז"ל עד תחלת גלותנו מירושלים כמו שהעיד הנביא ואמר וגלות ירושלים אשר בספרד והוא שבפסוקי בלעם פסוק יש בו רמז לתשובת הכוזה לישראל אחרי הפסקתה כי כבר באו בתורה פסוקים שהכוונה בהם בענין אחר יהיה בהם רמז לענין אחר כמאמר יעקב ובניו רד"ו שמה כי עמדנו במנצרים נוספר רד"ו שנים וכן מאמר מרע"ה ונושנתם בארץ עמדנו בא"י מיום בואנו לה עד גלות יויכין נוספר ונושנתם והם תת"ן וכיוצא בזה הרבה ועל זה הדרך מן ההערה שמאמר בלעם כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל יש בו סוד שמהזמן הסוף ימנה כמה יש מששת ימי בראשית עד הזמן הסוף ותשוב הכוזה

בישראל

בישראל ויאמרו להם הנביאים מה פעל אל זה המאמר היה
 בשנת ל"ה לנחמס נמנרים יהיה מתחלת הילירה עד הזמן שהוא
 כאלפים ותפ"ח שנה כי הסימן בתמ"ה גאולים ואל זה הסיקס
 ואל זה הסכום תשוב לישראל הנבואה שנת ד' אלפים ותתקע"ו
 לילירה ואין ספק ששיבת הנבואה מהקדמת הגאולה באמרו ונבאו
 בניכם וצנותיכם וזהו האמתי שבקלים שאמרוהו לנו ואמרו לנו
 שהוא אמתי אחר שהזירונו ממנו תכלית האזהרה שלא לפרסמו
 כדי שלא ירע לבני אדם איחור זמנו וכבר הודענוכס אותו והשי"ת
 היא היודע האמתי. הנה היתה המרגלית הזאת גנוזה אתו עמו
 אליו מאבותיו בני דוד והאיש משה עניו מאד העלים יחוסו והגני
 יוסף להפליא הפלא ופלא כי הקץ הזה הגיע בימיו י"א שנה
 אחר עלותו השמימה וצוה נבין מאמר אגדה בירושלמי לר' חיינא
 בר חמא ראש ישיבת בית רבי על פסוק הזה. הרשע הזה באמנע
 ימות עולם היה עומד אשר זולת מקורת הרמז"ס לא נודע פירושו
 והאדומי רלה להפך דברי אלקיס חיים ולהכריע את הרמז"ס
 לדעתו ולומר שלמד מן המדרש גם בלבל סדר ימות עולם לחשבון
 ישראל עפ"י בלבליו בחשבון מלכי פרס והחכם הנכרי לעפסיוס
 הוכיח משפוני עמוני חול חרבות מלכי מזרים כי יליאת מזרים
 היתה בשנת חמש לפרעה מערענפטא בן פרעה רעמסס אשר
 מנך ס"ז שנה ומאוחו זמן עד שנת הראשון לשטרות שהוא שש
 שנה אחר מות אלקסנדר מוקדן ממש אלף שנה והתפלא על כוון
 דקדוק חשבון הלל האחרון הנשיא וחכו"ל קבלו את חלי הקושיות
 כעמוד הענן והחופר הלז הסב אותם על מספר ת"פ שנה ואמר
 שהוא חשבון רמזי כמו חשבון ת"ל שנה שלפי המסורה אינו אלא
 רד"ו ואכמ"ל:

והנה דרך הרמז"ס רס על רמים מכוון ממש לדרך הזוהר הקי
 שהוא ספר חכמת הנבואה וכבר ראינו כי בזמן אשר נבא
 עליו הרמז"ס נפתחו השמים להר"י הלוי ממרויש ולהראב"י בעל
 האשכול והראב"ד ואח"כ בימי הרשב"א להנביא מעיר אוילא
 והרשב"א ז"ל העלים דבריו ונתנהל מהם אך לא ההבילס ועד
 שנתגלה ספר הזהר ובו נתבאר הקן ג"כ על דרך הרמז"ס ז"ל
 שיתגלה לאט לאט בהתגלות החכמה בעולם התחתון באלף הששי
 ותתעלה החכמה כל ששים שנה מעלה אחת עד שנת ת"ר צפ'
 וירא

וירא דף קי"ז ובכל שתין ושתין מנהווא חלף שתיתאה אתתקף
 ה"א וסלקא דדרגוי לאתתקפא וכשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון
 תרעי דחכמתא לעילא ומצועי דחכמתא לתתא ויתתקן עלמא
 לאעלא בשביעאה כבר נש דמתתקן ביומא שתיתאה מכי ערב
 שמשא לאעלא בשבתא חוף הכי נמי וסימנך בשנת שש מאות
 שנה לחיי נח נבקעו כל מעיינות תהום רבה ע"כ וחסרי לב
 שלא ידעו לקרות אמרו שזהו קץ הגלות האחרון ולא נרמז בו
 כלל אדרבה העיד איש נאמן מוהר"ר ה"ל נ"י אשר מכר לאור
 הספרים אשר בקעמברידז וזהר ישן נוסח כ"י וכתב בו בסוף
 אותה הפרשה הקץ על שנת תש"ל כד יחסר רע מאלף שתיתאה
 והשמיטוהו קדמוני המעתיקים מפני אורך הזמן ועיין אור לשמים
 בהקדמה שהשמיטו מה שדרש על פסוק עד מה אשור תשבך
 לאיש האלקים הר"ר מאיר מאפטא ז"ע. ועיין בל"ת להאר"י ז"ל
 פ' מקץ הנה שנתים ימים גי' תש"ל ר"ל כי בשנה אחת שס"ה
 וב"פ שס"ה תש"ל ימים וכללות ו' אותיות תשל"ו (וגם של תשל"ו
 לה) והוא נקרא קץ הימין למעלה וקיים במה שאמר הלדיק
 יסוד עולם כנספר שמו רבינו אברהם יעקב בן הריב"ש האחרון
 מס"ג בשבתו במרחץ פעסלויא אמר פה טוב לעשות קדוש כי
 האשכנזים בטלוהו וסטר פיו בידו ואמר אין לדבר על שום יהודי
 ונאמר בקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה הימנו שכינה וקשה
 מנ"י אם אין היושר לגלות למה בקש ואם יפה בקש למה נסתלקה
 אלא הענין הוא שיש שני קלים זכו אחישנה לא זכו בעתה.
 והנה בקש לגלות קץ של זכו זה אי אפשר לעמוד עליו כי בכל
 יומו ויומו זמנו לכן פנה אל הקץ האחרון והולך להסתכל בלא
 זכו ונסתלקה הימנו שכינה כי אסור להסתכל כי אם בזכות
 של ישראל:

לקוטים.

מ

כתב מהרחיו זלתיא צה"ג ל"ד: ואני חיים רחיו שלח לי רבא ע"ה האמורא
 שלום ב' פעמים אחת בחזק הפלתי ואחת בחלום ואמר לי מורי זלתיא
 כי רבא רבא ע"ה לעשות שלום עם רב דימי המחלוקה עמי על שהיה עמו
 בקטטה ממה שעשה לו תלמידו רב אחא בר אבא על ענין הגרונגרות שהביא
 רב דימי בספיה כמו' בהלמוד:

הנה אמחת המראה הזאת יש להכריחה מן הגמרא כי שם בפ' לא יהפוך
 דף כ"ג. לא מלאנו לרבא שום רמז עון אשר חטא צביון רב דימי
 אדרבה הוא אמר על רב אחא שנישתיא ובמקום אחר בפ' הזרוע בחולין
 קל"ה מלאנו לו עונם לא נודע פירובו לגדולי המפרשים ומדברי האר"י זלתיא
 יש כבדק חזו להאיר את האפילה כי שם בסעודה ר' יוחני בר ביצנא היו שם
 רב יוסף ואב"י ורבא ורב ספרא ורב דימי והביא לפניהם ליטאן בחדלא מן
 המתנות שאמר רבא לשמיעה שיזכה בהם עבורו. רבא אכל רב ספרא לא אכל
 אקריוו לרב ספרא בחלמיה מעדה בנד ביום קרה הוא סבר משום דלא אכל
 ועבר על דברי ר' יוסף ושאל את ר' יוסף ואמר לו אדרבה שרבא עבר על
 דבריו שהוא אמר דווקא במכרי כהונה מותר לזכות ולמה לא אקריוו לרבא
 משום דמוף הוה ופירש"י ז"ל שם שני פעמים ולא הכריע בחד מהם כדרכו
 מפני שניהם מוקאים לבון ראשון נזוף הוה מאוחו מעשה שאלו וכבר נזווחו
 על זה קמאי דקמאי הלא מנינו מעשים רבים מימות החנאים עד ימי הדד"ז
 שהוכיחו מן השמים למי שעשה בדבר הלכה בפרט בענין קל כזה אשר טעה
 בו רב ספרא מן הקנה אל הקנה שרב יוסף זה לאכול וחטאו היה שלא אכל
 אך יקפידו בזה על רבא שלא לדבר עמו בשביל שאלו וגברא אנברא קרמית
 דילמא לא חס לדרב יוסף ועוד רב ספרא מאי קסבר שידברו עמו שלא אכל
 ועבר לפי דעתו והפירוש הפני משום שהטריח בגמרים בחמוז בימי שבור מלכא
 כבר דחה הראש"י ז"ל כי מולא המעשה ההוא בשביל שהרג רוח צבית דין
 ונמלא שכר מלך רבא וזה היה אחר מות אב"י אשר מלך אחר רב יוסף שתיים
 וחני ובאותה סעודה שלזאם יחד חיים וקיימים עתה כאשר נודע להאר"י ז"ל
 שעיקר ההקפדה במעשה דרב דימי הוה על רבא בשביל שלא הלך בעלמו כנווי
 הריש גלותא ועשה שליח (עיין פרק ע"פ בעילא ואמימר) עד שגבה עורא בינייהו
 ובעי רבנן למעבד שלמא אחר אלף גנים יובן ממילא טעם הנזיפה לפי שעה
 בשעת מעשה ובזה ניחא מה ששאל אב"י את רב דימי גופא דקרא בנאי כהוב
 וכי למלמד היה צריך לאלא שרצה לדעת הענין ממרא דעובדא והאיב לו במלמד
 הורה לתלמיד שאינו הגון רמז למעשה דלא יחפור ובזה הרווחנו פירוש השו"ב
 רשב"ג לר"י הנשיא בנו בהוריות למה אין מזכירים את ר"מ ור"ן בשם הלא גם
 שנאחס גם קנאחס כבר אבדה והאיב לו האויב חמו חרבות לנאח וכפ"י ראשון
 של רש"י על זה הפסוק חללים ט' כי האיבה קיימת כי מלך שמחל על כבודו
 אין כבודו מחול ולכן בכה ריב"ז ונתיירא מכעס המלך כעס עולם ח"ו וקשה
 הלא חנון ורחום הוא אכן מפני מדה המלכות כי שם שורשו כפי האר"י ז"ל
 כמו רב דימי עם חזקיה מלך יהודה וכמאמר ז"ל שאמר אז הכינו כסא לחזקיהו
 מלך יהודה שבה:

פירוש המשנה סחומה השייכה לעניינו בסוף ברכות כל חותמי ברכות
 שבמקדש היו אומרים עד העולם (כך היא הגירסא הישנה) וכו'
 והחזקינו וכו' ואומר וכו' עד רבי נתן אומר הסרו הורקך עת לעשות לה' (ואין
 לגרום מבוש) והקשה התו"ס רבי נתן אומר הלשון הזה מוכח דפליג ולא
 נודע על מה פליג ומביא ענין עמוק להרמב"ם ואין להבין חזיה שייכות זו
 לפירוש המשנה בפרט אחר הקוביא הזאת :

ושמעת מהגאון ר' שמעון סופר ז"ל שאל את חביו ר' משה סופר
 זלה"ה על מעלה רבו רבי נתן חלדל ומספור הזה נלמד פירוש
 המשנה ואמר לו בזה"ל אני חסיד ואינו אובד גומחה אך זה אומר לך
 כי הגז מורי למעלה ממלאך ושך וסיפר אך שלא כחז מעולם דבר מהורה
 שבע"פ מפני שאמר כי לא החירו לכחוב חלח למי שהקשה עליו משנתו אבל
 מי שלא שחך דבר אחד ממנחתו לעולם עדיין האיסור הראשון עומד בתקפו
 ואינו לא שכתתי מעולם ע"כ וראה זה חידוש הלכה לא נמצא לבוס ראשון
 ואחרון ועל פי המעשה הזו יאיר פירוש המשנה כי כבר אמרו רז"ל מימחה
 משה ועד רבי לא מלאו חורה וגדולה במקום אחד שלא היה לו עומד כנגדו
 אך מנינו שבין רבי נתן וביה רבי גבה עורא ומעשה דהוריות גם רבינו הקדוש
 אמר ילדות היה ב' והעזתי פני נגד נתן הכבלי אך זה היה בילדותו כי
 רבי נתן זקן גדול היה אז ונראה שכבר קודם רבי דברו לכחוב חובב"פ
 אך רבי נתן לא הסכים וזהו פירוש המשנה שמה כל הדברים שבאו ב"ד
 שלמטה ע"פ סכמת ב"ד של מעלה בחותמי ברכות ובהזכרת השם וכן הוא
 במס' מכות ואומר אל חבזו כי זקנה אמך כי בימי בועז ועזרא עדיין הכבואה
 בתוקפה כי אין חלוק זמן בנתי אדרבה כי זקנה אמך מלכות עליה עד עתה
 ואריך וכמאמר האר"י ז"ל על דורות הגאונים ודבמריהון וכן בענין כתיבה
 חובב"פ על פי זווי עליון עבו מבוש עת לעשות לה' כלומר שהעת היא
 המלכות א"ח עמרת בעלה הוא ה"ח הרבות בידה להפסר ההורה בהוראת
 שעה ורבי נתן אשר הוא מעולם עליון מהמלכות רבי נתן אומר חף כפ"ת
 שהוא מלוי שד"י כשמו והוא מדה היסוד על שמי כהפ"ו לזכרון כמו שכתב
 האר"י ז"ל על כפ"ת המרים לא הסכים בזה ואמר הסרו הורקך מה האמר
 שהשעה צריכה לכך עת לעשות לה' הוא יתקן את הזמן ולא אהנו ורמז רבינו
 הקדוש דערו ברמז מפני האיסור העומד במקומו למי שלא שחך :

